

1 § Val av justitieombudsman

Företogs val av ny justitieombudsman.

Anf. 1 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Konstitutionsutskottet har enhälligt föreslagit val av Lilian Wiklund till ny justitieombudsman från den 1 januari 2011 för en period av fyra år.

Lilian Wiklund är född 1949. Hon är en erfaren och respekterad jurist med bakgrund bland annat från olika delar av domstolsväsendet. Sedan 2008 är Lilian Wiklund kammarrättslagman i Kammarrätten i Stockholm. Tidigare har hon varit expeditions- och rättschef i Finansdepartementet från 2001 och rådman vid Gävle tingsrätt från 1995.

Justitieombudsmannen infördes i 1809 års regeringsform och firade 200-årsjubileum under 2009. Justitieombudsmannen är en av våra viktigaste institutioner för att främja rättssäkerheten och höja den rättsliga kvalitetsnivån i myndighetsutövningen. JO-ämbetet röner ett stort intresse från resten av världen och är ett av Sveriges viktigaste bidrag till den internationella spridningen av idén om rättslig kontroll genom oberoende ombudsmannainstitutioner.

Det är därför med en djup respekt för ämbetet som jag som företrädare för konstitutionsutskottet med stor glädje föreslår Lilian Wiklund till justitieombudsman.

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit att kammarrättslagmannen Lilian Wiklund skulle väljas till ny justitieombudsman. Valet skulle avse tiden från och med den 1 januari 2011 till dess nytt val genomförts under fjärde året därefter.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och valde därmed *för tiden den 1 januari 2011 till dess nytt val genomförts under fjärde året därefter* till

justitieombudsman
Lilian Wiklund

2 § Ansvaret för Riksrevisionens administrativa ledning

Från konstitutionsutskottet hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagen

Konstitutionsutskottet har enhälligt beslutat föreslå riksdagen att riksrevisor Claes Norgren utses att fr.o.m. den 1 juli 2010 svara för den administrativa ledningen av Riksrevisionen.

Stockholm den 1 juni 2010

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Ordförande

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit att riksdagen från och med den 1 juli 2010 skulle utse Claes Norgren till att svara för Riksrevisionens administrativa ledning.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed *från och med den 1 juli 2010* till

att svara för Riksrevisionens administrativa ledning

Claes Norgren, riksrevisor

3 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 2 juni

UbU20 Fokus på kunskap – kvalitet i den högre utbildningen

Punkt 1 (Komplettering av resurstilldelningssystemet)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

141 för utskottet

136 för res. 1

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 24 c, 19 fp, 20 kd

För res. 1: 109 s, 15 v, 12 mp

Frånvarande: 21 s, 18 m, 5 c, 9 fp, 4 kd, 7 v, 7 mp, 1 -

Punkt 2 (Nytt förslag till kvalitetsutvärderingssystem)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

141 för utskottet

136 för res. 2

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 24 c, 19 fp, 20 kd

För res. 2: 109 s, 15 v, 12 mp

Frånvarande: 21 s, 18 m, 5 c, 9 fp, 4 kd, 7 v, 7 mp, 1 -

Prot. 2009/10:131

3 juni

Punkt 4 (Redogörelse 2009/10:RRS22)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

141 för utskottet

136 för res. 3

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 24 c, 19 fp, 20 kd

För res. 3: 109 s, 15 v, 12 mp

Frånvarande: 21 s, 18 m, 5 c, 9 fp, 4 kd, 7 v, 7 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU22 Bidragsvillkor för fristående verksamheter

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Bidragsvillkor för fristående verksamheter)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

168 för utskottet

109 för res. 1

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 24 c, 19 fp, 20 kd, 15 v, 12 mp

För res. 1: 109 s

Frånvarande: 21 s, 18 m, 5 c, 9 fp, 4 kd, 7 v, 7 mp, 1 -

Punkt 3 (Ersättning för faktiska momskostnader)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

168 för utskottet

108 för res. 2

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 24 c, 19 fp, 20 kd, 15 v, 12 mp

För res. 2: 108 s

Frånvarande: 22 s, 18 m, 5 c, 9 fp, 4 kd, 7 v, 7 mp, 1 -

4 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 28 maj.

5 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2009/10:35 från torsdagen den 6 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från näringsutskottet.

6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:397

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:397 Beskattning av föräldralediga
av Jasenko Omanovic (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 juni 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:402

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:402 Pensionärers ekonomi
av Per Svedberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 juni 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:406 Skattenivån

av Hans Olsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 juni 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:416

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:416 Ökade klyftor

av Sylvia Lindgren (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 juni 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:419

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:419 Tullverket

av Britta Rådström (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 juni 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:432

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:432 Regeringens ekonomiska familjepolitik

av Matilda Ernkrans (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 21 maj 2010
Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:435

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:435 Barnens rätt till båda sina föräldrar
av Veronica Palm (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 maj 2010
Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:436

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:436 Barnfattigdomen
av Veronica Palm (s)
Interpellationen kommer att besvaras den 28 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 juni 2010
Finansdepartementet
Anders Borg (m)
Enligt uppdrag
Erik Nymansson
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:441

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:441 Skattepolitiken
av Eva-Lena Jansson (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 juni 2010
Finansdepartementet
Anders Borg (m)
Enligt uppdrag
Erik Nymansson
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:454

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:454 Jämställdhetsbonus och kärnfamiljen
av Gunvor G Ericson (mp)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 24 maj 2010
Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:463

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:463 Finanspolitiska åtgärder
av Bo Bernhardsson (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 2 juni 2010
Finansdepartementet
Anders Borg (m)
Enligt uppdrag
Erik Nymansson
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:464

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:464 Jämställdhetsbonus vid adoption
av Lennart Axelsson (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 24 maj 2010
Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:468

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:468 Skattesystemet och rättvisa skatter
av Lars Johansson (s)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 juni 2010.

Prot. 2009/10:131
3 juni

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 juni 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:469

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:469 En ekonomisk politik för bättre arbetsmarknad och fler jobb

av Thomas Östros (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 juni 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:477

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:477 En ojämlik sjukvård

av Ylva Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 maj 2010

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:482

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:482 Jämlikheten och jämställdheten inom sjukvården

av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 21 maj 2010
Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Prot. 2009/10:131
3 juni

Interpellation 2009/10:495

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:495 Koldioxidskatten som ett effektivt verktyg
i klimatarbetet
av Anders Ygeman (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 juni 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

EU-dokument

KOM(2010)250 till finansutskottet

KOM(2010)256 till socialförsäkringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 28 juli*.

8 § Fiskeripolitik

Fiskeripolitik

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10: MJU22

Fiskeripolitik (skr. 2009/10:187).

Anf. 2 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Nu går mandatperioden mot sitt slut, och det här är väl den sista fiskedebatten utskottet har. Fisket är en fråga som berör många människor, långt fler än dem som är direkt berörda av frågan.

Fiskeripolitiken styrs till stora delar av vad som beslutas inom EU:s ram, på gott och ont. Det är inte alltför ovanligt att vi anser att alla dåliga beslut fattas i EU, och allt gott klarar vi av på hemmaplan.

De stora fiskefrågorna handlar om den utfiskning som skett under flera decennier. I dag är det åtta av tio kommersiella arter som är hotade på grund av överfiske.

Vi exporterar vår dåliga fiskeripolitik genom att vi subventionerar en alltför stor fiskeflotta så att den kan fiska i andra länders vatten. På gammalt kolonialt vis tar vi för oss av andra länders fiskbestånd. Vi tar från länder som är i stort behov av fisken som proteinkälla men också utifrån arbetstillfällen.

Vi har svårt att komma överens inom EU, speciellt när ekonomiska intressen påverkas. Ett exempel är när vi ska skapa en gemensam förvaltningsplan för ålen, en art som är oerhört hotad. Inte ens i akuta lägen kan vi samlas till en gemensam förvaltningsplan, utan man är tvungen att genomföra nationella planer. Det är planer som troligen inte kommer att få någon större effekt annat än att de bara drabbar vissa nationers fiskare.

En av de stora frågorna på hemmaplan är hur vi ska få lönsamhet i fisket. Det stora paradnumret för högerregeringen har varit att skänka bort våra gemensamma resurser inom det pelagiska fisket. Detta har skett genom att man infört så kallade försäljningsbara kvoter. Det var något som högerrepresentanten i utskottet var stark motståndare till ända till den dag då han med flera garanterades en viss andel av kvoten utan att behöva betala för den. Nu är han och högern positiva till att införa försäljningsbara kvoter även inom andra segment men bara under förutsättning att samma garantier gäller. Det framförde han i den senaste debatten här i kammaren.

De kvoter som vi har skänkt har i sin tur kunnat säljas vidare. Syftet har varit att få ned antalet båtar för att öka lönsamheten för dem som är kvar.

Fru talman! För några veckor sedan fick vi se resultatet av en sådan försäljning via en uppföljning i ett tv-program. Kvoter såldes för 60 miljoner. Inga krav ställdes på att fartyget skulle tas ur fisket. Därför kunde ägaren ta sitt fartyg och köra ned till Afrikas kust och fiska i vatten som är ockuperade av Marocko.

Vi har alltså skänkt 60 miljoner kronor för att någon ska fortsätta fiska någon annanstans i världen. Man kan undra varför inte krav ställdes på att fartyget skulle skrotas. Nu fortsätter samma fisketryck, men det är andra individer som drabbas.

Hade vi, staten, auktionerat ut kvoterna till högstbjudande kunde vi sedan ha använt pengarna till att köpa upp och skrota de fartyg som i dag fortsätter att fiska. Det hade varit en betydligt mer effektiv åtgärd. Då hade vi inte bara ökat lönsamheten utan även minskat fisketrycket.

En annan så kallad fin affär som den borgerliga regeringen har genomfört är att man har satsat 54 miljoner på att skrota torskåtar. Sex åtar löstes ut med 54 miljoner, och fiskerätten drogs in. Detta motsvarade 57 fiskeransoner som skulle fördelas på de kvarvarande åtarna. Men man hade inte begränsat tillträdet till torskfisket. Nya åtar kom till, eftersom åtar under tio meter har fritt tillträde. Andra bytte upp sig och fick utökade tillstånd.

Summan av kardemumman var att lönsamheten inte ökade, och de 54 miljonerna var bortkastade skattepengar. De berörda fiskarna ansåg att man kunde ha kastat pengarna rätt i sjön i stället. En annan fiskare före-

slog att pengarna kunde ha skänkts till Cancerfonden, så de hade gjort någon nytta.

Detta är några exempel på fiskeripolitik som vi inte kan lasta EU för. Dessa åtgärder är regeringens och endast regeringens ansvar.

Fru talman! Det har nu gått en mandatperiod med borgerlig fiskeripolitik. Hur vill man då forma det svenska fisket?

Jordbruksministern brukar hänvisa till att fisket är en EU-angelägenhet, vilket är rätt. Men det innebär inte att vi inom dessa ramar kan forma ett fiske som strävar mot ett ökat ansvarstagande.

Bruka utan att förbruka är regeringens slagord. Men hur vill ni komma dit?

Synen på fisket bör förändras. Fiskaren måste gå från att enbart vara en skördare till att bli en naturbrukare. Fiskaren måste bli en tydligare del av förvaltningen och den som kommer med förslag på lösningar. Och det kan ske med två medel: En biologisk grundutbildning med återkommande uppdatering i samband med förnyelse av yrkesfiskelicensen och en öppen och konstruktiv dialog mellan fiskare och forskare.

Om man enas om målen och skapar en samsyn om vart man vill är jag ganska säker på att fiskarna kommer att vara med och finna lösningar som kommer att ha en bättre precision och genomslagskraft än dagens fiske. Fiskaren måste bli en del av lösningen.

Fru talman! Synen på rätten till fisket måste ändras. Möjligheten att fiska är ingen självklar rättighet utan snarare en förmån som man får nyttja genom att man tecknar ett avtal eller ett kontrakt. Det ska mer vara en form av arrendekontrakt där fiskaren vet att om man sköter sig får man det förnyat. Bryter man mot avtalet kan det sägas upp.

Målsättningen bör vara att komma fram till förvaltningsmodeller som innebär att en överträdelse som en fiskare gör primärt inte är ett brott mot Fiskeriverkets bestämmelser utan ett brott mot fiskarens egna kolleger.

Att aktivt stimulera till att skapa självständiga grupperingar i form av exempelvis producentorganisationer kan ha en både förvaltande och marknadsanpassande roll. Marknadsprofilering och miljömärkning är en drivkraft som bättre bör kunna utnyttjas. Det finns i dag många fiskare som känner behov av att utveckla och stärka marknadsprofilen. De vill kunna gå rakryggade och känna sig stolta över vad de gör. I princip är allt svenskt fiske, förutom det pelagiska, känsligt för marknaden.

Det är fråga om att föra en dialog och lägga mer energi på att få en samsyn i hur fisket ska förvaltas. Med en konsensus kommer också ökad legitimitet för förvaltningsåtgärder. Med en ökad legitimitet kan man också nyttja fiskets egenkontroll för en bättre efterlevnad. Därför bör också landningsuppgifterna göras offentliga.

Fru talman! Det finns en mängd åtgärder vi har möjlighet att initiera inom svenskt fiske och svensk fiskeripolitik, oavsett om det är ett övergripande EU-ansvar. Det handlar oftast om att ha viljan, att ha förmågan och att ha politiskt mod.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 6.
(Applåder)

Anf. 3 TINA EHN (mp):

Fru talman! Vi debatterar fiskeripolitik, och det har vi gjort några gånger under mandatperioden. Där finns dels regeringens skrivelse, dels motioner från allmänna motionstiden.

Min reflexion är att det är en stor skillnad mellan 2006 och 2010 när vi debatterar fiskeripolitiken. Jag ser en stor skillnad i hur man ser på naturresursen fisk. Jag är glad att det känns så. Det finns trots det mycket kvar att göra.

Havet består, som bekant, av ekosystem. Fisken är en del av dessa ekosystem. Vissa fiskar ligger högt i havets näringskedja och andra ligger längre ned. Vi människor äter lite av varje, men vi har en förkärlek för toppen. Torsken tillhör topppredatorerna och är eftertraktad. Det har också lett till att vi har ett svagt, sårbart bestånd i våra hav. Vi har fiskat torsk, stora, mellanstora, allt mindre, och vi har fiskat upp mycket – ibland det mesta. De stora honorna finns det inte så många av.

Diskussionerna i dag handlar mycket om selektiva redskap, high grading, utkast, begränsningar av olika mått och tid, storlek på fisken som tas upp. Det är något av ett pussel som ska hantera både fisket som näring och fisket som en naturresurs. Det är en resurs som är förnybar så länge man inte förändrar spelreglerna i ekosystemen för mycket – så länge pusselbitarna behåller sin ursprungliga form något så när.

Men det är ett alldeles för högt uttag av fisk. Det finns en syn på havet som oändligt, något som aldrig tar slut, något som man kan både hämta fisk ur och dumpa sopor och avfall och spola ut avloppsvatten i – om än renat i olika grad.

Men synen har förändrats – och synen förändras. Det är både bra och nödvändigt. Vår politiska roll är att ligga i framkanten för att se till att resurserna, ekosystemen, bär i framtiden för framtida generationer. Det är just därför det är viktigt att vi följer upp våra politiska beslut som vi har sagt ska leda åt ett visst håll, till exempel ett långsiktigt hållbart fiske, så att kommande generationer också får något på kroken.

Fisket, den gemensamma resursen, har alla ansvar för, men ännu större ansvar har de som lever på och utnyttjar resursen.

Jag tänkte ta upp några saker som finns med i betänkandet och i reservationerna i betänkandet, till exempel fiskefria områden.

Jag var i förra veckan tillsammans med några från fiskeriutskottet i Europaparlamentet i Bohuslän. Vi var där tillsammans med Miljöpartiets ledamot Isabella Lövin. Jag var med och studerade bland annat det som kallas 8 fjordar. Det är ett projekt precis i mina egna hemtrakter. Det är ett samarbetsprojekt där kommunerna Kungälv, Tjörn, Orust, Stenungsund och Uddevalla deltar tillsammans med olika organisationer. Kommunerna har sammanställt och tillgängliggjort information om fjordarna, bland annat den biologiska särarten och de värdefulla miljöerna som finns där – vattenbruket, fisket, friluftslivet och samhällsplaneringen. Man har som mål att vara med och bidra till att uppnå det nationella miljömålet Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Det här var ett positivt och intressant möte. Jag tror att de deltagande parlamentarikerna var fascinerade. Vi var ute i båtar och tittade på rev där det fanns ett antal stora torskar – vi kunde se dem på ekoloden – som gömde sig i reven. Det var ett målande exempel på gott samarbete. Nu närmar man sig varandra mer än jag upplever har skett tidigare.

Jan-Olof tog också upp frågan om förvaltningsplanerna för ålen. I projektet 8 fjordar släppte man i går ut ungefär 90 000 ålyngel i Havstensfjorden. Det här är ett skakigt projekt, och man vet inte hur det kommer att gå. Men det är något som kan bidra till att stärka ålens möjligheter att överleva och kanske växa till sig.

Man vet en del om ålen, men man vet inte riktigt så mycket som man skulle önska. Det finns ett antal teorier; att den ska ha fiskats för mycket, att uppväxtområdena har blivit färre i takt med vattenkraftens utbyggnad, nya parasiter, dessutom att den skulle vara känsligare för miljögifter än andra. Framför allt är det under de senaste 30 åren som den kraftiga reduktionen av ål har skett. Den invandrade glasålen i Sverige har enligt forskarna minskat med 97–99 procent. Det är oerhört mycket. Man har tidigare utsatt ål på ostkusten, och det har visat sig ge en viss effekt. Vi får hoppas att projektet blir bra.

De problem vi ändå har hänger mycket ihop med fiskeflottans överkapacitet och storlek. Den borde anpassas till de existerande fiskbestånden. Vi kan se att det är något svårt att få till.

Vi i Miljöpartiet har tidigare många gånger nämnt att fiskerikontrollerna inte ger de effekter som förväntas. Vi alla hänvisar till den vetenskapliga rådgivningen, men den tolkas lite olika ibland. Konsumentinformationen är viktig, precis som Jan-Olof nämnde tidigare. Vi från oppositionens sida tycker att det är viktigt att konsumenten har rätt att veta för att vara den kraft konsumenten är och vi många gånger ser effekter av.

Jag tänkte också nämna frågan om grönt kort för yrkesfiskare. Det är ett förslag som också kommer från vår parlamentariker Isabella Lövin. Hon har på ett effektivt sätt jobbat med fiskeripolitik. I motionen står det att havet är en allmän resurs, men att med ökande storskalighet och effektivitet i fisket har de ekologiska och miljömässiga problemen blivit mer uppenbara. Sedan 1950-talet, då industrifisket tog fart på allvar i världshaven, har mängden stora rovfiskar minskat med 70–90 procent. Ekosystem förändras radikalt genom att toppredatorerna lax, tonfisk och torsk har avlägsnats och genom att bottenvegetationen har skadats på grund av trålfiske i känsliga områden.

Samtidigt har debatten fastnat i en djup misstänksamhet och stor oförståelse mellan marinbiologer och yrkesfiskare. Därför är det här en öppning för en större förståelse mellan forskare och yrkesfiskare, och det är helt avgörande för att skapa en framtida fiskeförvaltning som vilar på forskningens bästa bedömningar av ekosystemen. Det gör också yrkesfisket mer delaktigt på ett positivt sätt. Ett sådant exempel har vi på västkusten och Kosterhavets nationalpark, där man har fört över de här misstänksamheterna till kunskaper i stället.

Jag ska i alla fall säga någonting om fiskeriavtalen. Vi har, precis som Jan-Olof sade, fått ett program, och vi har kunnat läsa om effekterna av det.

Jag vet inte hur många som har läst den här rapporten som Svenska Naturskyddsföreningen gav ut. Det är en ganska skrämmande historia om hur naiva vi är många gånger när vi sitter och diskuterar de här avtalen. I rapporten börjar man med att säga: "Låt mig ställa några frågor, och jag menar dem på fullt allvar! Varför köper EU inte fiskerätter av Norge? Hur många är norrmännen, hur mycket fisk har de? Skulle det inte vara

enklare att köpa fiskevatten av dem istället för av oss? När du har svaret på frågan varför Norge inte säljer sin fisk, har du också svaret på varför ett fattigt land som Mauretanien säljer sin fisk.” Och jag vet att vi har diskuterat Mauretanien i utskottet.

Med detta vill jag bara säga att jag naturligtvis ställer mig bakom alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.

Anf. 4 RUNE WIKSTRÖM (m):

Fru talman! Till att börja med yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på oppositionens reservationer.

Grunden för fiskerinäringen är beståndet i våra hav och sjöar. Därför måste våra hav och sjöar förvaltas väl och förvaltas långsiktigt, så att lika långsiktigt företagande som syftar till en högkvalitativ produktion av nyttigt livsmedel kommer konsumenterna till del.

Alliansregeringens mål med fiskeripolitiken kan sammanfattas med att vi ska bruka utan att förbruka. Därför ska fiskerinäringen ges förutsättningar att långsiktigt vara en viktig komponent i landsbygdens ekonomi.

Det är viktigt att komma ihåg att människan är en del av naturen. Människan påverkar sin omgivning precis som andra arter påverkar sin omgivning. Här ska man inte glömma bort att säl och skarv har en påverkan på fiskbestånden direkt och även på människans möjligheter att nyttja fisken för egen del. En rimlig och hållbar förvaltning av både säl och skarv är därför alliansregeringens mål.

Alla verkar krama det småskaliga kustfisket. Men glöm inte att det då också måste ges förutsättningar att verka under rimliga och hållbara villkor. En nyetablering av småskaligt fiske måste komma till stand inom befintligt kvotsystem. Ett utökat fiske på torsk, piggvar och lax med passiva redskap ska kunna göra underverk för det småskaliga kustfisket. Därför duger det inte att komma med ogenomtänkta påbud som ytterligare försvårar yrkesfiskarens situation.

En enkel sak som att tillåta ålfiskelicenser att följa med i samband med generationsskifte i fisket borde vara en självklarhet. Ett annat konkret exempel vore att de kustfiskare som fått torskfiskelicens i område 29 – Östersjön är indelad i olika rutor, och område 29 sträcker sig från Gotland och långt österut i Östersjön – i stället fick torskfiskelicenser i område 27, alltså det område som ligger nära kusten. Då skulle vi kunna få fart på det småskaliga fisket och få en näring med framtidstro. Det är en fråga som nu är under diskussion. Det kustnära fisket hör kusten till och inte ute i havet.

Det var ett stort fiskarmöte i förra veckan som Jordbruksdepartementet hade kallat till och där småfiskare från hela kusten deltog. Där framkom många förslag som man nu ser över på departementet och som kan ligga till grund för en framtida småskalig fiskeripolitik.

Vi måste lita till vad forskningen säger. Ices rekommendationer ska följas. Vi måste därför specifikt på fiskets område ha ett system som snabbare anpassar sig efter ändrade förutsättningar. Vi måste helt enkelt snabbare anpassa kvoter och tillstånd efter hur fiskbestånden ändras.

På sikt är det rimligt att subventioner till näringen fasas ut. Men detta måste ske på ett sådant sätt att inte en redan hårt pressad näring åderläts

än mer. Om till exempel bränslebeskattningen på fiskebåtar ska ändras måste det ske i hela EU och inte bara ensidigt i Sverige. Allt annat leder enbart till en utslagning av svenskt fiske.

Fru talman! Torskbeståndet börjar nu åter att öka efter att ha varit nere på en låg nivå, och det är inte minst på grund av att vi har fleråriga förvaltningsplaner och beslut om selektivitet i trålredskapen. Vi har nu också förbud mot så kallad high grading, där mindre exemplar kastas över bord för att man hoppas att man ska få lite mer och större fiskar vid nästa tråldrag. Men när torsken återhämtar sig ser vi nu att andra arter börjar minska. Jag ser själv med förfäran hur abborre, gädda och sik sedan ett antal år tillbaka kraftigt har minskat.

Turistnäringen är viktig för Sverige och måste ges möjligheter att verka på ett sådant sätt att skador på miljön eller annans egendom minimeras. Fiske på annans vatten bör ske med vattenägarens tillstånd, speciellt om fisket har en kommersiell koppling. Annars urholkas äganderätten och äganderätten mister sitt värde.

Alliansregeringen vill att yrkesfisket får ett system som minimerar fiskeansträngningarna, dels genom att utkasten minskar, dels genom att fiskaren får möjlighet att nyttja sin egen kompetens bättre.

I Östersjön har vi sedan i april i år ett kvartalskvotssystem. Detta underlättar naturligtvis enormt för yrkesfiskarna att planera sin verksamhet, samtidigt som utkasten kommer att minska och likaså bränsleförbrukningen.

Det svenska fisket är baserat på bruket av naturresurser och på företagsamhet på naturens egna villkor. All företagsamhet, särskilt sådan på landsbygden, måste ha framtidstro för att lyckas i sitt entreprenörskap.

Alliansregeringen har bidragit till förverkligandet av fiskeresurser och har genom både nya förvaltningsplaner på EU-nivå och en ändamålsenligt genomförd lagstiftning på nationell nivå nått ett läge där tillväxt i fiskbestånden kan skapa grund för tillväxt i ekonomin, för fiskeföretag och kringverksamheter runt dessa.

Genom ett aktivt förhandlande i EU, en lyhördhet för biologiska förutsättningar och näringens önskemål har alliansregeringen lagt grunden för en hållbar fiskerinäring i Sverige. Tillsammans med andra landsbygdsnäringar vill Alliansen fortsätta att bygga vidare på en sund plattform med mindre byråkrati och stora krav på ansvar i näringen, från producentled till slutkonsument, genom att föreslå villkor som bygger och skapar värden i hela kedjan.

Oppositionen tog här upp problematiken med ålen. Jag är ingen vetenskapsman på området, men jag har fiskat ål i hela mitt liv. Och det märkliga är att man inte ser någon skillnad i fångststorlekar, och man ser ingen skillnad i storlekssammansättningen på ålen nu jämfört med vad jag såg för 30 år sedan. Så någonting är det som inte stämmer när det gäller mina erfarenheter och det som vetenskapen har kommit fram till.

Vad vi däremot är helt tvärsäkra på är att vattenkraften är en mycket stor predator på ålen. Det är minst 25 år sedan jag första gången stod i en talarstol och påtalade detta, men då fick jag bara till svar: Det finns ingenting i vattendomarna som säger att vi behöver ta någon hänsyn till det här. Nu har man äntligen, särskilt från Vattenfalls sida, börjat ta stor hänsyn till detta. Man forskar och gör allt för att försöka göra rundleder och allt vad det är för att fisken ska kunna komma förbi.

Prot. 2009/10:131
3 juni

Fiskeripolitik

Jan-Olof Larsson tog upp att jag en gång i tiden var emot försäljningsbara kvoter, och det var jag. Jag var en stark motståndare till försäljningsbara kvoter. Men när jag tillsammans med fiskeorganisationerna var med och tog fram de försäljningsbara kvoterna visade det sig, i motsats till vad jag befarade, att det småskaliga fisket var den stora vinnaren på detta. Det blir en viss koncentration uppe i toppen av fiskarkåren, och det är inget att göra åt. Det småskaliga fisket som sysselsätter den stora mängden fiskare blir dock den stora vinnaren.

Jan-Olof Larsson nämnde också båtarna som såldes ut för 60 miljoner kronor och sedan fortsatte fiska i andra nationers vatten. Det här skedde vid mitten av 90-talet med Fiskeriverkets goda minne. Jag håller dock med om att reglerna för fiske i tredjelands vatten måste ses över, för jag är inte alls nöjd med det som sker på vissa områden.

Vad gäller skrotningen håller jag med Jan-Olof Larsson till fullo. Skrotningen har inte fungerat, och det är illa. Ska skrotningen vara av nytta ska den som skrotar sluta fiska. Förr lär det inte få någon effekt. (Applåder)

Anf. 5 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag och min kollega Lars Tysklind hade förmånen att få diskutera framtidens fiskeripolitik i Bryssel i tisdags. De andra länderna höll fortfarande på att fördela fiskeresurser som inte finns. När jag nu hör Rune Wikström fortsätter han på samma sätt att fördela fiskeresurser som inte finns. Dessutom säger han att han helt saknar förtroende för forskarna eftersom deras rön inte stämmer med hans erfarenheter.

Rune Wikström talar om generationsskifte och fiskeförvaltning för ålfisket. Regeringen har gått med på ett antal nationella förvaltningsplaner som inte helt stämmer överens med varandra. Jag har alltid sagt, och det kom på tapeten den gången vi skulle ha ett torskfiskestopp, att det är viktigt att man tar ett gemensamt beslut i EU. Nu har man beslutat att ålen ska förvaltas, men det kan göras på 27 olika sätt. De som blir drabbade av detta är svenska ålfiskare. Om de åtminstone blivit drabbade på grund av förbättring av ålbestånden, men jag är inte säker på att så blir fallet.

Rune Wikström tog också upp bränslesubventionerna. Oppositionen är helt införstådd med att om bränslesubventionerna ska bort ska de bort i hela EU. Det är lika lätt att fylla bränsle i Danmark och Finland som i Sverige. Om det ska få någon effekt ska det bort för alla.

Anf. 6 RUNE WIKSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jan-Olof Larsson tog upp att jag vill fördela fisk som inte finns. Vi gav försäljningsbara kvoter på strömmingen, och det finns tämligen gott om strömming i Östersjön. Den resursen var alltså inte särskilt svår att fördela.

I början av 2000-talet låg torskbeståndet på en klen nivå i Östersjön, men det var en naturlig svacka. Redan 2003 såg jag att torsken började återhämta sig, och nu har vi ett gott torskbestånd. Det ligger över medelvärdet. Jag ser därför inga problem med att vi fördelar även en viss kustkvot till det småskaliga fisket. Det är av yttersta vikt att det småskaliga fisket får en kvot att fiska på där de inte behöver tänka på en massa olika

tillstånd och så vidare. Ge det småskaliga kustfisket de 35 procent de har och låt dem fiska på det.

Vad gäller bränslesubventionerna har vi helt gemensamma idéer, så det behöver inte diskutera.

Prot. 2009/10:131

3 juni

Fiskeripolitik

Anf. 7 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det jag menade med att vilja fördela fiske som inte finns var att du, Rune, pläderade för generationsskifte inom ålfisket och så vidare. Det är svårt att fördela något som inte finns.

Du sade att du inte märkt någon skillnad under dina 30 år som fiskare, Rune. Trots det agiterade du mot att en massa ål mals sönder i vattenkraftverken. Det går inte riktigt ihop. Antingen påverkar turbinerna något eller så gör de det inte. Menar du att ålfisket hade kunnat öka betydligt om vi inte haft vattenkraft och bestånden varit garanterade? Jag tror inte att situationen är så enkel, Rune.

En annan fråga som Rune Wikström har drivit handlar om minimimått. Jag läste i ert förslag att ni vill sänka minimimåttet på kejsarhummer till 8 ½ centimeter för att minska utkastet. Och det är klart, tar vi bort minimimåttet helt och hållet för torsk, kejsarhummer och så vidare får vi inte kasta något.

Hur resonerar du i fråga om detta, Rune? Du har pläderat för ett ökat mått på torsken, men på kejsarhummern ska du minska måttet.

Anf. 8 RUNE WIKSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Generationsskiftet för ålfisket är en självklarhet. Det bör följa med ett fiske. Det är många fiskare utefter kusten som är beroende av ålfiske.

Jag vet en fiskare som är 85 år. Han har fiskat ihop med sin son så länge grabben har funnits. Nu kommer detta fiske att bli utslaget, för den gamle fiskaren orkar inte längre. Gården har alltid levt av fiske, men den försvinner nu. Blir det ett beslut om att man inte ska få ärva detta måste det också hända på EU-nivå.

Minimimåttet har vi drivit, och det är ganska bra. Danskarna vill dock inte ha något minimimått alls bara för att slippa utkastet. Det är en linje man kan driva. Jag vill gärna att den fisk som läggs i kyldiskarna ska ha ett skapligt minimimått, men jag vill förstås inte att matnyttig fisk kastas. Man måste överväga vad som är rätt och fel här, och det är mycket svårt.

Det mesta står i vårt fiskeprogram som vi är väldigt överens om.

Anf. 9 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Rune talade om ålen. Det är svårt att diskutera ålen i bestämda termer eftersom vi inte har någon säker vetenskap om hur det ser ut. Den vetenskap vi har visar dock att den invandrade glasålen har reducerats med ungefär 97–99 procent de senaste 30 åren.

Rune sade själv att vi kan vara säkra på en sak, och det är vattenkraften. Det håller jag med om, och det är en av anledningarna till att Miljöpartiet inte har velat bygga ut den småskaliga vattenkraften. Detta har dock Rune och hans allianskompisar genomfört nu genom gröna certifikat för vattenkraften. Hur försvarar Rune det?

Jag vet inte så väldigt mycket om hur allt fungerar i de biologiska systemen, men jag vet att man pratar om att bygga laxtrappor och cirkulat-

ion runt kraftverkens söndermalande käftar. De ska ju ned också och då följer de strömmen den snabbaste vägen. Detta är inte gratis. Det projekt på västkusten som jag pratade om där man sätter ut glasål kostar 1 miljon kronor. Det är inte gratis att restaurera våra hotade arter.

Anf. 10 RUNE WIKSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Tina tar upp frågan om ålen. Det är naturligtvis bekymmersamt med de resultat som forskningen får fram. Från fiskets sida har vi inte samma resultat som de forskningen har fått fram.

Men det finns något som är bekymmersamt när det gäller att sätta ut glasål. I vattendomarna står det att vattenkraften ska kompensationsätta högt ovanför kraftverken. Man sätter ut en mängd ål långt upp i vattensystemen. Där växer ålen tills den ska vandra ut igen. Vad händer då? Den kanske har tio kraftverk att passera. Om den råkar klara nio kraftverk åker den dit i det tionde. Det är alltså ett resursslöseri som är ganska anmärkningsvärt.

Du nämner småskalig vattenkraft. Man ska inte kunna bygga ut vilket vattenflöde som helst. Det handlar i första hand om sådana som redan är ianspråktaga och där det finns gamla dammar. Det kan ha varit alla möjliga grejer i vattendragen. Det är sådana som man eventuellt ska kunna restaurera och använda i framtiden. De är liksom redan förstörda. Det ska krävas att man ska ha vandringsvägar förbi. Man ska ha ett visst förbiflöde så att vandringsfisken kan ta sig fram. Det gäller naturligtvis också ålen. Men det är väldigt svårt att leda tillbaka fisken rätt väg.

Anf. 11 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Det var ju delvis ett försvar. Många av dem som är biologiskt kunniga säger att den småskaliga vattenkraftens utbyggnad hotar många av våra viktiga arter. Vi vet ju att ålen är en hotad art. Det är ganska uppenbart att det hänger ihop.

Vår okunskap när det gäller ål är stor. Det har vi redan talat om. Om vi ska vidta åtgärder som räddar arterna kostar det otroligt mycket pengar. I ett projekt på ostkusten där man tidigare har satt ut ål visade det sig att de hade svårt att hitta ut ur Östersjön för att komma vidare till Sargassohavet. Det visar att vår okunskap är stor när det gäller ål. Man försöker nu sätta ut 90 000 yngel på västkusten. Man räknar med att kanske 15 procent kommer att överleva. Det är alltså ett mycket stort hot i deras livsmiljöer. Vattenkraften är ett.

Anf. 12 RUNE WIKSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag håller med Tina när det gäller utbyggnaden av den småskaliga vattenkraften. Om det missbrukas kan det hota ekologin i området. Det är ingen tvekan om det. Men jag ser inte att det är någon större risk för det i och med att man har kravet att vattendraget redan ska vara utnyttjat.

Du nämner att det är dyrt att göra rundvandringsvägar och laxtrappor. Jag har varit en stor kritiker och tyckt att kraftverken har försummat detta. Jag har pläderat för detta på Vattenfalls årsstämmor. Jag ser nu med stor glädje att man i Umeälven bygger en laxtrappa av jätteformat som vi hoppas kan göra underverk så att fisken kan komma upp i Vindelälven. Den laxtrappan kostar 100 miljoner att bygga. Det är alltså en

enorm satsning. Jag hoppas att det bara är början på vad som kommer att hända med vattenkraften framöver. Nu börjar kraftverken inse att de måste ta sitt ansvar. Det är jag väldigt glad över. Att vattenkraften har förorsakat otroliga förluster när det gäller ål och lax råder det ingen tvekan om. Men det är bättre att syndaren vaknar sent än aldrig.

Prot. 2009/10:131

3 juni

Fiskeripolitik

Anf. 13 ERIK A ERIKSSON (c):

Fru talman! Ärade ledamöter! Att få diskutera fiskeripolitik är ju en ära och en trevlig uppgift. Jag vill inleda med att säga följande:

Jag har ju haft äran att debattera de här frågorna några gånger tidigare. Reflexioner som jag har fått av goda grannar, vänner och kanske någon ovän är att detta är ganska svårbegripligt. Det är en sak att se rubrikerna i medierna om att fiskbestånden är hotade, men att förstå det på djupet är inte alldeles enkelt. Jag påstår inte att jag är expert på området, men jag har äran att få debattera frågan. Det tycker jag är trevligt och intressant. Jag tror däremot att många förstår ekosystemsambandet och kretsloppet. Det förstår många svenskar alldeles tydligt. Det kan vi glädjas åt.

Vad har hänt på området sedan vi debatterade detta senast? Något som har hänt är bland annat att Sverige har varit ordförandeland för EU och haft viktiga uppgifter när det gäller fiskeriområdet. En reformering av gemenskapens fiskerikontroll har varit på agendan. Det har varit nödvändigt eftersom det har varit brister i kontrollen av fiskerinäringen inom EU. Det har lett till illegalt fiske i Europa. Det har i sin tur allvarligt äventyrat allmänhetens förtroende för den gemensamma fiskeripolitiken. I och med att EU tog ansvar som lagstiftare och förvaltare för Europas fiskbestånd stärker kontrollreformen kontrollkapaciteten och försvårar olagligt fiske. Det ska leda till mer lika villkor för Europas fiskare. Det är jätteviktigt.

Under hösten fattades beslut om reglering av fisket i Västerhavet, Svarta havet och Östersjön. Det finns många viktiga områden där Sverige har haft en ansvarsfull roll och varit ledare i arbetet under ordförandeskapet. Att man har fattat beslut om förvaltnings- och återhämtningsplaner har varit viktigt för att man ska kunna ha en långsiktig, hållbar förvaltning av våra fiskbestånd. I huvudsak har man enats om ansvarsfulla kvoter för att kunna upprätthålla biologisk mångfald i våra hav.

Under ordförandeskapet har beslut även fattats om att minska de så kallade utkasten – fångst som kastas över bord – genom att öka användningen av selektiva redskap och större nätmaskor. Att få bort utkasten är en prioriterad fråga för Sverige. Sverige har drivit den i EU, och det är fortsatt viktigt att Sverige gör det och att vi talar med enad röst från svensk sida. Det är viktigt för att vi ska få hållbara bestånd på sikt. Det är avgörande om vi ska kunna ha levande hav och kunna fiska även i framtiden. För att vi som konsumenter ska kunna känna förtroende för fiskerinäringen är det viktigt att man följer avtalen.

Centerpartiet anser att det är viktigt att vi brukar utan att förbruka. Det har varit alliansregeringens motto. Det är med stor ödmjukhet som vi har använt uttrycket. Ibland har vi fått frågan om vi verkligen är på rätt väg. Det kan vi inte säga i dag. Det vet vi först i en framtid. Våra barn och barnbarn får göra bokslutet. Om vi bara går tillbaka lite i vår historia kan vi se att de tvärsäkra svaren ibland har fått revideras. Vi tror och

hoppas att vi är på rätt väg. Östersjön är ett exempel på det med Östersjöstrategin. Det har varit viktigt att politikerna har fattat ett sådant beslut om Östersjön.

Det är också viktigt att vi på sikt kan bygga upp bestånden och se till att ekosystemet kan leverera fisk. Det är troligtvis ett av de mest miljömässiga sätt som vi har att producera livsmedel. Fisk är också en av våra mest klimatsmarta proteinkällor jämfört med en del annan livsmedelsproduktion. Dessutom är det ett livsmedel som är nyttigt och gott och uppskattat av många.

Vattenbruk och yrkesfiske är två grupper som faktiskt tar upp näring ur hav som ofta övergöds. Jag tycker att det är en viktig del att nämna i debatten, alltså att man hör till de få som ändå tar upp näring.

Det internationella samarbetet blir alltmer viktigt. Det har tidigare talare nämnt här. Det är också viktigt att Sverige är mer aktivt och söker bundsförvanter. Jag vill även nämna Norge som inte är medlem i EU men som har haft stor betydelse i samarbetet för att nå fram till kloka avtal. Ett deltagande i EU-arbetet är därför en förutsättning.

Vi såg att den förra socialdemokratiska regeringen valde att stå vid sidan om. Det var ett sätt att arbeta. Vi har använt ett annat. Boksluten får, som sagt var, visa vilket som var bäst. Vi tror att det är bättre att samarbeta och få avtal än att stå vid sidan om. Väljarna får avgöra vilket som är det vettiga här.

Det är viktigt att det inte blir en fråga som marginaliseras och som bara diskuteras i en kort debatt utan att det är någonting som berör. Som jag sade i inledningen hoppas jag att det blir alltmer begripligt för medborgarna.

Vi märker också bland konsumenter att de alltmer intresserar sig för vilka livsmedel de köper och tillreder. Jag hoppas att detta intresse ökar.

Flera fiskbestånd är fortfarande överutnyttjade. Tyvärr kastas fisk fortfarande över bord. Vi får hoppas att det sker en förändring när det gäller majoriteten av de överutnyttjade bestånden i och med att de nu omfattas av till exempel återhämtningsplaner. Detta i sin tur har lett till kvotförhandlingar. Frågan är om detta blir effektivt. Vi får tro det i och med att vi tror att det är rätt att vara med och påverka. Det finns inga totala garantier för det. Men vi ser att den förändring av kontroller som har skett inom EU faktiskt har gjort skillnad. I vårt närområde ser vi att man inte ens ligger dubbelt över i fråga om överfiske, utan man har verkligen minskat detta och följer rekommendationerna.

Att vi har breddat användandet av artselektiv kräfttrist har varit bra. Den har tagits fram med hjälp av svenska forskare i samarbete med yrkesfiskarna. Detta har gjorts för att undvika så kallade bifångster av torsk. Det är viktigt att näringen samarbetar med forskningen. Där har politiken ett stort ansvar. Det är också bra att Sverige och Danmark har kommit överens när det gäller att öka reproduktionen av torsk.

Fru talman! Jag vill inte förlänga debatten så mycket. Men jag ska nämna att det är viktigt för framtiden när det gäller livsmedel att vi har fisk som vi kan fiska. Att det finns en Östersjöstrategi som alliansregeringen har tagit fram är bra. Det tas ett stort ansvar för politiken. Här finns det en skillnad mellan de politiska blocken. Vi sätter äganderätten i främre rummet, vilket Rune Wikström föredömligt redogjorde för förut. I en reservation från oppositionen finns en skrivning om att fiskerinäringen

får fisken gratis. Det framkommer av slutsatserna att vi har olika syn på detta. Det är tydligt.

I Alliansen är vi överens om att fisket är en viktig del av ekosystemet och ska ta sin utgångspunkt där.

De företagare som berörs är inte bara yrkesfiskare. Vi har även livsmedelsproduktion i Sverige som är viktig. Att alliansregeringen har sänkt arbetsgivaravgifter och infört jobbskatteavdrag har gjort att pengar i större utsträckning kan frigöras till ett eget kapital bland annat bland småföretagare som finns inom fiskerinäringen men som även finns inom gårdsturism och annat som är kopplade till fiskerinäringen och branschen. Vi hoppas också att certifieringen ska slå väl ut framöver.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Allra sist vill jag nämna att jordbruksminister Eskil Erlandsson har tillsatt en referensgrupp där en ledamot från varje parti i miljö- och jordbruksutskottet är med och resonerar kring en framtida fiskeripolitik.

(Applåder)

Anf. 14 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag ska bara rätta Erik A Eriksson. Jordbruksministern har inte tillsatt någon referensgrupp. Han har tillsatt en kontaktgrupp som ska få information om hur detta fortlöper. Den ska inte inhämta kunskaper eller åsikter. Det är gott så länge.

Att man ska bruka utan att förbruka är vi överens om över partigränserna, Erik A Eriksson. Det är viktigt att man inte skördar mer än avkastningen.

Som jag sade tidigare var vi i Bryssel och talade om att man måste sätta en ekologisk helhetssyn före allting annat, innan man kan se på de sociala och ekonomiska aspekterna, därför att om man inte har någonting att fördela blir det ingen ekonomi heller.

Bästa sättet att skydda det kustnära fisket är antagligen genom att man ser till att det finns fisk i havet.

Jag vill ta upp det som Rune Wikström kommenterade förut när det gäller försäljning av kvoter. Han hävdade att det var på 90-talet. Men vi har inte haft försäljningsbara kvoter på 90-talet, utan det genomförde denna regering förra året. En av dessa båtar sålde sin kvot för 60 miljoner kronor, tog båten och åkte ned till Afrika och fiskade på ockuperat vatten. Det blev folkstorm på grund av detta. Det förstår jag. Problemet var att man inte ställde krav på att båten skulle tas ur drift och skrotas.

Jag tycker att vi kan vara överens om att detta var helt fel tillvägagångssätt. Ska vi bruka utan att förbruka ska vi inte fortsätta vår skövling någon annanstans i världen, även om Erik A Erikssons företrädare i talarstolen tyckte att det var helt okej.

Vem äger fisken? För oss är fisken allmän egendom. Den simmar över havet och känner inte till några gränser. Jag kan inte säga att Erik äger fisken. På samma sätt kan jag inte säga att min far var fiskare och att jag därför ska ärva rätten att fiska. Det verkar sjukt. Fisken är allmän egendom.

Anf. 15 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! När det gäller den kontaktgrupp som Eskil Erlandsson har tillsatt sade jag nog fel. Jag sade att det var en referensgrupp men det är en kontaktgrupp. Men icke desto mindre tror jag att det är viktigt. Han bjuder därmed in oppositionen till samtal. Det hade varit betydligt sämre om detta inte hade skett. Det tror jag att de flesta här tycker. Jag tycker att det är ansvarstagande att vi får ett samtal om hur fiskeripolitiken ska se ut på sikt.

Vi har i allmänna val fått en uppdelning av Sveriges riksdag som ser ut som den gör i dag. Jag tror inte att Jan-Olof Larsson är nöjd med hur det ser ut. Men detta ska avspeglas i hur miljö- och jordbruksutskottet är sammansatt.

Att ministern bjuder in till en kontaktgrupp tycker jag är framåtstygande. Det sker även på andra områden. Jag tycker att han är klok där.

Att det är dålig lönsamhet kan vi verkligen beklaga. Sedan har vi nog olika vägar fram till hur lönsamhet ska kunna uppnås. En väg för vår del är att kunna sänka särskatter och kunna öka konkurrenskraften för våra företagare i Sverige. Det gäller yrkesfiskare, livsmedelsproduktion, men även andra områden. Där har vi nog lite olika syn hur man ska komma framåt.

När det gäller frågan om försäljning av kvoter och om det var rätt eller fel delar jag inte slutsatsen att det handlar om ockuperade vatten. Jag skulle inte använda det uttrycket. Detta handlar ändå om de avtal som sluts på internationell nivå. Däremot kan man se resultat av olika näringar och branscher där vi svenskar ska ha så billiga livsmedel som möjligt som bland annat ger resultat på fiskeområdet men även på andra områden. För att vi ska få så billiga livsmedel som möjligt har vi ganska stora subventioner. Detta är en del av det resultatet. Jag lyssnade på Jan-Olof Larssons inlägg i början, och han var inte för subventioner. Det tycker jag är bra.

Anf. 16 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller tillsättandet av kontaktgruppen är det gott så. Men innan regeringen lämnade in sitt svar på hur vi ska forma den framtida fiskeripolitiken motionerade vi om att det skulle tillsättas en gemensam grupp. Men varken ni eller regeringen ville ha våra åsikter i det läget. Men nu får vi information om hur ni agerar, och det är vi tack-samma för.

Beträffande de som åkte ned till Marockos kust och fiskade på ockuperat vatten är det inte fråga om någon överenskommelse som EU har träffat. De åkte till ett annat land med sin båt utanför EU. Men regeringen hade kunnat säga: Ska ni sälja dessa kvoter ska båten skrotas så att den inte åker för att fiska någon annanstans. Då hade frågan varit löst. Det var det som jag frågade Erik A Eriksson om. Det kan vi väl ändå vara överens om? Har vi skänkt dem 60 miljoner borde väl båten tas bort från fisket? Det hade varit en rimlig konsekvens av detta.

Anf. 17 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Först och främst tycker jag att det känns som att vi har ett alldeles för stort område att diskutera, och sedan kanske det landar i en

diskussion om kontaktgruppen. Vi är i alla fall överens om att det är bra att den är tillsatt.

Larsson beskrev i ett tidigare inlägg samsynen i Bryssel, och jag tycker att det är intressant att skillnaderna här i Sveriges riksdag kanske inte är så stora. Om man ser till den svenska linjen totalt sett är vi ganska ensamma gentemot övriga EU. Vänder man på kuttingen kan man säga att det är bra om vi gemensamt kan agera och stämma av i kontaktgruppen och sedan använda våra kontakter som vi har inom övriga länders systerpartier för att påverka den här politiken.

Ett enskilt fall vill jag helst inte kommentera, men är det så att det har gått galet till väga får man väl dra lärdom av det.

Jag tycker inte om skrotningspremier som går till en fullt fungerande fiskebåt som sedan inte fyller någon större funktion än att man kan åka runt och titta på sjön. Det är klart att vi ska ha ett fungerande yrkesfiske i Sverige, och jag tror att genom att vara rädd om Östersjön, om våra vatten och våra hav och ha kvoter som är rimliga, även kopplat till rimligare skatteregler för småföretagare, kan vi sakta men säkert återfå en lönsamhet. Det är både min tro och min förhoppning. Men som jag sade tidigare har vi inte sett bokslutet än.

Vem äger fisken? För mig är det fundamentalt att äganderätten är viktig för att vi ska få ett ansvarstagande för våra vatten. Alternativet att vi skulle ha en statlig fiskeflotta är jag direkt emot. Vi har sett vad rovdriften som tidigare diktaturer stått för har gjort. Polen hade en stor fiskeflotta som var positionerad i Kuba, och det rovfiske som man förde där vill jag absolut inte se mer av. För mig är äganderätten absolut fundamental, och det är viktigt att det fria företagandet får gälla. Däremot har man under mycket lång tid fått lida under ett hårt skattetryck, och det har inte varit bra.

(Applåder)

Anf. 18 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Det har blivit lite av en tradition att vi diskuterar fiskeripolitik med jämna mellanrum här i kammaren. Det känns naturligtvis speciellt viktigt nu när processen att reformera EU:s gemensamma fiskeripolitik pågår. Dessutom pågår en process för att integrera fiskeripolitiken i andra politikområden. Den samlade havspolitik, den marina strategin och även vattendirektivet kan man ta upp i det sammanhanget. På nationell nivå har vi skapat en havsmiljömyndighet som kommer att vara en viktig del av denna integration.

Det är ofta mycket siffror som kommer upp i debatten, och man pratar om överfiske. Underfiske finns det naturligtvis inte så mycket av. Det nämns nu att 88 procent av våra europeiska fiskbestånd är överfiskade. De är överfiskade om man utgår från begreppet maximal hållbar avkastning.

Sedan är det naturligtvis ännu mer bekymmersamt att 30 procent av fiskbestånden är utom säkra biologiska gränser. Det är ett biologiskt mångfaldsproblem.

Men låt oss hålla oss till den maximala hållbara avkastningen. Kan man ändra detta blir alla vinnare då man får stabila bestånd som man faktiskt kan få en avkastning på. Precis som Erik A Eriksson tog upp här

får man inte glömma bort syftet med fisket, nämligen att vi ska få fram näringsrik och bra mat till människor. Fisket är ju inget självändamål.

Fru talman! Jag vill nämna att jag tycker att det är lite roligt för oss i miljö- och jordbruksutskottet att man i inledningen till skrivelsen hänvisar till utskottets uppföljnings- och utvärderingsrapport och att vi fick ett beslut i riksdagen om ett tillkännagivande av att vi vill ha en samlad skrivelse kring de fiskeripolitiska insatserna och vad de har lett till. Syftet med skrivelsen är i mångt och mycket att ge svar på det. Jag tycker att arbetet i utskottet känns meningsfullt när det blir på det sättet.

I betänkandet i övrigt behandlas 35 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden med koppling till skrivelsen. Det är bra att vi tar det i ett sammanhang.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på alla de 15 reservationer som finns i betänkandet.

Av de 15 reservationerna står den samlade oppositionen bakom 12. Jag kan möjligen vara lite förvånad över det stora antal reservationer som finns här, speciellt om man ser på diskussionen ur ett EU-perspektiv. Precis som har sagts här tidigare är vi i Sveriges riksdag i grunden väldigt eniga om vägen till ett långsiktigt hållbart fiske.

Jan-Olof Larsson tog upp här tidigare att vi var på möte med fiskerikutskottet i Bryssel i förrgår och mötte parlamentariker från 19 andra länder. Jag tror inte att någon av dem kunde avgöra skillnaden mellan våra åsikter när vi pratade om svensk fiskeripolitik, utan de såg att det finns en väldigt stor enighet. Det är bara att konstatera att den stora råkången i fiskeripolitiken i Europa inte går i Sveriges riksdag utan någon annanstans. Det är naturligtvis ingen nackdel i sammanhanget.

Fru talman! Det blev helt uppenbart vid mötet i Bryssel att det egentligen inte var något annat land som lyfte fram de grundläggande frågorna, utan det var från svenskt håll som det här med ekosystemansatsen och behovet av en ny beslutsprocess där ministerrådet och parlamentet fokuserar på övergripande principiella beslut av långsiktig karaktär lyftes fram.

Vi har varit inne på den vetenskapliga rådgivningen här tidigare och att vi är överens om att den ska följas. Men när man går över till långsiktiga beslut kommer det att ställa helt nya krav på den typen av rådgivning för att få ett mycket brett kunskapsunderlag så att man kan ta denna typ av beslut.

De tekniska regleringarna som vi kanske har en förmåga att komma ned på när vi diskuterar fiskeripolitik får delegeras till andra nivåer, till exempel kommissionen, eller framför allt kanske man ska lyfta ut det på en regional nivå. Om man vill få en delaktighet i processen måste det faktiskt komma ned till en nivå så att man *kan* vara delaktig.

Hur som helst anser jag från min sida att vi i Sverige ska utnyttja den här grundläggande enigheten och driva frågorna tillsammans så att vi inom EU kan nå framgång och få detta hållbara fiske.

Jag kan konfirmera, Tina Ehn, att man uttalade att man var imponerad under sitt besök i Sverige av vad man hade sett av hur saker och ting kan ordnas om den rätta viljan finns.

Fru talman! Resonemanget om enighet betyder inte att Folkpartiet eller jag inte har respekt för att vi här ska diskutera de eventuella skillnader

som finns. Det finns skillnader, åtminstone nyanser, och det framgår av betänkandet.

Det övergripande målet för det här politikområdet där fiskeripolitiken ingår är att bruka utan att förbruka. Det genomsyrar alla de åtgärder som finns i regeringens skrivelse och som täcker in ett väldigt brett spektrum både när det gäller Västerhavet och Östersjön.

Om jag skulle drista mig till att nämna några saker som vi från Folkpartiet tycker är väldigt viktiga – det finns mycket att diskutera, men jag håller mig till några saker – skulle jag vilja lyfta fram regeringens arbete med att inom EU driva på och få fram återhämtning och förvaltningsplaner. Det är ett helt grundläggande element i EU:s politik. Vi kan nu se resultatet i Östersjöns torskbestånd.

Jag uttryckte mig på följande sätt i en tidigare debatt: Vad är det värsta scenariot om man inte tar upp en fisk? Det är att den blir ett år äldre innan den tas upp. Det är alltså inte så stor skada skedd. Det är väl egentligen det som sker i Östersjön i dag i och med att de vetenskapliga råden säger att man kan öka kvoterna mer om man tänker på det gamla sättet, men att förvaltningsplanen gör att man faktiskt sparar torsk så att man bygger upp beståndet. Det gör att man nu kan börja närma sig det tillståndet, att man kan börja tala om maximum sustainable yield, maximal hållbar avkastning, detta eftersom man måste nå ett visst läge på beståndet.

En fråga som nämnts tidigare gäller den överkapacitet som finns, vill jag påstå, i hela Europa; och även om man på något ställe redan påstår sig ha klarat av detta stämmer det inte. I Sverige har vi valt att ha skrotningskampanjer, och vi har även haft systemet med överlåtbara fiskerättigheter. Jag kan hålla med om att det finns exempel på skrotningskampanjer som varit bra, som fungerat, men det finns också exempel på att de inte har fungerat. De flesta är nog medvetna om detta och inser att de behöver ses över. Det torde inte vara aktuellt med fler skrotningskampanjer, men om vi har det måste vi lära av hur det varit, att det inte får gå till hur som helst. Det blir lite trist om skrotningsbidragen i nästa skede blir något slags investeringsbidrag. Det var inte det som var meningen. Därför tror jag att de överlåtbara fiskerättigheterna har betydligt större genomslag när det gäller att minska fiskeflottan. Det är en mer gångbar metod.

Viktigt i sammanhanget är också det småskaliga kustnära fisket. Det som karakteriserar det småskaliga fisket är att det finns nära konsumenterna. Vi kan konstatera att 80 procent av fisket i Sverige är småskaligt. Det tar upp 5 procent av fångsten och 20 procent av värdet. Det är alltså inte det småskaliga kustnära fisket som är den stora förbrukaren av naturresurser.

Det har vidtagits vissa åtgärder, såsom specifika kvoter och selektivitet i redskapen, och det gynnar det småskaliga fisket. Det är viktigt att fortsätta på den linjen, och regeringen jobbar också mycket med frågan. Bland annat har Fiskeriverket fått i uppdrag att se över det hela, och i fredags hölls även en hearing i denna fråga.

Fru talman! Låt mig säga några ord om utkast. Om vi inte kan få bukt med utkastproblematiken tror jag inte att vi heller får någon tilltro till fiskeripolitiken hos allmänheten över huvud taget. Det är nämligen sådant som jag inte kan förklara för någon. Jag tror inte ens att vi själva

kan förstå att det skulle finnas någon vett och sans i att först fånga fisk och sedan slänga i den. De åtgärder som hittills vidtagits i form av utveckling av selektiva redskap, high-grading-förbud och stängning av vissa områden är bra steg på vägen, men här måste vi verkligen lägga kraft på att komma vidare.

Jag skulle vilja drista mig till att använda ytterligare 30 sekunder till att säga något om det så kallade gröna kortet för fiskare, som det talats om. Här vill jag lite grann varna för en sak. Om vi vill ha delaktighet och få bort misstänksamheten är det viktigt vad vi säger. Tina Ehn tog upp exemplet med den marina nationalparken i norra Bohuslän. Arbetet där gick ut på att man utbildade varandra; forskarna utbildades hos fiskarna och kunde på så sätt förstå deras perspektiv, och tvärtom. Det är först då man kan få en riktig dialog och delaktighet. Vi vet alla att om man får möjlighet att ta ansvar är man väldigt benägen att också ta det.
(Applåder)

Anf. 19 IRENE OSKARSSON (kd):

Fru talman! Det vi nu har på agendan är en summering av tre och ett halvt års gott arbete. Det har varit goda år för fisken och för fisket, skulle vi kunna sammanfatta det med. Då undrar en del om jag alls lyssnat på debatten och över huvud taget läst några handlingar inför dagens debatt. Ja, fru talman, jag tror det. Jag dristar mig till att använda den beskrivningen men det finns nyanser, för det ska bli bättre – och det kan bli bättre. Mycket gott har emellertid gjorts. Det fiske som ska bedrivas på svenskt vatten och på andra vatten ska ske utifrån den devis som vi så många gånger hört sägas i denna talarstol, nämligen bruka utan att förbruka.

Det tar dock ett tag att ställa om EU:s gemensamma fiskeripolitik. Fisket måste ske på ett hållbart sätt. Det gäller både fiskebeståndet och näringen. Jag kan inte låta bli att parentetiskt nämna en helt annan debatt som jag lyssnade till för någon vecka sedan. Jag blev då något förvånad när företrädare för nuvarande opposition berömde sig själva för vad de gjort i dessa frågor under den förra mandatperioden. Det tyckte jag var aningen besynnerligt.

Vi har de senaste dagarna kunnat läsa många artiklar och rapporter i detta ämne. För några veckor sedan träffade fiskeministern, som Rune Wikström nämnde, företrädare för näringen för att diskutera hur vi ska komma fram till ett hållbart fiske, hur vi ska komma fram till en samsyn. Förvaltare måste kläs i handling. Orden måste få realitet. Då är det intressant att lyssna till oppositionens företrädare som haft så många år på sig att förändra politiken utan att lyckas och nu påstår att regeringen inte gör något. Jag förstår ingenting.

Regeringen har mycket tydligt påpekat att arbetet med fiskeripolitiken inom den europeiska gemenskapen är en av de viktigaste sakerna som kan göras, och regeringen är en stor pådrivare i arbetet för att få en fungerande politik för ett hållbart hav. Vi har ställt om vår myndighetsstruktur för att även där ha det perspektivet.

Att vara förvaltare av en av de viktigaste resurserna kräver kompetens. Det gäller också fisket, vilket vi hört en del om i dag. Jag har personligen, fru talman, mycket stor respekt för de yrkesutövare som länge sysslat med sin verksamhet och där kunskapen gått i arv under många ge-

nerationer. Lika stor respekt har jag för de vetenskapsmän och -kvinnor som jobbar med dessa frågor.

I de reservationer som finns till dagens betänkande tycker jag att oppositionen slår in öppna dörrar. Fiskelagsutredningen tittar på många saker; bland annat har man fått i uppdrag att titta på hur fiskelicenserna ska kunna hanteras tillsammans med utbildningsfrågan. Efter att i går i ett annat sammanhang ha pratat med utredaren kan jag säga att utredningen kommer från tryckeriet vilken dag som helst och med ett, förhoppningsvis, gott förslag om att utbildning och kompetens ska kunna samverka mellan näring och vetenskap och att de licenser och kompetenskrav som behövs ges på ett bra sätt.

Jag förutsätter att vännerna från västkusten besökt gymnasiet i Öckerö och tittat på den utbildning som bedrivs där. Det är en utbildning som fungerar. Där samverkar praktik och teori och generationers kunskap paras med vetenskap. Det blir hållbart samt ger kompetens och en gemensam syn.

Fru talman! En fråga som också varit uppe gäller hur fisket ska fördelas. Vi har hört insinuationer från talarstolen om egensyfte och allt möjligt. Som kristdemokrat tror jag på att det vi fått oss anförtrott, det ägandeskap vi fått, gör oss ansvarsfulla. Det gör att vi tar det ansvar vi fått än djupare. Den väg vi nu slagit in på, den med försäljningsbara kvoter, kan säkert förfinas, effektiviseras och hittas bättre vägar för. Jag tror dock att det är rätt väg vi slagit in på.

Denna debatt kan låta spretig för många som lyssnar, men betänkandet berör hela fiskeripolitiken samt de motioner som väckts. Därför vill jag gå vidare till frågan om tredjelandsavtal. Det är ett sorgebarn, och det är vi överens om. Sedan tror jag att vi i kammaren ska vara beredda att titta på vad vi har ansvar för och vad vi kan ta ansvar för. Det som gjorts historiskt ska vi naturligtvis dra lärdom av och inte upprepa, men det som en enskild person gör utifrån sin enskilda verksamhet kan vi inte, hur gärna vi än skulle vilja, lägga oss i. Det måste vara upp till den enskilde idkaren i detta sammanhang, om man följt spelreglerna. När det gäller framtiden och de gemensamma avtalen är Sverige, och ska vara, en pådrivare för att de avtal som sluts framöver innebär att det som tas upp ska återgå till den lokala befolkningen i det land där man verkar och att det som fiskas inte ska vara annat än det man själv kan ta upp under hållbarhetsaspektens beaktande.

Sedan kommer vi till vad regeringen åstadkommit för att vara med och påverka ytterligare i närområdet. Det illegala fisket i Östersjön är om inte helt borta så i alla fall betydligt mindre. Det kan vi till stor del tacka vår nuvarande alliansregering och vår fiskeminister för.

Någon som har mer kunskap än jag i ämnet kanske kan tala om vad uttrycket "landkrabba" kommer från; det låter lite motsägelsefullt. Men jag som landkrabba kan glädja mig åt att det fiske som bedrivs i våra insjöar och i de vattensystem som finns i mina hemtrakter nu kommer att få förändrade regelverk och strukturer. Vi fick för några dagar sedan på vårt bord en proposition som jag hoppas att vi kommer att kunna behandla i kammaren och yrka bifall till så småningom och som rör de här frågorna, som också är oerhört väsentliga för att fisket ska vara en del av en hållbar förvaltning i ett hållbart samhälle. Det handlar om att männi-

skor ska kunna leva och verka och att man ska kunna utveckla sin verksamhet och nyttja resurserna, så att man tar räkanta av kapitalet.

Fru talman! Jag plockar bort resten av det som står i det här manuset och yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner. Därmed är vi väl i fatt efter Lars Tysklinds tidigare överdrag.

(Applåder)

Anf. 20 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill bara ställa en liten kort fråga som handlar om ansvar. Vi har beslutat här i riksdagen att vi ska införa försäljningsbara kvoter. Det är ett beslut som ligger fast i tio år framåt. Det kan ingen ändra på här. Men det är också fråga om kraven för att få sälja kvoter. De är också någonting som vi stiftar lagar om tillsammans. Du kan väl hålla med om att kraven var för dåliga? Ska de få 60 miljoner för sina kvoter skulle det ha följt med en lapp om att det inte ska få lov att fiskas mer med den båten. Den ska huggas upp! Men nu fanns inte det kravet med. Nu kunde han ta båten och åka ned till Afrika och fiska på ockuperat vatten. Det var ett misstag. Jag vill bara framföra det. Vi kan väl vara överens om att det är viktigt att vi ändrar de reglerna, så att inte detta blir möjligt en gång till?

Anf. 21 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag vet inte vad Jan-Olof Larsson lyssnade på förut när jag sade att det är rätt väg vi har slagit in på. Vi kanske behöver göra det här inom fler segment än vi har gjort, så att vi får ett tydligt förvalterskap för det vi håller på med. Vi ska dra lärdom av historien. Enskilda fall är inte lämpliga att kommentera i den här talarstolen. Det är lätt att vara efterklok för oss alla, men det är lärdom inför framtiden vi ska dra i det här sammanhanget.

Anf. 22 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tolkar det som att det här ska ändras. Det är vi överens om.

Anf. 23 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jan-Olof Larsson är snabb på att tolka det mesta här i världen. Jag sade att det här naturligtvis ska beaktas och ses över. Jag har inte sagt vare sig det ena eller det andra, utan vill vara lite klokare än så. Jag vill titta lite vidare vad eventuella förändringar får för följd i så fall.

(Applåder)

Anf. 24 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag hade inte tänkt delta i dagens debatt, men det har kommit några rapporter från Fiskeriverket med bäring på dagens diskussion om fiskeripolitik som jag tycker att jag måste kommentera.

Apropå Rune Wikströms uttalande om torskbeståndet i Östersjön kan man i resurs- och miljööversikten 2010 om fiskebestånd och miljö i hav och sötvatten läsa om östra beståndet att en ökning av beståndsstorleken har skett sedan 2005, även om den historiskt sett fortfarande är låg. Detta har tydligen Rune Wikström och Fiskeriverket olika åsikter om.

Men framför allt tänkte jag referera och kommentera en debattartikel som Fiskeriverkets högsta chefer skrev häromdagen i Dagens Nyheter om en trovärdig förvaltning av fisket. I denna debattartikel, som baseras på en annan rapport, *Fiske 2020*, med underrubriken *På väg mot en ekosystembaserad fiskeriförvaltning*, konstaterar generaldirektören och hans medarbetare att det är en omprövningens tid inom fiskeriförvaltningen. Här i riksdagen har vi till exempel i samband med behandlingen av EU:s grönbok om den framtida fiskeripolitiken lyft fram att fiskeriförvaltningen måste utgå från ekosystemansatsen. Man måste se fisket och fiskarna som en del av det komplexa ekosystem som våra hav och sjöar utgör. Hur förändras den totala biomassan i havet vid ett stort uttag av fisk, till exempel genom bottentrålning? Hur påverkas havsbotten av stora och tunga trålar som släpas fram över havsbotten som en harv på land?

I sin artikel försöker författarna konkretisera hur en sådan ekosystembaserad trovärdig förvaltning av fisket ska se ut, en förvaltning som utöver att säkerställa fungerande ekosystem och ekosystemtjänster även ska tillmötesgå yrkesfiske, fisketurism, allmänhetens fiske, vattenbruk med mera. Det är naturligtvis en ganska komplex helhet, men icke desto mindre något mycket angeläget, som vi måste klara av.

Det mest spännande förslaget är kanske att fiskeriförvaltningen ska vara längdoptimerad. Därmed menas att fisket ska styras av att endast stora fiskar ska fiskas yrkesmässigt, eftersom de stora är viktigare för ett fiskebestånds fortlevnad. De stora honorna lägger helt enkelt mer rom, som vi hört talas om tidigare. Det kanske inte är någon ny tanke, men de har utvecklat analysen och till exempel kommit fram till att minimimåttet för Östersjön bör höjas från dagens 38 centimeter till hela 80 centimeter.

En teknik med höjt minimimått har tillämpats i gösfisket i Hjälmaren med bra resultat. Enligt den här rapporten har de årliga gösfångsterna i Hjälmaren ökat med så mycket som 158 procent efter att minimimåttet höjts – i och för sig marginellt, från 40 till 45 centimeter. Detta ska jämföras med en blygsam ökning av fångsten på 11 procent i närliggande Mälaren med oförändrat minimimått. Man beräknar också att den optimala storleken på gös i Hjälmaren och Mälaren är 60 centimeter, så ytterligare stora ökningar av gösfångsterna kan kanske vara möjliga om minimimåttet höjs ytterligare.

Vi har också erfarenheten från Öresund, där bottentrålning är förbjuden och det finns gott om stor torsk, även för fisketurism under båtturer.

Detta var mer som en kommentar till dagens debatt, fru talman, med några spännande förslag från Axel Wenblad och hans medarbetare som vi bör beakta i framtiden.

I övrigt står jag bakom våra reservationer, men avstår från att yrka bifall.

Anf. 25 RUNE WIKSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jacob sade att jag hade fel angående torskbeståndet i Östersjön och att det ligger på en låg nivå historiskt sett. Det här beror på

när man anser att historien började. Den historia du pekar tillbaka på började förmodligen 1975. Från den tiden och fram till runt 1990 låg torskbeståndet i Östersjön på en historiskt hög nivå. Den var så hög att den var onormal. Det var väldigt tråkigt att den här toppen för torskbeståndet över huvud taget dök upp.

Min historia går tillbaka till 40-, 50- och 60-talen. Det inte är ett dugg sämre med torsk nu än vad det var i början av 60-talet, kan jag tala om. Därför ligger torskbeståndet nu ungefär på en normal nivå, kanhända något över.

Det var egentligen det jag ville tala om. Det var ingenting speciellt annat. Men det vill jag påpeka, för det är väldigt olika hur man ser på historien.

Anf. 26 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Enligt en figur som går tillbaka till 1966 låg nivån 2006 under medelnivå. Det här kan vi hålla på och debattera. Men det kanske är svårt för Rune Wikström att uttala sig med säkerhet om att beståndet i Östersjön ligger över den tidigare medelnivån, trots att han har stor erfarenhet från fiske. Man måste kanske ha ett lite större datamaterial att tillgå när man uttalar sig.

Anf. 27 RUNE WIKSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det är roligt att höra Jacob, måste jag säga. Här pratar erfarenheten mot någon som över huvud taget inte har erfarenhet. Som sagt säger min erfarenhet någonting helt annat. Jag har varit med några generationer i det här gamet, så jag tror mig veta ungefär vad det handlar om. Dessutom har jag kontakt med övriga som håller på inom det här gamet. Just nu ligger vi på en betryggande nivå. När man dessutom ser hur mycket småtorsk det finns i Östersjön är jag inte ett dugg oroad.

Om naturen får ha sin gång och vi får in det saltvatten från Västerhavet som behövs för att torskleken ska kunna lyckas sköter det här sig självt. Men om annat elände inträffar – att Östersjön inte tål mer övergödning exempelvis – är vi illa ute. Jag är väldigt oroad när det gäller Östersjön, för Östersjön mår inte bra. Det ser man framför allt när det gäller vad som håller på att hända med övriga fiskarter i Östersjön. Den ena arten efter den andra försvinner – lake och allt vad det är. En del arter är alltså borta; man ser inte längre röken av dem.

Är det någonting som hotar Östersjön är det miljön i Östersjön. Fisket är en bidragande orsak men är inte på något vis det största hotet.

Anf. 28 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Jag har aldrig ifrågasatt Rune Wikströms erfarenheter av fiske eller hävdad att jag är en fiskare med stor erfarenhet. Jag hänvisar bara till Fiskeriverkets årliga rapport.

Anf. 29 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Tidigare här försökte jag undvika att gå in på alltför tekniska detaljer. Men nu kan jag inte låta bli att begära replik. Jacob Johnson framförde den schabloniserade beskrivning av trålfisket som det i

vissa kretsar är väldigt populärt att göra. Man beskriver harvar som går över botten och förstör allt liv framför sig.

Jag tror att det blir lite av myter kring det här och att man missar den enorma utveckling som nu sker inom trålfisket. Vi har ju nu artselektörande trålar längs västkusten. Det gäller då både kräftor och räkor. Med kräfttrålarna är det till och med så att de nu selekterar småkräftor och fisk och tar kräftor av lagom storlek. Där har man kommit långt.

Ett stort utvecklingsarbete pågår nu. Men historiskt sett kan jag hålla med om att vi har mycket harvande. Det gäller också energipriserna. Ska vi nu ta bort subventionerna blir det ännu viktigare att få ned energiförbrukningen vid trålning. Det pågår ett utvecklingsarbete med ett trålbord som inte ens kommer att beröra botten, utan som ett slags liten flygplansvinge kommer det att mycket lätt kunna dra trålarna över botten.

Politiskt ska vi nog inte fastna i en diskussion om att vissa redskap är godkända medan andra redskap inte är det. Vi ska i stället vara medvetna om att det pågår ett utvecklingsarbete avseende alla typer av redskap. Detta är nog det mest tekniska som jag i dag tänkt komma med.

Anf. 30 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Lars Tysklind är noga här, och det kan väl vara bra. Jag frågade: Hur påverkas havsbotten av stora tunga trålar som släpas fram över havsbotten som en harv på land? Kanske är det lite hårt uttryckt, men det handlar trots allt om en viktig frågeställning.

Det trålfria området i Öresund och det stora torskbeståndet där är i alla fall exempel på att man med andra fångstmetoder får upp torsk av den storlek som Fiskeriverket pekar på. Egentligen behövs större torskar som simmar i havet för att vi ska få ett optimalt bestånd.

Anf. 31 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag är helt överens med Jacob Johnson om detta med selekterande redskap. Historiskt sett har vi goda exempel. Jämför man det gamla traditionella trålfisket med garnfisket i Öresund ser man vad selektivitet kan åstadkomma. Men politiskt ska vi inte fastna i att det är den enda metoden. Även trålfisket kan utvecklas väldigt långt. Vi ska alltså inte odla en myt om att trålfiske alltid är av ondo så att säga.

Anf. 32 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Nej, vi ska kanske inte odla en myt. Vi har i alla fall erfarenhet av att trålningen under de senaste årtiondena har varit av ondo. Kanske är nu en teknikutveckling på gång så att det blir en annan metod och man kan tråla selektivt. Men de stora trålarna som harvat över våra botten är en av orsakerna till utfiskningen exempelvis av torsken i Östersjön.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Prot. 2009/10:131
3 juni

Fiskeripolitik

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2009/10: MJU27
Skogsskydd och skoglig information i EU (KOM(2010)66).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

*Regionalt
utvecklingsansvar
i vissa län*

10 § Regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2009/10: KU37
Regionalt utvecklingsansvar i vissa län (prop. 2009/10:156).

Anf. 33 PHIA ANDERSSON (s):

Fru talman! I detta betänkande behandlas propositionen *Regionalt utvecklingsansvar i vissa län*. I propositionen föreslås att försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län görs om till att gälla permanent. Verksamheten ska regleras genom en ny lag som ska omfatta Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län.

Så kom då propositionen, som föregicks av en presskonferens där vi från regeringen fick information om att man var överens i regionfrågan. Ni minns säkert näringsministerns tal om ett historiskt beslut, ett beslut som inte ändrats sedan Axel Oxenstiernas tid. Statsministern däremot hade på denna presskonferens svårt att dölja den oenighet som rått inom regeringen. Statsministern fick en fråga om oenigheten i regeringen. Han svarade: Om det nu är så att tre partier vill skapa regioner får det fjärde partiet backa.

Det låter generöst. Men om man står upptryckt mot en vägg finns det nog inte något utrymme för att backa. Det märks framför allt nu när vi ser resultatet: att permanenta det som redan finns och att ge Halland och Gotland regionala uppgifter i nuvarande länsindelning eller, som det står i propositionen: Några nya organisationsformer skapas inte, och de uppgifter som förs över kommer att utgöra en mindre del av landstingens verksamhet.

Oenigheten nu är troligtvis lika stor som tidigare. Moderaterna har aldrig velat ha regioner i Sverige. Därför finns det i denna proposition inget förslag till en helhetslösning för Sverige – detta trots att Jan-Åke Björklund rest runt i landet och fört en dialog med landstingen och trots att vi har Ansvarskommitténs betänkande från 2007 med dess förslag till helhetslösning: en reformerad samhällsorganisation som bygger på att Sverige är en enhetsstat med en stark lokal och regional förankring.

Fru talman! Resultatet av denna dialog med landstingen och av Ansvarskommitténs förslag är att landstingen i Gävleborgs, Dalarnas, Uppsala, Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län hos regeringen har ansökt om att få ta över vissa statliga uppgifter. Samtidigt har de ansökt om en förändrad landstingsindelning. Kammarkollegiet har avstyrkt ansökan om en sådan ändring. Det i sin tur har lett till att rege-

ringen har lagt fram tilläggsdirektiv till utredningen om en översyn av statlig och regional förvaltning för att se över lagstiftningen. Det får mig att tänka på ett gammalt uttryck: När kvällen kommer får den late brått'.

Ingenting var förberett, och ingenting har gått parallellt med dialogen ute i landet.

Fru talman! Nu permanentas de två försöksverksamheter i Skåne och Västra Götaland som så tydligt har visat att större regioner kan ta ansvar för den regionala utvecklingen och bättre möta de utmaningar som den specialiserade sjukvården står inför.

Med övertagandet av statliga uppgifter när det gäller den regionala utvecklingen har man visat att sammanslagningen av de tidigare landstingen varit lyckosam. Regionerna har skapat en bättre tillväxt än de gamla landstingen var för sig kunnat åstadkomma.

Genom att sammanslagningen av sjukvård i de gamla landstingen skedde i samband med regionförsöken har man klarat den specialiserade sjukvårdens resursbehov. Med ett större befolkningsunderlag har man bättre kunnat effektivisera vården och tillgodogöra sig nya forskningsresultat.

Den regionala tillväxten har säkrat resursbehovet i vården i hela regionen. Utan hänsyn till regionförsökens resultat i Skåne och Västra Götaland ges Halland och Gotland regionala uppgifter utan att nuvarande landstingsindelning ändras.

Regeringen tar med sitt förslag inte något samlat grepp över regionfrågan utan väljer att lösa den del för del. En sådan utveckling kan bara splittra landet och bidra till skillnader när det gäller möjligheter att ge god vård och annan service. En sådan utveckling strider mot det nödvändiga syftet med regionpolitik, nämligen att få livskraftiga regioner i hela Sverige och inte bara i redan välmående regioner.

Fru talman! Det gläder mig att ett enigt utskott är överens om att även Gotland ska få använda beteckningen regionstyrelse och regionfullmäktige och att riksdagen med bifall till motion K11 ger regeringen detta till känna.

Däremot reserverar vi socialdemokrater oss emot att regeringen i denna proposition väljer en dellösning vad gäller regionerna. Riksdag och regering har det övergripande ansvaret för att hela landet utvecklas och för att samhällsorganisationer skapar likvärdiga levnadsvillkor och möjligheter för alla människor i landet. Om regeringens princip att lösa frågan del för del fullföljs finns det risk att det i slutändan blir kvar några delar av landet utan möjlighet att på egen hand klara regionala uppgifter och utan möjlighet till samgående med intilliggande län.

Med detta sagt, fru talman, yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 34 MARIANNE BERG (v):

Fru talman! Regionalt utvecklingsansvar i vissa län – många, många år har ägnats åt detta arbete bland annat för att kunna nå en helhetslösning i regionfrågan i vårt land. Många, många är de personer som har varit inblandade och arbetat hårt med denna fråga.

Den så kallade Ansvarsutredningen fick allaredan den 23 januari 2003 direktiv att påbörja sitt arbete med uppdrag att just se över strukturen och uppgiftsfördelningen inom samhällsorganisationen. Året därpå kom ett tilläggsdirektiv. Då fick Ansvarskommittén i uppdrag att med

utgångspunkt i kommitténs arbete se över välfärd på lika villkor och efter behov som styrs demokratiskt och är solidariskt skattefinansierad. Det är viktiga mål som jag som vänsterpartist helt ställer mig bakom.

Men i det betänkande som vi i dag ska ta ställning till finns ett delförslag från regeringen att permanenta de försöksverksamheter som har funnits – Skåne och Västra Götaland. Jag bor själv i Skåne län och i Skåne region. I betänkandet finns också nya grepp angående Halland och Gotland.

Om jag tittar på den region som jag själv lever i, Skåne, har jag inget direkt negativt att säga om hur verksamheten har bedrivits där. Det har skett en mycket positiv utveckling både när det gäller utveckling och tillväxt och att i ett medborgarperspektiv kunna påverka och få insyn – att få ett helhetsperspektiv.

Men jag tycker att det är illa att man permanentar regioner utan att ha en samlad helhet för landet. Att genomföra en dellösning är detsamma som att regeringen inte på något sätt tar det samlade grepp som den borde göra i frågan. Detta kommer med all säkerhet också att stöta på stora problem när vi ska se över den framtida helhetslösningen.

Jag har svårt att förstå, fru talman, varför en så välgenomtänkt utredning som den som Ansvarskommittén har presenterat inte efterföljs. Många människor har ju nu verkligen tagit till sig detta och arbetar med att försöka få fram konkreta lösningar som ska vara en helhet, inte bara i det egna länet utan också en helhet och en positiv utveckling för hela landet.

I stället väljer regeringen att kasta Ansvarsutredningen i papperskorpen och fullkomligt strunta i och negligera det arbete som har påbörjats ute i landet. Regeringen kör nu, liksom många gånger tidigare, ett eget medvetet rat race i denna fråga. Det är bedrövligt, och det kan komma att få många konsekvenser. Om en helhetssyn inte finns med riskerar enormt stora delar av landet att lämnas med en stor lapp på bröstet där det står ”kvarsittning”. Och vad får det för konsekvenser? Jo, till exempel att man inte för egen maskin kan fullfölja de regionala uppgifterna såsom fullgod sjukvård och en väl fungerande kollektivtrafik. Det är en utveckling som i värsta fall för med sig att landet splittras och att det inom landet kan komma att uppstå stora skillnader vad gäller att ge god sjukvård och annan service för alla – för hela befolkningen.

En sådan utveckling vill inte vi rödgröna ha. Det vill däremot ni i Alliansen. Målet måste väl vara att vi har en regionpolitik som är värd namnet med syftet att få livskraftiga regioner i hela vårt land och inte bara i redan välmående regioner, till exempel Skåne.

Att skapa likvärdiga levnadsvillkor och möjligheter för alla i landet är något som ligger högt på Vänsterpartiets agenda. Men med det förslag som nu ligger på bordet kastar regeringen verkligen grus i maskineriet och försvårar, milt sagt, att detta uppnås. En dellösning duger inte, fru talman. En helhetslösning är ett måste.

Därför yrkar jag härmed bifall till den reservation som finns i betänkandet.

Anf. 35 PER BILL (m):

Fru talman! Jag är mycket nöjd och glad över att kunna yrka bifall till förslaget i konstitutionsutskottets proposition som permanentar försöks-

regionerna Skåne och Västra Götaland och som omfattar en ny lag som gör att Gotland, Skåne, Halland och Västra Götaland får mer regionalt ansvar. Lagen träder i kraft den 1 januari 2011.

Jag har frågat mer än 100 väljare, tror jag, på olika ställen i vårt land vilka deras tio viktigaste frågor är. Hittills har ingen nämnt regionbildning som en av de viktigaste frågorna i ett väljarperspektiv. Däremot, fru talman, finns det gott om politiker – framför allt politiker med ett centralistiskt perspektiv – som tycker att det här är viktigt.

I Uppsala, där jag bor, är man kluven. Å ena sidan har vi allt tätare samarbete med Stockholmsregionen, å andra sidan har vi ett landsting som har mycket gott samarbete med andra delar av landet och som behöver patientunderlag så att vi kan fortsätta att ha ett av Sveriges bästa sjukhus. Här tror jag att man hittar ett av de problem som kanske väljarna men inte centralistiska politiker ser.

För mig handlar det om att ha ett underifrånperspektiv – att låta de regioner som vill växa fram. Jag tycker att framför allt Skåne men även Västra Götaland har varit områden och regioner där det har funnits ett riktigt driv för att få bilda en egen region. Det gäller alltså framför allt Skåne, men vi har även nu den senaste tiden sett en allt större nöjdhet med hur det blir i Västra Götaland. Det är här jag tycker att vi ska hitta inspirationen och drivkraften; den ska komma från de invånare som vill att man ska skapa regioner.

För mig är Sverige väldigt olika på olika håll. Olika delar har olika förutsättningar geografiskt men också befolkningsmässigt och demografiskt. Det är därför inte konstigt att regioner, när de väl växer fram, kommer att se olika ut.

En del är stora, och andra är små. Det behöver inte alls vara så att de små regionerna har någon nackdel av sin storlek. Jag tror tvärtom att vi kan lära oss av de tokigheter som gjordes på 60- och 70-talen när man slog ihop kommuner. De stora kommunsammanslagningarna ledde på många håll till att man fick för stora kommuner där människor inte kände någon naturlig samhörighet och där det snarare blev problem i stället för att det skapades möjligheter.

Det viktiga för staten är att se till att det finns en väl fungerande statlig förvaltningspolitik. Det är viktigt att det staten ska göra görs på ett bra sätt.

Det är också viktigt att se till att vi får en likvärdig grundläggande samhällsservice för alla Sveriges invånare oavsett var vi bor och oavsett om vi bor i en region eller om vi bor i ett län.

Fru talman! På en punkt har utskottet ändrat lite grann i regeringens proposition och gjort ett tillkännagivande som kanske visar på lite mindre byråkratiskt tänkande. Vi har lyssnat på vad en enig politikerkår på Gotland har bett om, nämligen att Gotland ur alla synvinklar ska ha samma regionstatus som de övriga tre regionerna. Därför är det för mig alldeles givet att det tillkännagivande vi gör om att Gotland ska få använda begreppen regionfullmäktige och regionstyrelse är riktigt. Jag tycker också att regeringen bör återkomma innan den 1 januari 2011 och se till att de små brister som fanns i propositionen rättas till och att Gotland kommer att vara exakt lika mycket en region som de andra tre.

Jag vill också passa på att gratulera Christer Engelhardt. När någon har skrivit en motion som vi tycker är rätt och riktig ska man göra som vi

Prot. 2009/10:131
3 juni

*Regionalt
utvecklingsansvar
i vissa län*

gör i konstitutionsutskottet. Vi tillstyrker den i stället för att skriva på ”politiska” att den därmed kan anses tillgodosedd. Grattis, Christer, till att du har fått din motion tillgodosedd!

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till förslaget i KU:s betänkande.

Anf. 36 PHIA ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Det är uppenbart att som man ropar får man svar. Var det så att frågan ställdes så att svaret blev givet? I så fall skulle det styrka en redan lagd uppfattning hos Per Bill.

Dessa frågor ställdes inte: Är sjukvården viktig? Är det viktigt att det finns resurser till sjukvården framgent? Är tillväxt viktigt? Är det viktigt att det finns arbetstillfällen där du bor? Är infrastruktur viktigt? Är det viktigt att det finns kollektivtrafik så att du får ett större arbetsmarknadsområde att söka arbete på?

Om Per Bill hade ställt de frågorna tror jag att han hade fått ett annat svar. Därför undrar jag: Varför ställdes inte frågorna på det sättet?

Anf. 37 PER BILL (m) replik:

Fru talman! Det kan möjligen bero på att jag inte tror att alla dessa goda saker alltid ska ske tillsammans med vissa andra län. I mitt hemlän, Uppsala, som jag försökte använda som exempel är det uppenbart hur stor nytta vi har av samarbete när det gäller sjukvård med de delar som ligger norrut och västerut. När det däremot gäller arbetsmarknad och kommunikation är vi alltmer en del av Storstockholm eller Mälardalsregionen.

Anf. 38 PHIA ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Det är väl ändå så att sjukvården är en av de viktigaste frågorna som svenska folket sätter på dagordningen? Att klara de utmaningar som sjukvården står inför och att kunna möta de nya forskningsresultaten kräver kanske en annan organisation. Om man går ut och frågar om det är någon som vill ha regioner är frågan faktiskt fel ställd. Det var det jag reagerade på. Man bör nog fylla det med ett innehåll för att få rätt svar på den frågan. Är Per Bill fortsättningsvis beredd att gå ut och ställa frågan på det här sättet och kanske få andra svar än dem han ville ha?

Anf. 39 PER BILL (m) replik:

Fru talman! Eftersom jag har suttit i utbildningsutskottet i fyra år har jag många gånger ställt frågorna: Hur får vi bättre utbildning? Hur får vi bättre forskning? Hur får vi en bättre fungerande högspecialistsjukvård?

Jag tror inte att jag någonsin under de åren har stött på någon som har sagt att det viktigaste av allt är att bilda riktigt stora regioner.

Anf. 40 STEFAN TORNBERG (c):

Fru talman! En av de första uppgifterna jag fick som riksdagsledamot var att ersätta Åsa Torstensson i Ansvarskommittén. Det är roligt att höra hur kompetent betänkandet från den kommittén var. Som kommittéledamot är det också intressant att få vara med, även om det var i slutet på processen, och följa den diskussion som ledde fram till betänkandet och

höra den debatt som förs här i kammaren. Det är inte alltid så lätt att känna igen sig.

Ansvarskommittén lade fram ett enigt betänkande som självfallet var en kompromiss. Det var en kompromiss som också fick ett rungande ja i den remissomgång som följde på Ansvarskommitténs yttrande. Trots det visade det sig att det var en fråga som inte var så enkel att genomföra. Det är också en fråga som har levt i svensk politik i flera decennier.

När partiledarna i Allians för Sverige satte ned foten i regionfrågan i en gemensam debattartikel i Dagens Nyheter för drygt ett år sedan var det visserligen ett halvt steg bakåt i förhållande till Ansvarskommitténs förslag, men det var samtidigt två rejäla kliv framåt när det gäller de politiska förutsättningarna att komma vidare i regionfrågan. De fyra regeringspartiernas ledare var nu överens om att Sverige ska ha tre politiska beslutsfattande nivåer med egen beskattningsrätt, stat, regionkommuner och primärkommuner.

En avgörande skillnad mot Ansvarskommitténs förslag är att Alliansens partiledare anslår ett tydligare underifrånperspektiv i regionbildningsprocessen. De öppnar också för en mer asymmetrisk regionbildning i och med att även Halland och Gotland får bli egna regionkommuner. Det är perspektivförskjutningar som det är enkelt för mig som centerpartist att bejaka.

Fru talman! KU konstaterar också i betänkandet att regeringens proposition inte följer Ansvarskommitténs förslag utan avviker just på den punkten.

Dessutom rättar utskottet till förbiseendet som innebar att Gotland inte skulle få regionstatus trots att uppgifterna och funktionerna för Gotland är desamma för Halland, Skåne och Västra Götaland. Jag vill också säga ett stort tack till de Gotlandspolitiker med kommunalrådet Eva Nypelius i spetsen som uppmärksammade oss i utskottet på det orimliga i en sådan ordning.

Fru talman! Phia Andersson tog upp hanteringen av de ansökningar som kommit från norra och mellersta Sverige i regionfrågan. Det kom också ett tydligt negativt besked från Kammarkollegiet när det gäller en sådan regionbildning.

Det negativa beskedet visar också att det inte är så enkelt att forma nya regioner. Regionbildningsprocessen måste få ta tid, även om det är frustrerande för många regionpolitiker som har ägnat mycket tid och engagemang åt frågan. Utan en bred politisk förankring över partigränserna och de geografiska gränserna samt en acceptans från medborgarna blir det svårt att bilda nya regionkommuner som bryter dagens landstingsgränser.

Fru talman! Centerpartiet har i decennier arbetat för att landstingen ska ersättas av direktvalda regioner och att uppgifter därmed flyttas ned från staten till de folkvalda politikerna. Nu är den visionen på väg att förverkligas.

Jag skulle också vilja kommentera den reservation som finns från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Man är som sagt var överens när det gäller beteckningarna om att Halland, Gotland och försöken i Västra Götaland och Skåne ska få bilda regionkommuner. Samtidigt står det, och det har vi också hört här, att detta beslut ställer upp hinder för framtida helhetslösningar. Man säger också att i praktiken

omöjliggör regeringens förslag som nu ska fastställas i ett riksdagsbeslut ett genomförande av Ansvarskommitténs förslag.

Därför vore det mycket intressant att få svar från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet: Vad händer med Halland och Gotland efter valet? Är det här någonting som bara gäller just nu? Är det bildandet av regionerna Halland och Gotland som är problemet inför framtiden? Vad är det för hinder ni ser för en fortsatt regionalisering av Sverige? Det skulle vara mycket bra att få ett sådant besked i den här debatten.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 41 PHIA ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Att ta ett helhetsgrepp på denna fråga och våga släppa makt från den här församlingen och kanske ned på regional nivå för att skapa bättre förutsättningar försvåras av att man gör det del för del. Ansvarskommittén hade en helhetslösning som var väl värd att diskutera. Man behöver inte följa den slaviskt, men den var väl värd att diskutera.

Man trodde kanske att Jan-Åke Björklund åkte ut för att få underifrånperspektivet. Men visst är det så, Stefan Tornberg, att det är Centerpartiet som har fått backa i den här frågan och inte Moderaterna? Det kanske är Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna som har fått backa på ambitionen när det gäller hur man ville att regionbildningen skulle vara för att över huvud taget få igenom någonting. Är det så?

Anf. 42 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Fru talman! Phia Andersson har en poäng i att vi måste våga släppa greppet. Jag tycker att den process som har varit sedan Ansvarskommittén lade fram sitt betänkande och de försök som har gjorts att bilda regioner, trots Jan-Åke Björklunds engagerade insatser, har visat på den splittring som finns. Det gäller både bristen på engagemang hos befolkningen – ja, rena motståndet – men också den splittring som finns hos politiker.

Inte ens Phia Anderssons partikamrater i norra Sverige har kunnat ena sig om hur en framtida region ska se ut. Menar Phia Andersson verkligen allvar med att det här ska beslutas uppifrån? Ska man tvinga Timrå och Sundsvalls lokalpolitiker att bilda en region tillsammans med övre Norrland fast de inte vill det? Ska man tvinga jämtarna att gå ihop med övriga delar av norra Sverige fast Socialdemokraterna i Jämtland inte vill det? Är det verkligen en framgångsrik väg och en bra grund för den nödvändiga regionaliseringen i Sverige?

Därför vill jag återigen ställa frågan: Vad händer med Halland och Gotland efter valet? Kommer ni att tvinga in dem i större regioner? Ska Halland delas i en södra del som ska gå till Skåne och en norra del som ska gå till Västra Götaland? Ska Gotland in i Småland eller i Stockholms län?

Anf. 43 PHIA ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Inte ens under Axel Oxenstiernas tid funderade man över vad som skulle hända längre fram i tiden. Vad vi pratar om här är vad

som kommer att hända om del för del tar ansvar alldeles själva. Det här pusslet ska ju ändå läggas av någon.

Jag var med under hela processen vid bildandet av Västra Götalandsregionen, men jag kommer inte ihåg att vi någon enda gång diskuterade hur det skulle bli för Norrland om vi gjorde det där. Någon måste väl ändå ta helhetsansvaret.

Sedan finns det säkert justeringar efter den här regeringsperioden som behöver göras efter valet. Det är jag alldeles övertygad om. Om det är just den här indelningen vad gäller Halland och Gotland i nuläget kan jag inte svara på, men ingenting är hugget i sten. Det är ändå självklart så att ni försvarar den här processen för att vi har ett samarbete med någon som inte vill. Har inte Centern större ambitioner, Stefan Tornberg?

Anf. 44 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Fru talman! Vi i Centerpartiet är helt övertygade om att regionaliseringsprocessen för att vara framgångsrik måste bygga på ett engagemang underifrån. Vi var beredda att medverka till att få en diskussion och ett helhetsgrepp, just för att det var så viktigt att få en samsyn om regionaliseringen av Sverige. Detta gjorde vi i Ansvarskommitténs förslag.

Därför vore det intressant att veta vad som händer när nu beslutet fattas. Det finns ju inget avslagsyrkande när det gäller permanentandet av Västra Götaland och Skåne och bildandet av regionerna Halland och Gotland. Men är det här något temporärt? Är det här bara något som gäller just nu? Kan vi få ett besked från Socialdemokraterna eller från vänsteroppositionen om vad som händer i regionfrågan efter valet?

(Applåder)

Anf. 45 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! När Ansvarskommittén kom med sitt betänkande var det många som väntade sig en big bang. Kommitténs förslag var ju så dramatiskt. Alla landsting skulle avskaffas och ersättas av betydligt färre storregioner. Men i dag toppar knappast regionfrågan nyhetssändningarna eller hamnar på första sidan.

Det betyder dock inte att frågan är borta. Tvärtom – den fortsätter att röra på sig. För oss i Folkpartiet liberalerna har regionfrågan länge varit en viktig fråga. Inte för att den administrativa formen i sig är prioriterad utan för att regionpolitiken hänger ihop med vår syn på medborgarinflytande och samhällsutveckling.

Först har vi medborgarinflytandet. Även om Sverige är ett litet land finns det frågor där kommunerna har blivit för små och den statliga nivån hamnar för långt bort från medborgarna. Det handlar om stora delar av sjukvården och kollektivtrafiken men också om frågor kring regional samhällsplanering och kultur, för att ge några exempel. Därför behöver den kommunala och statliga nivån också i framtiden kompletteras med en regional demokrati som är folkvald.

Sedan har vi samhällsutvecklingen. De regionala gränser som drogs upp av Axel Oxenstierna har i princip varit oförändrade sedan 1600-talet. Då är det många som undrar varför vi ska ändra dem nu, men det är kanske just nu det är dags. Vi har under senare år sett en allt snabbare integrationsprocess, där den ekonomiska utvecklingen i kombination

med förbättrade kommunikationer gör att de funktionella regionerna har blivit allt färre och allt större.

Stora delar av Västsverige och östra Mälardalen är redan i dag gemensamma bostads- och arbetsmarknader. Samma utveckling ser vi på andra håll i landet, och inte minst utbyggnaden av järnvägsnätet kommer att betyda mycket för att driva på processen framöver.

På allt fler håll i Sverige upplevs de gamla landstingsgränserna som problem i vardagen. Tillväxtpolitik, kommunikationer, vattenvård och andra regionala miljöfrågor måste hanteras med utgångspunkt i de regiongränser som finns och i vardagen. Om de administrativa gränserna inte stämmer med verkligheten får vi svårare att hantera verklighetens utmaningar.

Folkpartiets grundsyn är att den regionala indelningen behöver ses över. Vår utgångspunkt är att de funktionella regionerna ska vara vägledande.

Men – och det är väldigt viktigt, fru talman – alla förändringar måste ske med stor varsamhet och med respekt för folkviljan i den landsdel som berörs. Fortfarande lever minnet på många håll av hur hårdhänt kommunreformen på 1970-talet drevs igenom och hur den bristande förankringen gjorde det svårare att förverkliga en reform som i och för sig var nödvändig.

Vi i Folkpartiet har därför, tillsammans med våra kolleger i alliansregeringen, slagit fast några viktiga utgångspunkter. För det första kan en ändrad regionindelning bygga på initiativ underifrån – inte kommandon ovanifrån. För det andra – det följer av det första – behöver regionerna inte se likadana ut överallt i Sverige. Tvärtom kan de lokala förutsättningarna leda fram mot storregioner i vissa landsändar och andra lösningar på andra håll. Och eftersom folkviljan är vägledande är det vi i Sverige, inte EU och dess strukturfonder, som avgör den formella regionindelningen i Sverige.

Därför ska de lyckade regionförsöken i Västra Götaland och Skåne kunna permanentas, samtidigt som Gotland och Halland ska kunna bli egna regioner även om folkmängden är mindre. Statens ansvar är att se till att nya regioner kan fungera effektivt och att det inte uppstår negativa konsekvenser för de närliggande områdena. Av det skälet fortsätter analysen av regionstrukturen i norra och mellersta Sverige.

Fru talman! Alliansregeringens överenskommelse visar därmed också att vi på ett konstruktivt sätt kan hantera regionfrågan de närmaste åren. Det blir ingen big bang där hela kartbilden ritas om utan snarare en successiv process i takt med att förutsättningarna klarnar på olika håll i landet. Visserligen tar det längre tid, men jag är övertygad om att det är det mest konstruktiva sättet att få fram lösningar som är väl förankrade hos folkviljan och därmed långsiktigt hållbara.

Därför vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Jag är särskilt nöjd med det särskilda förslag som har kommit från utskottet om ett tillkännagivande till regeringen om att också Gotland bör få använda beteckningen regionfullmäktige och regionstyrelse. Jag vet att detta är ett stort önskemål från många gotlänningar.

Anf. 46 INGVAR SVENSSON (kd):

Fru talman! Den 17 januari 2002 var en viktig dag för tanken på regional självstyrelse. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen hade föreslagit ett slopande av regionförsöken, och i stället skulle regionala samrådsorgan inrättas. Moderaterna anslöt sig till Socialdemokraternas linje men gjorde ett inkonsekvent undantag: Skåne skulle fortsätta – Skåne skulle räddas. Det var faktiskt det som gjorde att vi kan ha den här debatten i dag, att vi är tillbaka till den debatten från 2002.

Jag ska citera några meningar från mitt eget anförande. Jag sade bland annat så här: ”Har det regionala självstyret kommit att stanna, stanna upp eller möjligen avstanna? Det är en s.k. bra fråga. Huvudinriktningen i det beslut som vi ska fatta i anslutning till detta betänkande handlar nog mest om att avstanna. Konservatismens centralistiska krafter har dess värre funnit varandra. Men jag tror att oavsett vad som nu sker i denna kammare så har den politiska idén om ett utökat regionalt självstyre kommit för att stanna. Det är en sådan idé som har framtiden för sig.”

Moderaterna föreslog alltså att Skåne skulle få fortsätta enligt försökslagen, men i övrigt skulle regeringen vinna Moderaternas gehör.

Nu vållade det där moderata avsteget lite huvudbry hos oss andra, men vi löste ut det så småningom med en finurlig villkorsreservation. Vi behövde aldrig ta till den, därför att i samma ögonblick som det blev känt insåg Socialdemokraterna att man skulle få en majoritet emot sig. Inte bara Skåne fick fortsätta försöken utan också Västra Götaland.

Det är där vi står i dag när vi nu ska permanenta de här försöken. Vi kunde ha haft en helt annan beslutssituation i dag. Utan beslutet den 17 januari 2002 hade vi inte kunnat permanenta de här två regionbildningarna.

Det är också intressant, fru talman, att konstatera den omsvängning som har skett framför allt från s-sidan. Idén om utökat regionalt självstyre har framtiden för sig.

Fru talman! Vad var det jag sade!

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 47 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! På Nordiska museet på Djurgården i Stockholm finns en monumentalstaty av Gustav Vasa. Få är ju som han symbol för nationalstaten Sverige. Han är en av de betydande personer som lagt grunden till och format det land vi i dag känner. Genom århundraden kan naturligtvis andra namn läggas till listan. Att tala om en enhetsstat utan att exempelvis nämna 1600-talets Axel Oxenstierna, som flera redan har gjort här i kammaren, är i praktiken omöjligt.

Om man lyssnar noga kan möjligtvis ett lätt gnissel höras från Nordiska museet och Gustav Vasa, fru talman, då åtminstone ett av ögonbrynen i sten nu höjs inför det beslut som riksdagen ska fatta. Vad som sker är att vissa regionförsök nu avskaffas efter drygt tio år och i stället permanentas. Även om mycket spännande skett på riktigt under åren blir det nu definitivt. Skåne, som jag representerar i Sveriges riksdag, är ett av dessa områden. Och med dagens beslut kan Skåne sägas bli lite mer Skåne. Men Gustav Vasa, Axel Oxenstierna och alla deras vapendragare

Prot. 2009/10:131

3 juni

*Regionalt
utvecklingsansvar
i vissa län*

av i dag kan vara lugna, då regionalismen nu kommer till Sverige inom ramen för en fortfarande mycket tydlig och uttalad nationalstat.

De steg som tas är ju i en europeisk omgivning föga dramatiska eller konstiga. Tvärtom finns på många håll en insikt om värdet av mångfald och att olika lösningar kan användas på olika håll. Sverige ser inte likadant ut och möter inte samma typ av utmaningar, och då är det också viktigt att olika lösningar och svar finns att tillgå. Det som är rätt för dem som bor i Malmö, Helsingborg, Ängelholm och Kristianstad kan vara fel för dem i Umeå, Luleå, Kiruna och Haparanda. Och tvärtom! Men med större regionalt ansvar går det att forma lösningar som är mer anpassade efter respektive område. Och det är viktigt att understryka betydelsen av samverkan, att det ska komma underifrån. Det handlar inte bara om politik och politiska beslut utan om medborgarperspektiv men också samverkan med näringsliv, det civila samhället, universitet och högskolor samt rent av andra länder.

Fru talman! Skåne som en del av en fungerande och livaktig Öresundsregion går aldrig att tänka utan Själland. Att ta tåg eller bil till och från Köpenhamnsområdet är för oss som bor där nere att röra sig ”hemma”, medan det betraktat utifrån ett Stockholmsperspektiv är något som tilldrar sig ”utomlands”. Med fler och större möjligheter att fatta beslut i Skåne behöver ingen se Öresundsintegrationen som en utrikespolitisk fråga, utan det är i allra högsta grad något som har en regional dimension.

Fru talman! Jag vet att regionalism och rent av ordet region kan ha olika betydelser i olika delar av landet. Och jag har respekt för att det finns olika tolkningar – rent av i det parti som jag representerar. Jag utger mig inte för att tala för tveksamma i Skaraborg eller i Norrbotten, utan de kan väldigt bra berätta om vad de tycker. Men jag kan härifrån talarstolen ge tips om hur jag tror att en god regionkänsla kan växa fram med just Skåne som ett bra exempel.

Det får aldrig handla om abstrakta teorier eller att man i en utredning eller via en förhandlingsman kommit fram till en slutsats. Det måste växa fram underifrån. Det måste finnas intresse från lokala företrädare, från näringsliv och från andra aktörer. Skåne som region hade aldrig kunnat bli ett faktum utan att exempelvis Sydsvenska Industri- och Handelskammaren varit tydlig, utan att lokala medieföreträdare som Kvällsposten och på sin tid Nordvästra Skånes Tidningar varit tydliga och absolut inte utan att alla partier av betydelse med de två stora i spetsen, Moderaterna och Socialdemokraterna, varit tydliga.

Även om jag ser dagens beslut som att ännu ett vallöfte kan bockas av vet jag att det finns en hel del andra skånska riksdagsmän från både Alliansen och utanför som faktiskt tycker samma sak.

Fru talman! Låt mig nämna några viktiga händelser. År 1997 slogs Malmöhus läns landsting och Kristianstads län samman till Skåne län. År 1999 för Regionförbundet Skåne över sitt uppdrag som regionens företrädare till ett direktvalt regionfullmäktige. Valet skedde i september 1998. Därmed fick Region Skåne ansvar för regional utveckling, hälso- och sjukvård, tandvård, kollektivtrafik, näringsliv, kultur och planeringsfrågor.

Det är detta som permanentas i och med dagens beslut. För egen del tror jag att regionalismen kommit för att stanna och tycker därför inte att

det för framtiden kan uteslutas en breddning och fördjupning av mandaten när de regioner som så önskar och visat sig ha förmåga kan peka på fördelarna med detta att vilja gå vidare. Samtidigt ska det understrykas att detta inte är något krav på att andra delar av landet måste ta steg i samma riktning eller i samma tempo. Tvärtom borde vi inom ramen för ett Sverige tillsammans charmas av och uppskatta mångfaldens rikedom.

Med den nuvarande ordningen med landstingen som ansvariga för sjuk- och hälsovården är det också viktigt att slå fast att regiondiskussioner aldrig får bli en ursäkt för att rymma från det som i dag till stor del är huvuduppdraget. Perspektivet måste vara att utveckla hälso- och sjukvården så att köer tas bort och patienter därmed erbjuds den vård och behandling de behöver, om inte i det egna området så någon annanstans i Sverige eller utomlands. I Skåne är det ju rätt självklart att se samverkansmöjligheterna även inom detta område med Danmark och i förlängningen Tyskland och Polen.

Fru talman! Det krävs en regional aktör för att kunna hjälpa till att hantera de utmaningar som finns för både näringsliv och arbetsmarknad. I dag bor närmare 1 234 000 personer i Skåne. I grunden är det bättre att fler beslut fattas på lokal och regional nivå i stället för på central statlig nivå. Men framgångsrika regioner skapar möjligheter till mångfald.

Olika åtgärder och insatser kan jämföras. Utveckling måste hela tiden stå i centrum genom genuin vilja att lära sig av andra för att ständigt bli bättre och effektivare. Under de tolv år som regionförsöket pågått har mandatet utvecklats, speciellt under de senaste regeringsåren. Infrastrukturplaneringen, kulturportföljen och kompetensportföljen är bara några exempel på steg som tagits.

Två saker tycker jag särskilt bör nämnas just när det gäller Skåne: Försöken att nå regional samsyn när det gäller vilka infrastruktursatsningar som behövs och att Region Skåne valt att satsa på just kulturen som ett av uttryckssätten för att vara region. Ytterst handlar det om förutsättningar för skapande och kreativa näringar.

Fru talman! Just kulturen, traditionen och det gemensamma tror jag också är något som har betydelse för en framgångsrik region. Det finns en identitet. I Skånes fall handlar det om att freden 1660 bekräftade den från 1658 som kom att göra Skåneland till en del av Sverige. Det var ungefär 100 år efter Gustav Vasa. Den kung som ruvar i Nordiska museet här på Djurgården i Stockholm var aldrig monark över Skåne men väl för den i dag fria republiken Finland. Sådana historiska perspektiv gör en person ödmjuk men sporrar också till modet att kunna fatta nya beslut därför att omvärlden ständigt förändrats sedan 1500-talet.

Att permanentas som region innebär att ansvar och uppdrag flyttas från Stockholm till bland annat Skåne. Ambitionen måste vara att leva upp till detta både i kärnuppdragen om sjuk- och hälsovård och när det gäller att medverka till förutsättningar för jobb, skapande och utbildning. Med riksdagens beslut blir Skåne lite mer Skåne! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på den rödgröna reservationen.

Anf. 48 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Fru talman! Jag vill ta tillfället i akt att få framföra mitt tack till konstitutionsutskottet för den välvilliga behandling som min motion K11 har

fått med anledning av regeringens proposition *Regionalt utvecklingsansvar i vissa län*.

För mig som för Gotland har det varit främmande att vi på Gotland skulle få bli region men inte fullt ut få använda regionbeteckningarna. Detta hade försvagat, enligt kommunens uppfattning, förutsättningarna att uppfylla det regionala ansvaret. Det hade inneburit en förlust i status och brist i tydlighet att inte få använda den benämning som för omvärlden anger befogenheterna.

En särskild anledning till att det vore en stor fördel för Gotland att fullt ut få använda regionbegreppet är läget som Gotland har som stor central ö i Östersjön. Det inrymmer en unik möjlighet till interregionalt samarbete även utanför Sveriges gränser. I ett sådant sammanhang är det viktigt att kunna uppträda som en fullvärdig region jämförd med andra.

Detta har nu ni i konstitutionsutskottet förstått och tagit till er, vilket jag och många med mig som på olika sätt arbetat med denna fråga, som nu lett fram till detta tillkännagivande om min motion K11, är mycket tacksamma för.

Fru talman! Med detta instämmer jag i bifallsyrkandet till konstitutionsutskottets betänkande i den del som omfattar min motion K11.

Anf. 49 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Fru talman! Christer Engelhardt har all anledning att vara nöjd. Det är inte så vanligt att vi bifaller motioner. Det är mycket bra i det här sammanhanget. Samtidigt måste det vara en lite tveeggad känsla, eftersom Christer Engelhardts partikamrater och möjliga framtida samarbetspartner vid ett eventuellt regimskifte reserverar sig med kritik mot den utveckling som nu sker.

Man ser, som jag tolkar det, bildandet av Gotland och Halland som hinder för framtida lösningar. Det omöjliggör i praktiken ett genomförande av Ansvarskommitténs förslag. Jag uppfattar det som att man vill genomföra Ansvarskommitténs förslag efter valet.

Hur trygg känner sig Christer Engelhardt när det gäller Region Gotland vid ett eventuellt regimskifte? Är en fortsatt framtid för Region Gotland någonting som endast en fortsatt alliansregering kan trygga?

Anf. 50 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Fru talman! Stefan Tornberg försöker att få mig spegla någon form av osäkerhet. Jag kan lugna Stefan med att jag är väldigt trygg i min uppfattning och i det parti jag företräder här i Sveriges riksdag. Phia Andersson har på ett föredömligt sätt svarat på Stefans frågor i den replikomgång som de hade.

Jag har också för egen del kollat upp, precis som kolleger till mig har gjort, hur man skulle kunna landa i en sådan här fråga även efter ett val. De besked jag har fått gör mig trygg att Gotland även efter valet kommer att fortsätta att vara region. Jag är på inget sätt orolig att det ska förändra de beslut som nu fattas. Jag är mycket trygg i mitt ställningstagande.

Anf. 51 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Fru talman! Det är skönt att Christer Engelhardt är trygg. Jag tror att det är bra att få ett besked om Gotlands framtid innan valet. Hur ser framtiden ut för Region Gotland? Det känns bra att Christer Engelhardt

har fått de beskedet. Men det vore rätt bra att också få besked från dem som reserverat sig och ser det som ett hinder för den fortsatta regionaliseringen.

Jag tror det är viktigt att få ett sådant besked. Jag har svårt att förstå vad annat man lyfter fram i sin reservation som det avgörande om det just inte är bildandet av Region Halland och Gotland. Det är den processen som är skillnaden mot Ansvarskommitténs förslag. Det är vad som avviker.

Jag tolkar detta som att med en ny rödgrön majoritet i riksdagen kommer man att genomföra Ansvarskommitténs förslag. Då kan både Halland komma att delas och Region Gotland komma att försvinna. Ön finns kvar, det är jag övertygad om.

Anf. 52 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Fru talman! Så lätt flyter inte Gotland bort. Det ligger nog fast i berggrunden. Att man talar om Ansvarskommitténs förslag och att man i reservationer tar upp frågor om att få ett helhetsperspektiv behöver inte innebära att man bryter sönder och bryter upp det som här är beslutat. Ingenting är så bra att det inte kan bli bättre.

Om vi nu kommer till makten efter valet har jag inte fått några signaler på att vi ska äventyra åtminstone den del av landet där jag befinner mig på Gotland och de beslut som nu fattas om att Gotland fullt ut får vara region och kalla sig för region. Jag känner mig trygg i den uppfattningen.

Ingenting är så bra att det inte går att göra bättre. Det finns all anledning att se över detta för att få ett helhetsperspektiv på hela landet. Det är inte bara enskilda delar. Det är också det man pekar på i reservationen, att få titta på det ur ett helhetsperspektiv. Det finns säkert saker som går att justera och göra bättre, men för Gotlands del är jag mycket trygg i min uppfattning att Gotland kommer att vara kvar som region.

Anf. 53 ANNE MARIE BRODÉN (m):

Fru talman! Tack för debatten, inte minst om Halland. Jag kommer därifrån. Jag ska återkomma till detta och min oro, som jag förstår att jag delar med flera här i kammaren, om vad som ska hända.

Det är ändå glädjande att vi är framme vid ett beslut, och jag kan med tillfredsställelse konstatera att vi så här långt har vunnit striden om att bevara Halland. Ansvarsutredningen signalerade tidigt att Halland skulle delas mellan Skåne och Västra Götaland, men motståndet blev kompakt. Som landstingsstyrelsens ordförande i Halland var jag själv en av dem som drev på att vi skulle bilda ett kommunalförbund och Region Halland i den formen med indirekta val. Jag blev ordförande i vår interimsstyrelse för tio år sedan och senare också ordförande i Region Hallands fullmäktige. Som jag har sagt har vi indirekta val, och med detta beslut blir det nu möjligt att bli en riktig region. Det är vi väldigt glada för.

Jag tror att vi ska tacka den folkliga opinionen mycket för att det har blivit som det har blivit i dessa diskussioner, men också de politiska partierna i Halland som just har varit eniga om att Halland ska finnas kvar. Precis som vi moderater trycker på har det kommit underifrån. Men det är inget som är givet, utan vi känner som sagt en stor oro här – inte minst efter reservationen i betänkandet i dag – för vad man verkligen

Prot. 2009/10:131
3 juni

*Regionalt
utvecklingsansvar
i vissa län*

kommer att göra om olyckan skulle vara framme och vänsteroppositionen vinner valet. Är vi då utsatta för ett nytt delningsförsök? Det skulle vara oerhört olyckligt för Halland.

Varför är det då bra att Halland är kvar och blir en region? Ja, det finns många skäl till detta. Småskalighet är också bra; det är många som glömmer det. Den halländska vården har vi ofta följt i diskussionerna. Den är mycket bra – ofta bäst i landet. Näringslivet går bra. Vi kan också se att vi är bland de mest expansiva länen och enligt många bedömare även det mest välskötta. Det finns dock en sak man har glömt bort i debatten men som vi hallänningar inte har glömt bort, nämligen skatterna. Halland har landets lägsta landstingsskatt. I kombination med jämförelsevis låga kommunalskatter innebär det att hallänningarna har en oerhört bra service med mycket valfrihet till bland de lägsta skatterna i landet.

Fru talman! På uppdrag av styrelsen i Region Halland gjorde vi en särskild analys som visar att Halland inom många områden utgör en lämplig administrativ geografi för att åstadkomma goda resultat. I Halland finns en god förmåga att anpassa sig till de förutsättningar som omvärldsförändringar ger, och det finns också goda förutsättningar att skapa folklig legitimitet för den verksamhet som bedrivs på regional nivå. Vid den genomgång som gjordes om huruvida Halland utgör en lämplig geografi för att ansvara för den regionala utvecklingen kunde man inom ett stort antal områden konstatera att Halland utgör ett lämpligt område.

Inom ett par områden visade det sig att regiontillhörigheten är av mindre betydelse. Analysen kunde inte visa något enskilt politikområde där fördelarna med en annan regional indelning skulle vara uppenbara. Inom påfallande många områden är det närheten mellan de olika aktörerna och möjligheten att anpassa åtgärderna utifrån de höga kunskaper som finns och de lokala förhållandena som lyfts fram som den viktigaste saken för att bilda en region.

I Halland har vi något som kallas för Hallandsandan, och den är vi väldigt rädda om. Att dela Halland skulle naturligtvis innebära att man förstör många av våra goda förutsättningar. Därför är det, fru talman, glädjande att de motioner som jag har lagt fram till riksdagen och det arbete som har drivits från Halland har haft betydelse och lett fram till det resultat vi ser här i dag. Regeringen har lyssnat på hallänningarna, vilket är mycket glädjande.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 54 PHIA ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag har lite svårt att förstå denna ständiga fråga. Är ni så oroliga att ni har gjort fel? Vi har faktiskt inte reserverat oss mot Halland och Gotland. Vad håller ni på med? Är ni så oroliga att ert eget förslag inte skulle hålla? Varför lägger ni då fram det?

Problemet är att man kanske skulle ha tagit ansvar för den andra delen, som ni inte har lagt fram förslag om. De ville någonting där också. Det fanns en folkvilja, men det var inte så enkelt. Är det inte så att man egentligen borde ha tagit ett helhetsgrepp? Man behöver inte gå slaviskt på Ansvarskommitténs förslag. Det var ett förslag. Det är ingen som har sagt – och det står ingenstans i vår reservation – att det var så det skulle vara. Men vi sa: Ta ansvar för helheten! Det är detta parlaments uppgift. Anser inte ni moderater det också?

Anf. 55 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Jag anser att det är ett väldigt bra förslag som föreligger, och jag anser också att det precis som många talare sagt före mig verkligen handlar om att det ska komma underifrån. Vi har varit eniga i Halland. Vi ser att Skåne och Västra Götaland nu blir permanentade, och vi ser också att Gotland får kalla sig egen region. Det tycker jag är positivt. Finns det fler som lyckas komma överens och driva frågan är jag övertygad om att man inte kommer att säga nej, men man har inte lyckats med det.

Vad jag är bekymrad över och vad vi inte har fått svar om här i dag är vad som kommer att hända om vänsteroppositionen kommer att vinna valet. Kommer ni då att gå på förslaget att Halland ska delas? Det har vi inte fått svar om från Phia eller Phias kolleger i dag. Där är man svaret skyldig, tycker jag, inte minst till hallänningarna.

Anf. 56 PHIA ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Hade det varit så att vi inte hade accepterat detta hade vi väl reserverat oss i den delen. Jag förstår inte frågan. Läs reservationen! Har man inte gjort det förstår jag varför Anne-Marie Brodén säger som hon gör, men om ni läser ser ni att vi inte har reserverat oss mot Gotland och Halland. Vi säger att ni borde ha tagit ett ansvar för den del ni inte har några förslag om, och i den delen reserverar vi oss. Jag förstår inte er fråga. Jag tror att oron ligger hos er själva.

Anf. 57 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Jag kan försäkra att vi inte är oroliga i Halland just nu, men vi har följt diskussionen som har funnits inte minst inom socialdemokratien om att det är stora regioner som gäller.

Jag var en av dem som absolut ville ha fram fakta. Phia, du nämnde själv tidigare i debatten att sjukvården tjänar på stora strukturer. Jag delar inte den uppfattningen. Om du går in och tittar på Socialstyrelsens rapporter när det gäller var sjukvården fungerar väl och var tillgängligheten är bäst ser du att det absolut inte alltid är i de stora regionerna. Det finns alltså ingen anledning argumentera för detta på det sätt vi hörde från talarstolen tidigare.

Vi i Halland är trygga så länge vi har en borgerlig regering, en alliansregering, men vi är desto mer oroliga om det skulle bli på annat sätt. Då har vi nämligen inga garantier för vad som händer med Halland.

Anf. 58 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Det har kommit ganska många frågor från de borgerliga representanterna. Det har handlat om vad som kommer att hända efter valet. Jag hoppas att en hel del kommer att hända efter valet, men frågan har handlat om vad som kommer att hända vad gäller regionerna.

Svaret är ganska givet, för det har ni själva sagt, påpekat och tryckt på. Det är underifrånperspektivet som gäller. Finns det då tankar om att vilja göra förändringar bör vi som rikspolitiker svara upp mot det. Det är för mig ganska givet. Eller innebär det förslag från den borgerliga regeringen som nu föreligger, som vi i konstitutionsutskottet har varit tvungna att justera, att det är detta som gäller för tid och evighet? Nej, är

Prot. 2009/10:131
3 juni

antagligen svaret på den frågan. Jag utgår ifrån det, eftersom det är underifrånperspektivet som ska gälla.

Det som är ett problem med det här förslaget är att det utesluter vissa lösningar. Vad skulle hända om Örebro läns landsting tyckte sig vilja hänga ihop med Mälardalen? Så har vi ett Västra Götaland.

Vad tänker Värmland då på? Om de inte vill vara med i Mälardalen och inte får komma in i Västra Götaland, ska de ansluta sig till Norge då? Det är möjligt. Det kanske är en framtid.

Men, som sagt, det viktigaste är underifrånperspektivet. Det som görs nu i samband med det här förslaget är inte speciellt imponerande. Det har pågått ett försök i Skåne, och det har pågått ett försök i Västra Götaland – ganska länge. Nu tas det drastiska, vågade beslutet att det ska permanentas.

Jag är inte särskilt imponerad av det, måste jag säga. Staten ska naturligtvis svara upp mot ett underifrånperspektiv och de önskningar som finns. Men staten måste också kunna ta ett ansvar för att det blir en rimlig sjukvård för värmlänningarna och att det finns rimliga möjligheter för dem att påverka infrastrukturfrågorna.

Denna lilla roll skulle vi kunna ge i ett större mer samlat perspektiv. Det är det som vår reservation, den rödgröna reservationen, handlar om. Det är det samlade grepp som jag hoppas att den rödgröna regeringen kan börja med att ta efter valet.

Anf. 59 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Fru talman! Mikael Johansson sade mycket klokt. Men jag blir samtidigt lite konfunderad, för ingenstans i reservationen står det något om ett underifrånperspektiv, vad jag kan se. I stället står det om nya och större regioner som bör ges ett samlat ansvar för regional utveckling och ge maximal kraft för utveckling.

Man kritiserar det som har hänt nu och säger att det ställer upp ett hinder för vad som komma skall. Jag bejakar gärna underifrånperspektivet. Jag tror att det är nödvändigt att göra det, och gärna ska det gå fort. Regionalisering är en viktig process.

Men underifrånperspektiv handlar om att de som är verksamma, befolkningen och politikerna ute i de regioner som berörs är med på båten. Vilken process ser Mikael Johansson framför sig efter valet? Kommer politikerna på Gotland som nu får bilda regionstyrelse och regionfullmäktige att kunna säga nej till att införlivas i någon annan region? Kommer de att vara trygga med det med en regering som Miljöpartiet eventuellt ingår i?

Anf. 60 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Naturligtvis ska politikerna på Gotland på samma sätt som Moderaterna i Stockholms stad kunna säga nej till en regionbildning. Det ska rimligtvis kunna respekteras. Men jag hoppas att politikererna på Gotland kan fundera, lika väl som Stockholms stads moderater, på vilken regionbildning de vill ha.

Det är självklart och rimligt att hävda, oavsett om det handlar om Stockholmsmoderaterna eller andra politiker i Sverige, att man ska kunna sätta hinder i vägen för en utveckling. Det kan handla om värmlänningarna. Det kan handla om de politiker vi har i min valkrets Örebro län.

Det är fullt rimligt att detta kan ske. Men man bör ta ett helhetsgrepp. Det är det som vi vill ha. Statens roll i det ska vara inspel, och man ska hålla i en samordning och se att diskussionen kommer någonstans. Det ska bli en process som leder framåt för fler än de två försök som nu permanentas, vilket jag inte tycker är särskilt imponerande.

Säger gotlänningarna nej är det fine, enkelt.

Anf. 61 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Fru talman! Jag tolkade det först som att man gärna vill ha ett underifrånperspektiv där man är delaktig i processen och diskuterar det här, men sedan behöver vi en helhetslösning utifrån den diskussionen. Fine, sade Mikael Johansson. Om Gotland inte passar in i den rödgröna helhetslösningen, vad händer då med Gotland?

Vad händer med Halland om man ser att det här inte stämmer överens med hur man där vill organisera sjukvården? Kommer man att dela upp Halland då fast hallänningarna vill hålla Halland helt?

Kan vi lita på en ny rödgrön regering med Miljöpartiet i regeringen? Kommer det att vara möjligt att hålla fast vid det regionala självstyret i de här frågorna?

Anf. 62 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag försökte antyda i mitt första replikskifte att till och med en kommun ska kunna säga nej till att inleda någon typ av regionbygge. Jag pekade på exemplet Stockholms stad där Moderaterna motsäger sig en storregion Stockholm.

Det gäller naturligtvis likadant för gotlänningarna och deras politiker. Säger de nej ska det respekteras. Det är det som är demokrati och underifrånperspektiv. Annars är det ingen idé att vi pratar om det, inte från någons sida egentligen.

Anf. 63 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Underifrånperspektiv är det centrala i det här meningsutbytet. Om jag rätt förstår den tidigare replikomgången accepteras tanken att om det inte finns ett underifrånperspektiv kommer man inte heller att behöva ingå i någon form av regional lösning. Så tolkade jag det tidigare svaret.

Om det finns ett underifrånperspektiv kan man tänka sig att få ingå i den regionala dimensionen. Då är den intressanta frågan hur man definierar underifrånperspektivet.

Jag försökte ange, fru talman, några av de saker som jag såg i Skåne inför bildandet av regionen. Där var det inte bara regionpolitiker eller kommunpolitiker, utan det var politiker brett över parti- och blockgränser från olika nivåer. Det var inte minst medier, lokala tidningar som drev opinion. Det var näringslivet i form av olika organisationer.

Allt detta tillsammans tycker jag utgör ett underifrånperspektiv. Min fråga är hur man definierar ett underifrånperspektiv. Det är lätt att säga det ordet, men vad exakt innehåller det? För min del är det mer än bara ett antal fullmäktige- och landstingspolitiker som uttalar sig till förmån för en region. Det hade varit intressant att höra hur Mikael Johansson och Miljöpartiet definierar det.

Det står så här i reservationen: Ett av skälen för en övergripande regionreform är att hälso- och sjukvården är mycket resurskrävande och behöver ett stort underlag.

Då vill jag på mina halländska vänners vägnar fråga: Definieras Halland som ett tillräckligt stort underlag? Definieras Gotland som ett tillräckligt stort underlag i enlighet med reservationens text?

Reservationen som Miljöpartiet har varit med och undertecknat handlar om att regeringen med sitt förslag inte tar ett samlat grepp om regionfrågan utan i stället medvetet väljer en dellösning. Då undrar jag om Mikael Johansson och Miljöpartiet anser att permanentningen av Skåne skulle ha gjorts i dag eller inte? Skulle vi ha väntat med en permanentning av Skåne som region eller ska vi ta beslutet i dag?

Anf. 64 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag anser naturligtvis att den här frågan skulle ha skötts på ett mycket bättre sätt. Det är nummer ett. Dialogen med de olika regionala och kommunala företrädarna skulle ha skett mycket tydligare och mer forcerat än vad som nu är fallet med den här propositionen som regeringen har lagt fram.

Det är det första som behöver göras. Det är det som vi också ser att vi behöver göra. Det har vi slagit fast att vi vill göra i en rödgrön överenskommelse. Direkt efter valet vill vi ta tag i den här frågan, försöka samordna och försöka få fram en process som leder till att de flesta är med på båten när det gäller vad de vill göra och hur de kan åstadkomma det.

Jag känner inte förhållandena i Halland vad gäller sjukvården där, så jag kan tyvärr inte uttala mig om det. Jag antar att till exempel Gotland har samarbete med Stockholm och flyger in olika patienter till de olika specialiteter som finns inom Stockholmsområdet. Det tror jag är ganska naturligt. Det kommer nog att fortsätta oavsett vilken regering vi har.

Jag tror inte att det finns en exakt definition av underifrånperspektivet. Det handlar kanske om att det är alla andra utom jag. Det är inte vi rikspolitiker som sitter i det här huset, i alla fall inte i rollen som riksdagsledamöter, som är underifrånperspektivet. Alla andra är nog underifrånperspektivet.

Det är de som är gräsrotterna i det här fallet. Det kan vara olika företrädare från olika delar av samhället. Det är positivt. Det är inget konstigt med det. Det smalnas av till att det är företrädare i kommuner och lands-ting som är företrädarna för de olika intressena på de ställen vi pratar om.

Anf. 65 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Jag litar nog på Mikael Johanssons och även Miljöpartiets goda vilja. Ändå kan jag förstå den oro som personer från Gotland och Halland kan känna när de läser reservationen innantill. Där står definitionen ett stort underlag. Då är det intressant att ställa den frågan.

Jag accepterar och respekterar att Mikael Johansson säger pass på den frågan. Men jag vill föda den insikten hos Mikael Johansson och Miljöpartiet att det är någonting som man funderar på när man kommer från ett mindre område som nu definieras som region.

Fru talman! Jag kommer från Skåne som har 1,2 miljoner människor. Jag definierar det som ett stort underlag och känner mig tillfreds, men nu talade jag för dem som representerar Gotland och Halland, de mindre

regionerna. De kan känna oro med den formuleringen när man inte definierar den.

Jag tycker att det är viktigt hur vi definierar underifrånperspektivet. Mikael Johansson sade att det ska vara andra än rikspolitiker. I den delen kan jag hålla med. Jag skulle vilja ge ytterligare ett råd till Miljöpartiet att gå vidare med underifrånperspektivet och säga att det bör vara fler än bara politiker oavsett om de representerar kommunal nivå, landstingsnivå eller riksnivå. Det bör vara en mångfald av olika aktörer, med näringsliv, kanske högskola och universitet och inte minst det civila samhället. Därför är det viktigt att man inte ska föra regiondialog så att staten talar med dem som vill bli regioner, utan det ska verkligen finnas en kraft underifrån med civilt samhälle, tidningar, alla olika aktörer som uttrycker ett gemensamt önskemål och, det är helt centralt, över parti- och blockgränser.

Anf. 66 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Det låter som att den moderatledda regeringen har haft den här processen inför propositionen. Jag får utgå från att så har varit fallet. Det har varit en bred dialog med alla och envar egentligen. Jag känner inte till det, eftersom jag inte har lett den processen.

Jag passade i frågan om Halland, eftersom jag inte känner till förhållandena där när det gäller sjukvården. Jag försökte ange lite grann av det lilla jag känner till vad gäller Gotland. De har rimligtvis ett samarbete, och det ska de kunna fortsätta med. Det är ganska enkelt. Vi behöver inte komplicera det så mycket.

Det som jag och De rödgröna är oroliga för är att om Sverige undan för undan indelas i olika steg riskerar någon att bli sist. Den som är sist har ingen rejäl möjlighet att välja, påverka eller vara med när man så önskar. Det riskerar saker och ting. Det är detta som vi är oroliga för.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2009/10:NU23
Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB (prop. 2009/10:179).

Anf. 67 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Nu ska vi diskutera Vattenfall som är ett mycket stort statligt företag, och vi ska debattera det statliga uppdraget för Vattenfall. Den frågan kan få mycket stor betydelse för utvecklingen av vår framtida energiproduktion. Det beror förstås på vilka ambitioner man har.

Jag kan konstatera att näringsminister Maud Olofsson inte heller denna gång tänker delta i kammardebatten. Det har gått fyra år av mandatperioden, och jag tycker att det är mycket beklagligt att vi har en näringsminister som så totalt nonchalerar ärendedebatterna i kammaren. Det är här vi ska berätta för våra uppdragsgivare vilka ambitioner vi har,

men vi har inte fått höra någonting från näringsministern, knappast någon gång under hela mandatperioden.

När jag går ut på gatan och frågar allmänheten om vem de tror styr ett företags utveckling får jag alltid svaret att det gör ägaren. På frågan om vi ska använda de statligt ägda företagen som ett verktyg för att uppnå politiskt fastställda mål svarar folket att det är självklart.

Så ser tydligen inte regeringen på det statliga ägandet. Av ideologiska skäl tycker ni att staten ska äga så få företag som möjligt, och då blir ledarrollen otydlig. Hela den här mandatperioden har styrningen av Vattenfall varit ett stort misslyckande. Det är som om ni skäms för att staten äger företaget, och utfrågningarna i KU visar att näringsministern haft mycket sporadiska kontakter med Vattenfalls högsta ledning. Det blir otydligt, och inte blir det bättre när regeringen hävdar att Vattenfall fått ägaruppdraget genom att statssekreteraren hållit föredrag på bolagsstämman.

Om det inte varit storm har det i alla fall varit kuling runt Vattenfall under hela mandatperioden.

Regeringen har godkänt förvärvet av holländska Nuon, det största företagsförvärvet i svensk historia. Först hette det att Vattenfall köpt in sig i ny vindkraftsteknologi; senare visade det sig att det nästan enbart var kolkraft som ingick i det köpet. Då ska vi ha i minnet vad inte minst Maud Olofsson själv med starkt patos under förra mandatperioden, då hon var i opposition, framförde här i kammaren. Då var kritiken mot Vattenfalls kolkraftsberoende oerhört stark. Trots att det har gått nästan en hel mandatperiod har hon inte kunnat presentera nya ägardirektiv, och hon har själv godkänt köpet av Nuon.

Förra hösten dök frågan upp om Vattenfalls ansvar vid en kärnkraftsolycka i Tyskland, efter det avtal som undertecknats. Fortfarande är det oklart vad det innebär. Har svenska staten ett ekonomiskt ansvar vid en olycka om Vattenfalls tillgångar inte räcker till? Att osannolika saker kan inträffa ser vi för närvarande på andra sidan Atlanten där den ekonomiska räkningen för oljekatastrofen blir enorm. Vad gäller för Sverige om det osannolika skulle hända vid ett kärnkraftverk i Tyskland?

Vi har många gånger i denna kammare diskuterat behovet och nödvändigheten av långsiktiga spelregler i energipolitiken. Alla aktörer på marknaden ropar efter detta. Vattenfall är det största statliga företaget, som kan spela en mycket viktig roll i omställningen till förnybar energi, men vi vet inte i dag vad som händer med bolaget om det blir en fortsatt högerregering efter höstens val.

Den borgerliga majoriteten i näringsutskottet skriver att Vattenfall inte ska säljas under mandatperioden. Statsministern har under en frågestund här i kammaren sagt att han kan tänka sig att sälja ut delar av Vattenfall. Nu är Kristdemokraterna ute och flaggar om att sälja statens största bolag, ett av de viktigaste verktygen för energiomställningen.

Vad är det som gäller om några månader? Ska Vattenfall säljas om det blir en borgerlig valseger i höst?

Dimmolnen när det gäller Vattenfall blir bara tätare, och bättre blev det inte när den proposition som vi nu behandlar dök upp. Den skulle ju skingra dimman efter den kritik som riktats mot statens uppdrag för Vattenfall. Riksrevisionen har riktat kritik och inte minst den dåvarande

Prot. 2009/10:131

3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

oppositionen under förra mandatperioden. Det blev ingen uppkläring, det blev en ursäkt för att staten äger bolaget.

I korthet innebär det nya uppdraget att Vattenfall ska bedrivas affärsmässigt och lämna marknadsmissig avkastning, och så kommer det: Bolaget ska bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Nu har majoriteten – ni står alla på talarlistan – möjlighet att berätta vad detta innebär. Skulle Vattenfall vara ett av 50 bolag som ska leda utvecklingen, ett av 3 eller ett av 10. Vad innebär det?

Vi på den rödgröna sidan ser Vattenfall som ett verktyg för jobben och energiomställningen. Vattenfall kan spela en avgörande roll i energiomställningen, och det ska förbli i statlig ägo.

Vi har tidigare med stor framgång använt statliga företag som en hävstång för att få en positiv utveckling. Vi har flera historiska exempel. Asea utvecklade lok åt SJ därför att SJ skulle bygga ut järnvägstrafiken. Man var säker på att man skulle kunna sälja lok. Eriksson byggde telefoner därför att Televerket byggde telefoni i landet. Det fanns en säker kund och därför tog utvecklingen fart.

Det går att använda en modifierad form av den här strategin även i dag, på det statligt ägda Vattenfall. Genom att kräva att bolaget ska inrikta sig på utveckling av förnybar energi och inte investera i nya kärn- eller kolkraftverk blir inriktningen klar. Hela världen törstar efter denna teknik, och den som kommer först ut på marknaden med detta kommer långsiktigt att skörda stora vinster.

Det räcker ändå inte. Vi vill också att bolaget inom ramen för de regler som finns ska kunna erbjuda Europas mest konkurrenskraftiga elpriser för den svenska elintensiva industrin. Det handlar om basindustrins utveckling och framtid i landet.

Av den information som vi fick av statssekreterare Ola Alterå för en vecka sedan kunde vi förstå att enligt regeringen finns det inga betänkligheter mot att låta Vattenfall investera i nya kärnkraftverk. I debatten har det tidigare framgått att inga statliga pengar ska investeras i ny kärnkraft.

Min fråga till regeringspartierna blir naturligtvis: Hur stämmer det här överens med ert förslag till ägardirektiv för Vattenfall? Ni skriver ju att bolaget ska vara med bland dem som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Ingår kärnkraft i begreppet miljömässigt hållbar energiproduktion? Jag tror att det är väldigt många som vill höra majoritetens tolkning av det begrepp som ni själva har skapat.

Fru talman! Det här duger inte. Det är för vagt, det är för intetsägande och det styr inte Vattenfall mot det som är nödvändigt, att ställa om energiproduktionen till förnybar energi. Vi anser att regeringen ska återkomma med ett förslag som gör företaget framtidsinriktat och skapar nya jobb. Även Vattenfall kan bli en viktig aktör för att minska den nästan 10-procentiga arbetslösheten. Därför yrkar jag bifall till den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i betänkandet.

Fru talman! Det här är min sista ärendedebatt i kammaren. Det har gått rätt många år sedan jag stod här första gången. Jag kan lova att det är aningen mindre nervöst nu än det var första gången jag stod här, men det är fullt klart att riksdagens talarstol inger en viss respekt.

Jag har suttit i opposition två gånger. Jag har varit i majoritetsställning. Det är väl dags att det skiftar till hösten igen, men då kommer jag inte att vara med.

Jag vill tacka för alla debatter. Det har varit trevligt. Vi har inte varit överens. Det är väl så att vi inte ska vara det alla gånger, men jag vet att det klappar ett gott hjärta bakom alla uppfattningar. Tack ska ni ha! (Applåder)

Anf. 68 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Att komma upp i talarstolen efter Alf Eriksson, som har varit så många år i riksdagens och svenska folkets tjänst, innebär givetvis ett ansvar för oss andra.

Vattenfall är svenska folkets enskilt största företag. Vattenfall vill jag påstå spelar en avgörande roll för energiförsörjningen i Sverige. Vi som har fått det politiska förtroendet att leda Sverige har ett ansvar för att vårda och utveckla våra gemensamma tillgångar.

Jag vill påstå att Vattenfall historiskt sett har betytt mycket för näringslivets utveckling i Sverige. Exemplet Asea, nuvarande ABB, är ett tydligt exempel på det. Utan Vattenfalls samarbete med Asea hade inte ABB varit det världsomspännande företag som det är i dag.

Under det senaste året har det varit stor turbulens kring Vattenfall. Vattenfall AB:s ekonomiska ansvar för eventuella olyckor i dotterbolagens verksamhet i kärnkraftverk i Tyskland har av många ifrågasatts. Vattenfalls rättstvist med Tyskland angående miljökraven på det nya kolkraftverket i Hamburg är en annan fråga. Köpet av Nuon är en tredje fråga. Inte minst har vi bristerna i säkerheten i Forsmarks kärnkraftverk.

Vattenfalls dåliga miljörykte i framför allt Tyskland spiller även över på andra miljöteknikföretags verksamhet i Tyskland och skadar Sveriges rykte som en föregångare inom miljöområdet. Jag träffade senast häromdagen representanter för ett miljöteknikföretag verksamt internationellt. De var väldigt oroliga över det dåliga rykte som Vattenfall har internationellt och att de också får lida av det.

Vattenfall har dessutom genom köpet av Nuon blivit en av de största miljöbovarna i Europa. Vänsterpartiet menar att Vattenfall är inne på en farlig väg. Vi vill se ett Vattenfall i svenska folkets ägo som blir ledande i miljöomställningen, inte bara i Sverige utan även i Europa.

I dag innehåller Vattenfalls energiportfölj 51 procent fossilkraft och 26 procent kärnkraft. Det är långt ifrån regeringens ambitioner att Vattenfall ska vara en av de ledande i klimatomställningen. Under 2009 ökade Vattenfall sina CO₂-utsläpp till 90 miljoner ton. Det är mer än Sveriges samlade utsläpp av koldioxid, och det under en tid då utsläppen minskade inom EU.

Trots regeringens klimatambitioner ökar alltså statliga Vattenfall sina satsningar på gas och kol i sin nya investeringsplan. Planen måste utvecklas åt ett annat håll, säger Ola Alterå, statssekreterare på Näringsdepartementet och centerpartist, i DN den 17 februari i år som en kommentar till Vattenfalls investeringsplan. Om detta faktum finns inte ett ord i det förslag till nya direktiv som vi diskuterar i dag.

Dessutom framgår det klart och tydligt av regeringens ägarpolicy att statliga företag ska vara föredömen vad gäller miljömässigt och socialt ansvarstagande. Då är min fråga till Carl B Hamilton: Ligger Vattenfalls

Prot. 2009/10:131
3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

kommande investeringsplan för brunkolsbrytning och kolkraftverk i linje med den fastställda ägarpolicyen?

Det som har skett och det som regeringen har kommenterat har väckt en mängd frågor kring både regeringens klimat- och energipolitik och inte minst styrningen av Vattenfall. Investeringar i fossilkraft och kärnkraft ökar från år till år på bekostnad av investeringar i förnybar energi.

Dessutom har informationen till riksdagen varit urusel. Kritik har också framförts av Riksrevisionen. Näringsministern har till exempel medgivit att avtalet om pantsättning av Vattenfall har varit känt för regeringen sedan åtminstone våren 2009. Men i den årliga skrivelsen om statliga företag från regeringen till riksdagen, som avlämnades i juni 2009, finns inte ett ord om det avtalet nämnt.

Var det ett förbiseende, eller ville man dölja detta?

Samme Ola Alterå säger att det krävs krafttag av Vattenfalls ledning för att leva upp till ägarens långsiktiga avkastningskrav. Det kan man läsa i DN den 21 juli 2009, som en kommentar till att Vattenfall inte lever upp till avkastningskraven. Det är bra. Givetvis ska statliga företag generera avkastning och nå de uppsatta målen. Men det intressanta är vad regeringen skriver i den proposition som vi nu behandlar. Man skriver nämligen att detta delvis beror på ökad investeringstakt i verksamhet med lägre lönsamhet. Vilken verksamhet då?

Man skriver också att de driftsstörningar som har varit i de svenska och tyska kärnkraftverken har försämrat resultatet med 10 miljarder. Det är sant, och de tyska kärnkraftverken står för övrigt fortfarande stilla och genererar bara förluster för Vattenfall. Men kan det vara så att det är förvärvet av Nuon som tynger ned resultatet för Vattenfall? Är det detta som regeringen syftar på som en dålig investering som har försämrat resultatet, eller är det något annat?

I propositionen har regeringen fokus på lönsamheten. Man menar också att detta ska vara nyckeln till att vi får bättre säkerhet i kärnkraftverken och resurser att satsa på förnybar energi.

Först ska man alltså satsa på lortig kolkraft – jag ska vara försiktig med uttrycken här; jag hade skrivit ett hårdare ord i mitt manus, men det passar sig kanske inte – och sedan ska man satsa på mer kärnkraft för att senare få utrymme för satsning på förnybar energi. Jag förstår inte riktigt logiken i den satsningen.

I propositionen står det på s. 10 att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Hur då? Jag frågar mig detta med tanke på Vattenfalls kommande investeringsplan, där man satsar på fossil kraft och minskar investeringarna i förnybar energi. Det är fakta.

Att sedan företrädare för Alliansen inte kan ge besked om vad som ska hända med Vattenfall i framtiden gör inte saken bättre. Ska det vara kvar i helstatlig ägo eller inte? Jag förstår faktiskt inte varför det ska vara så svårt att ge svar på en sådan enkel fråga. Ni kan inte ducka längre och säga att det inte ska hända något under mandatperioden. Den är ju snart slut. Eller är taktiken densamma som när det handlade om bensinskatten? Då gick man före valet ut och sade att man inte skulle höja bensinskatten, men när man hade kommit till makten gjorde man det i alla fall. Är det samma taktik här? Ni kan väl ge ett svar på min fråga?

Kritik måste riktas mot den som har ansvaret, och det är ytterst regeringen, näringsministern och statsministern. Att det behövs nya ägardirektiv för Vattenfall är uppenbart för var och en. Sådana har den samlade oppositionen krävt under flera år, men det räcker tydligen inte. Det måste också till en regering som vill och förstår att utveckla våra gemensamma tillgångar, som förstår värdet av Vattenfall och vilken roll det kan spela i en klimatomställning. Det behövs en ny regering.

När nu regeringen föreslår ett förtydligat uppdrag för Vattenfall innebär det en förändring till det sämre. Nu ska Vattenfall inte längre vara ledande i energiomställningen utan bara vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion, alltså bland jämförbara europeiska bolag. Att vara ett av de ledande bland jämförbara bolag innebär att Vattenfall ska jämföra sig med en handfull av de största förerenarna i Europa.

Fru talman! Det är bara att konstatera att regeringen har övergett alla miljöambitioner när det gäller Vattenfall, om man nu någonsin har haft några. Vi menar att detta är ett steg i fel riktning och vill i stället förtydliga Vattenfalls uppdrag som det ledande företaget i energiomställningen, inte bara i Sverige utan på samtliga marknader där man bedriver verksamhet.

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet har samma syn på Vattenfall. Vi vill att det ska vara ledande i omställningen. Vi vill att det ska finnas en vision för Vattenfall som bygger på att energin ska vara fossilfri. Vi vill att Vattenfall ska stå kvar som helstatligt svenskt företag i folkets tjänst. Vi vill också att Vattenfall ska vara en strategisk partner till basindustrin.

Vår vision är att Vattenfalls energi helt ska baseras på förnybara energikällor. Det är en vision – något att styra mot. Regeringens proposition är business as usual – satsning på fossilkraft och kärnkraft.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 69 PER BOLUND (mp):

Fru talman! I Samuel Becketts pjäs *I väntan på Godot* väntar karaktärerna tröstlöst, genom hela pjäsen, på att något ska hända – att Godot ska komma. Som politiker med stort klimatengagemang har man stor förståelse för den frustration som karaktärerna i pjäsen, Vladimir och Estragon, ger uttryck för när ingenting händer och Godot aldrig kommer. Precis som Vladimir och Estragon har vi väntat, väntat och väntat på att regeringen någon gång ska göra något åt Vattenfall och de stora utsläpp som bolaget ger upphov till, att man skulle komma med någon form av förslag som skulle minska Vattenfalls utsläpp av koldioxid. Och precis som i pjäsen har ingenting kommit.

I snart fyra år har regeringen, med Maud Olofsson som ansvarig minister, suttit passiv och inte tagit fram de åtgärder som krävs. Under hela denna mandatperiod har Miljöpartiet kämpat för att få en ändring till stånd. Bara sedan 2006 har vi skrivit ett tjugotal motioner som kräver ändrad styrning av Vattenfall. Vi har varit med i ett stort antal interpellationsdebatter här i kammaren, både jag och andra miljöpartister, och ställt krav på den ansvariga ministern att göra något. Vi har tagit upp detta i mängder av skriftliga och muntliga frågor.

Jag har personligen deltagit på alla Vattenfalls bolagsstämmor och ställt krav både på bolaget och på ägarrepresentanten att man ska ändra inriktning. Vi har också debatterat frågan här i kammaren och i tv, radio och tidningar.

Under hela perioden har regeringen svarat med tystnad. Man har varit passiv, avvaktande och ointresserad.

När jag i näringsutskottet för några månader sedan frågade Maud Olofssons statssekreterare Ola Alterå varför regeringen inte har kommit med nya ägardirektiv eller gjort något för att styra Vattenfall svarade han: Regeringen har prioriterat andra frågor. Det var ett ärligt svar, men det var en stor besvikelse och ganska häpnadsväckande att regeringen öppet säger att man prioriterar andra frågor än att styra det största statliga bolaget. Man prioriterar annat än att åtgärda de mer än 100 miljoner ton utsläpp som bolaget har varje år.

Under den här mandatperioden, under regeringens passivitet, har Vattenfall självt inte varit stilla. Tvärtom har utsläppen från Vattenfalls elproduktion ökat för varje år som har gått med den borgerliga regeringen. Man har ökat sina utsläpp kontinuerligt, och regeringen har inte åtgärdat det.

Som om inte detta var nog har man dessutom gjort ett av de största köpen i Sveriges historia. Man har investerat 100 miljarder kronor i bolaget Nuon, som är ett fossilbaserat energibolag som till och med har större utsläpp per kilowattimme än Vattenfall hade från början, vilket kommer att öka Vattenfalls utsläpp med ytterligare mellan 10 och 15 miljoner ton varje år – en kraftig ökning av koldioxidutsläppen i stället för en minskning.

Man har tagit fram en investeringsplan, som vi har hört tidigare i debatten, som bygger på att man till 75 procent investerar i fossil energi och att man inte gör en omställning mot förnybar energiproduktion.

För att verkligen cementera sitt dåliga rykte i Europa har Vattenfall till och med gått så långt att man har stämt tyska staten för att man har tyckt att man har fått för höga miljökrav på sig när man har börjat bygga ett nytt kolkraftverk i Hamburg.

Allt det här har skett med regeringens goda minne, regeringens passiva godkännande. Effekten har blivit att kritiken mot Vattenfall har varit enormt hård, inte minst i Tyskland. Vattenfall har tappat en kvarts miljon kunder på grund av att man har misskött sig, helt enkelt.

Men regeringen har inte gjort någonting. Regeringen har passivt accepterat att Vattenfall investerat sig djupare och djupare ned i kolberoende och ökande utsläpp.

Och nu, fru talman, med tre månader kvar till valet, kommer då den omtalade propositionen med ändrat uppdrag till Vattenfall.

Fru talman! Efter att regeringen tänkt efter i tre år och nio månader kunde man förvänta sig att regeringen skulle komma med några förslag som kraftfullt kan ändra inriktningen för Vattenfalls verksamhet och sänka Vattenfalls utsläpp eller förslag som innebär att man förbjuder dem att bygga ny kolkraft eller liknande. Men, nej, några sådana krav finns inte med i regeringens styrdokument.

I stället går man åt det motsatta hållet. Man väljer att ta bort kravet på att Vattenfall ska vara det ledande bolaget i omställningen till förnybar energi och sänker ambitionsnivån till att kravet ska vara att det ska vara ett av de jämförbara bolag som leder utvecklingen mot miljömässigt hållbar energiproduktion.

När man läser handlingarna är det tydligt att det handlar om jämförbara bolag, vilket innebär att det är den handfulla bolag som är bland de största energiproducenterna i Europa, som alla är ungefär lika dåliga och som alla har ungefär lika stora utsläpp.

Att regeringen sänker sin ambitionsnivå så till den milda grad att man tycker att det är helt okej att man ska vara ett av de jämförbara bolagen när det gäller miljöomställning är skrämmande. Man tar sig för pannan. Vilken styrning är det? Med den här styrningen räcker det för Vattenfall att visa upp att det finns några andra stora bolag som är ännu sämre, som har ännu högre utsläpp. Då har man uppfyllt regeringens krav.

I stället för att skärpa kraven på Vattenfall, efter fyra års regerande, sänker man kraven. Om jag hade varit borgerlig företrädare här i dag hade jag haft en skammens rodnad på kinderna inför att stå för ett sådant undermåligt förslag till styrning av Vattenfall.

Någonstans måste man fråga sig, fru talman: Hade regeringen, med Maud Olofsson i spetsen, i den här frågan egentligen någon ambition att minska Vattenfalls utsläpp? Det sade man faktiskt under den förra mandatperioden, och det sade man i valrörelsen.

Om regeringen hade det kan man konstatera så här i efterhand att regeringen totalt har misslyckats med den uppgiften. Man har misskött sitt uppdrag. Om man inte hade den här ambitionen från början är det mer förståeligt hur styrningen har varit. Men då har man å andra sidan vilsefört väljarna och offrat Sveriges goda rykte i klimatfrågan på kuppen.

Det går kanske att få ett besked från regeringspartierna här i dag: Har man någon ambition när det gäller Vattenfall, eller har man det inte?

Fru talman! Jag tycker att det här ärendet, hur man har hanterat Vattenfall, är ett tydligt tecken på regeringens tveohågsenhet, tveksamhet, i klimatfrågan generellt. I stället för att vara ambitiös, ta rejäla kliv framåt, se till att minska våra utsläpp rejält och se till att man kan uppnå högt ställda klimatmål är regeringen tveohågsen, rädd och tassar fram. Så har man gjort även i fallet Vattenfall.

Fru talman! Vi i de rödgröna partierna är däremot eniga om att vi ska ha en tydlig styrning av Vattenfall. Vi ser stora problem med ett bolag som helt ägs av staten och som har en sådan enorm och ökande klimatpåverkan. Vi är beredda att göra någonting åt det.

Vi i den rödgröna oppositionen är överens om att Vattenfall inte ska bygga några nya kärnkraftverk eller kolkraftverk, som man har gjort under den här regeringens tid. Vi är överens om att Vattenfall ska jobba ännu hårdare för ökad energieffektivisering, både i Sverige och i Europa.

Vi i de rödgröna partierna är överens om att bolaget ska minska sina utsläpp av växthusgaser kontinuerligt, till skillnad från under den här regeringens tid när de har ökat utsläppen varje år.

Prot. 2009/10:131

3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

Vi i den rödgröna oppositionen är överens om att Vattenfall ska arbeta mot målet att bolagets energiförsörjning helt ska basera sig på förnybar energi och inte på fossila bränslen eller kärnkraft.

Fru talman! Jag vill säga att budskapet till väljarna i den här debatten är tydlig. Vill man sluta att vänta på Godot och vill man sluta vänta på en regering som vill och som kan styra Vattenfall ska man rösta fram en rödgrön regering i valet i september. Annars lär man likt Vladimir och Estragon i pjäsen få vänta länge, mycket länge, på en effektiv styrning av Vattenfall.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till den rödgröna reservationen.

Anf. 70 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till majoritetens förslag till beslut.

Vattenfall är ett stort företag. År 2009 stod det för ungefär 47 procent av den svenska elproduktionen, 23 procent av den nordiska och 5 procent av den europeiska.

Jag tror att det är viktigt att börja med att konstatera att energiproduktion i dag, i Europa och i Sverige, är någonting annat än på Televerkets tid eller Vattenfallverkets tid. En av oppositionens ledamöter tog ju fram detta som ett exempel. Det var till och med två som gjorde det. En annan sade att Asea hade varit viktigt i sammanhanget.

Vi lever i en annan tid. Då var det nationella energimarknader. Sverige var ensamt när man diskuterade att konsumtion skulle vara lika med produktion. Det kommer vi som var med ihåg från 1980 och kärnkraftsomröstningen. Bolagen var ofta offentligt ägda, och de dominerade ofta energiproduktionen i varje land.

I dag har vi europeiska energimarknader. Privata företag är viktigare, har en större andel, och det är krav på konkurrens. Inte minst EU:s konkurrensregler är mycket viktiga.

Vi lever alltså i en annan tid, och jag tyckte att det var lite trist att inledningsvis behöva konstatera att oppositionen verkar leva i det förgångna.

Vi har något som jag tror är väldigt viktigt; det är kanske en vattendelare i den här debatten. Vi har ett avkastningskrav på 15 procent på Vattenfall. När jag lyssnade till oppositionen noterade jag att frågan om lönsamhet och avkastningskrav nämndes noll gånger av Alf Eriksson. Det nämndes noll gånger av Per Bolund. Ordet avkastning nämndes en gång av Kent Persson. Ordet lönsamhet nämndes också en gång, dock i negativ bemärkelse.

Man kan inte ha en sådan här stor koncern och bara förbigå frågan om hur denna koncern använder sina resurser. Vattenfall är ett aktiebolag. Det innebär att det ska uppträda, agera och följa principer som om det vore börsnoterat, med krav på öppenhet, och följa olika typer av bolagskoder i olika länder som följer med detta.

EU spelar i dag en central roll. Jag nämnde marknadskonkurrens. Det innebär också likabehandling. Offentliga företag, till exempel på energiområdet, får inte ges fördelar i förhållande till privata. Monopol är inte acceptabla.

I dag är Norden en sammantvinnad elmarknad. Vi kan inte göra lite som vi vill i Sverige. Det finns andra som har synpunkter på detta, för det

förstör eventuellt marknaden för dem. EU har också ett oberoende mål som indirekt är betydelsefullt för Sverige, att vara mer oberoende av energi från Ryssland och från Mellanöstern.

Men som oppositionen fokuserar på har det också tillkommit ett nytt mål, nämligen EU:s klimatmål eller vårt klimatmål, för den delen. Vattenfall ska ha en ledande position i fråga om koldioxideffektiv teknik och en hållbar energiproduktion.

Att ta upp avkastningsfrågan, att företaget ska ha en god avkastning, är viktigt, för det är detsamma som att det är ekonomiskt långsiktigt hållbart. Det är viktigt för Vattenfall. Annars kommer man inte att ha några pengar i framtiden till att göra investeringar i vare sig det ena energislaget eller det andra. Vi vet ju att investeringar i energiproduktion vanligtvis är mycket kapitalkrävande.

Om man nu bara förbigår frågan om företagets skötsel och avkastning baddar man för att företaget successivt får en sämre lönsamhet och lägre vinst. Det är inte bara att statskassan får lägre intäkter utan företaget självt kommer i sämre position vad gäller att investera i allt slags energiproduktion.

Direktivet är till för att hantera målkonflikter. Målkonflikter finns alltid, och de måste hanteras. Med detta direktiv blir det något lättare eftersom det är ett tydligare ägardirektiv än tidigare. Det gäller att styra mot både lönsamhetsmål och miljö- och klimatmål. Det gör det lättare att vara styrelse och chefer – och det är nog så viktigt – och det gör det lättare för oss som representanter för ägarna svenska folket att utvärdera företaget.

Det är viktigt att understryka vikten av att vara effektiv eftersom ingen tidigare har nämnt det över huvud taget. Det är detsamma som att inte slösa, att ha ett långsiktigt hållbart Vattenfall, att ha pengar till investeringar för att förnya gamla anläggningar såväl som att nyinvestera. Apropos det som har sagts tidigare är inte expansion av företaget det som står i fokus. Det står mycket tydligt att konsolidering är för handen under de närmaste åren.

Det är också viktigt att ha ett lönsamhetsmål av skälet att det här är en stor koncern. Om det inte finns ett tydligt mål kommer också styrningen av koncernen att bli svår.

Då kommer vi till definitionen av det nya målet. Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning. Det är där de 15 procenten kommer in. Det ska vara affärsmässigt, det vill säga som om det vore börsnoterat, och följa de koder jag tidigare talat om, bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen – jag ska återkomma till detta eftersom det nämndes i så förklenande ordalag tidigare – samt arbeta med miljömässigt hållbar energiproduktion.

Vad som är miljömässigt hållbart har vi lite olika uppfattningar om – det är ingen hemlighet. Jag tycker att det viktigaste är att få ned koldioxidhalten. Om det sedan sker med hjälp av bioenergi, vågenergi, vindenergi eller kärnkraft är en andrahandsfråga. Det viktiga är att koldioxidhalten i atmosfären går ned. Det tycker inte ni i oppositionen. Ni tycker inte att klimatmålet är överordnat eftersom ni är beredda att kompromissa med att lägga ned kärnkraft även om det innebär lägre koldioxidutsläpp.

Prot. 2009/10:131
3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

Det är bra att vi alla är överens om att den geografiska avgränsningen som fanns enligt tidigare direktiv nu är upphävd. Jag behöver inte orda närmare om det.

Sedan ska man väl påpeka att handeln med utsläppsrätter och koldioxidsskatter driver ned koldioxidhalten. Det låter ibland som att Vattenfall är det enda instrument som finns i Sverige för att förbättra klimatet. I Sverige liksom i övriga Europa och i resten av världen är priset på koldioxid det som är mest effektivt, det vill säga skatter och handel med utsläppsrätter. Då blir vind-, våg- och bioenergi samt kärnkraft lönsammare med utsläppsrätter. Det är viktigt att notera. För Vattenfalls del – apropå en del av det som sades tidigare – blir det lönsammare att satsa på koldioxidfri energiproduktion än sådan som släpper ut koldioxid.

Oppositionen föredrar det ledande företaget som sin definition. Det finns flera problem med den definitionen, men jag tycker att det i dag finns anledning att lyfta fram några problem. Jag väljer ut några. Det är lätt att titta på hur andra företag gör. Det blir deras agerande som blir styrande för hur Vattenfall ska agera. Det blir en följa John-mekanism. Det i sin tur öppnar för ineffektivitet och kortsiktighet i skötseln av företaget. Det är ett felaktigt mål att sträva efter att titta på andra. Man ska naturligtvis maximera den egna lönsamheten utifrån egna teknikval och egna beslut. Jag är helt övertygad om att om man hade behållit detta skulle det successivt leda till en allt sämre lönsamhet och därmed en långsiktigt sämre överlevnadsmöjlighet för företaget.

Vattenfall ska vara effektivt, lönsamt och ekonomiskt hållbart.

Sedan har vi frågan om det statliga ägandet, fru talman. Ägandefrågan finns inte med i propositionen, men jag är naturligtvis en vänlig person och tar upp den fråga som ni tar upp här. Frågan om ägandet i Vattenfall är inte aktuell. Men det här kommer att definiera Alliansens planer inför nästa mandatperiod beträffande Vattenfall och även andra statliga företag.

Det här är en intressant fråga för oppositionen eftersom ni säger att ni vill ha fortsatt statligt ägande. Då kommer vi till frågan om AP-fonderna, som hanterar pensionärernas pengar. De är statliga. Kan ni tänka er att AP-fonderna erbjuds att köpa en del av Vattenfall? Då får man in ett mer långsiktigt perspektiv. Då kommer de ägarna att se till att pensionärernas långsiktiga intresse av höga pensioner ställs mer i fokus. Jag tror att det skulle bli en bättre bevakning av det långsiktiga ägandet om det är pensionärernas pengar som också står på spel och inte bara statskassan och olika politiska majoriteter som kan växla vart fjärde år. Då är det fråga om – observera – fortsatt statligt ägande.

Fru talman! Låt mig avsluta med några ord till Alf Eriksson eftersom detta är Alf Erikssons sista debatt.

Alf Eriksson sade att talarstolen inger en viss respekt. Jag har väl lärt mig att den inger särskild respekt när Alf Eriksson står i talarstolen. Alf Eriksson och jag har det gemensamt att vi båda ibland ser lite buttra och onödigt seriösa ut fast vi inte är det. Det hjälper till med att det ska vara en viss respekt i talarstolen. Skämt åsido! Jag tycker att Alf Eriksson är en utmärkt representant för ledamöter av Sveriges riksdag som gör, och har gjort, en stabil, god och mycket uppskattad insats av klassiskt slag som är helt avgörande och viktig för det slags ledamöter som bär upp Sveriges riksdag. Å Alliansens vägnar säger jag: Tack, Alf Eriksson!

I detta anförande instämde Staffan Anger, Björn Hamilton, Hans Rothenberg, Cecilie Tenfjord-Toftby och Marie Weibull Kornias (alla m).

Prot. 2009/10:131
3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

Anf. 71 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Tack, Carl B Hamilton, för de vackra orden! De värmdes.

Vi har ett par repliker kvar innan det här är slut. Jag reagerade när Carl B Hamilton sade att vi lever i en annan tid och att det inte alls är som förr. Det är klart att det inte är som förr, men vi kan lära oss av historien. Vi kan lära oss av hur vi använde de instrument som de då statliga verken innebar för att få fram en utveckling i önskvärd färdriktning.

Skillnaden mellan oss, Carl B Hamilton, är att ni vill privatisera verktygen. Ni vill frångå oss alla verktygen så att vi inte kan använda dem. Vi socialdemokrater vill ha dem kvar. Där ligger skillnaden. Vi vill ha kvar verktyget att genom politiska beslut, att genom svenska folkets val, kunna styra inriktningen på Vattenfall. Vi vill ha debatten i riksdagen i framtiden också. Vad är det för mål? Vart ska Vattenfall sträva?

Carl B Hamilton tog också upp frågan om avkastningskravet. Det är klart att vi har ett avkastningskrav på Vattenfall. Men avkastningskravet måste ställas utifrån de krav man ställer på bolaget.

Ställer man krav på, som vi tydligt har redogjort för här, att Vattenfall ska vara ledande i omställningen till förnybar elproduktion, får man naturligtvis ställa avkastningskravet i relation till de uppgifter som man lägger på bolaget. Nu är jag övertygad om att om Vattenfall blir banbrytande när det gäller att ta fram ny teknik till förnybar energi kommer det långsiktigt att vara en väldigt lönsam historia.

Anf. 72 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Jag tror inte att man längre kan resonera som på den gamla tiden då statliga verk användes som spjutspetsar och Televerket stöttade Ericsson och Vattenfall stöttade Asea. Den tiden är förbi. Och det spelar egentligen inte någon roll om företaget är statligt eller privat. Med de konkurrensregler som vi lever under och i och för sig den öppna utrikeshandel som vi har är det inte längre möjligt.

Jag lade märke till att Alf Eriksson sade att Alf Eriksson och Socialdemokraterna vill att Vattenfall ska vara, förutom det här med miljön, ett verktyg för jobben och ett verktyg mot arbetslösheten. Då inför man ytterligare mål. Styrelsen av Vattenfall kommer i det fallet att bli ännu mer oklar.

Summan av kardemumman är egentligen frågan till Alf Eriksson: Är Socialdemokraterna beredda att gå ned från de 15 procenten som är i dag till 12 eller 10 procent för att uppnå andra mål med Vattenfall? Det tror jag är en helt avgörande fråga för vår fortsatta diskussion. I så fall förstår jag lite hur ni resonerar, att ni är beredda att offra ett antal miljarder varje år på andra mål.

Anf. 73 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Jag uttryckte det så här: Man får ställa avkastningskravet utifrån de krav man ställer på bolaget.

Den fråga som är väsentlig i det här sammanhanget är om Carl B Hamilton anser att avkastningsfrågan är överordnad alla andra frågor när det gäller Vattenfalls styrning, eller kan man ställa krav på Vattenfall?

Nu förstår jag att det finns en stor oenighet bland regeringspartierna när det gäller begreppet miljömässigt hållbar elproduktion. Det är klart att det är ett väldigt otydligt avkastningskrav på Vattenfall om man ska bygga kärnkraftverk eller om man ska satsa på förnybar energi. Det måste väl även med era beräkningar bli väldigt olika avkastningskrav.

Vilken är Carl B Hamiltons uppfattning när det gäller miljömässigt hållbar energiproduktion? Ingår kärnkraftsproduktion i miljömässigt hållbar energiproduktion? Är det Carl B Hamiltons och Folkpartiets uppfattning, eller är det allianspartiernas uppfattning? Jag tror att det är väldigt väsentligt för väljarna att få veta det, för vi har haft tillräckligt med otydligheter när det gäller styrningen av och uppdraget för Vattenfall. Nu bör vi kunna få ett besked om hur nuvarande regering ser på detta.

Anf. 74 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Det framgår väl av en annan proposition som vi har i näringsutskottet att den här regeringen är beredd att ersätta gamla kärnkraftverk med nya. Det överordnade målet är minskade koldioxidutsläpp. Det leder till slutsatsen att inte bara vågkraft, vindkraft, bioenergi utan även kärnkraft är miljömässigt hållbar.

Låt mig återgå till detta med avkastningskravet. Såvitt jag förstår ligger det i förlängningen av det som är logiken i Alf Erikssons resonemang att avkastningskravet kan man tumma på. Jag tror inte att man ska göra det. Man kan diskutera om det ska vara 14, 16 eller det exakta procenttalet, men om man inte har ett sådant krav kommer företaget successivt att bli mer ineffektivt skött. Då försvinner alla möjligheter att använda det för vare sig det ena eller det andra ändamålet, för då kommer man in på obehagliga överlevnadsdiskussioner. Vill man till exempel att de ska kunna investera för framtiden eller ersätta nuvarande investeringar eller nuvarande anläggningar med nya måste de ha en god lönsamhet.

Anf. 75 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Nej, Carl B Hamilton, vi lever faktiskt här och nu, och det är den utgångspunkten vi har för den här debatten. Givetvis är det så. Det är också utifrån det som jag tar upp Vattenfalls betydelse.

När jag är ute och träffar företag i dag säger de: Fatta beslut! Tala om vad vi ska göra, så gör vi det! De tar sedan upp exempel på hur det var tidigare.

Jag vet inte riktigt om Carl B Hamilton är medveten om att regeringen nyligen har gått ut och sagt: Vi vill ha elbilar. Utveckla elbilar! Det är ju jättebra, för då är man klar och tydlig och använder sig också av de verktyg man har. Vi kan till exempel använda den offentliga upphandlingen för att få innovativ utveckling inom en rad områden när det gäller miljöteknik.

Det finns andra energibolag här i Sverige som har ingått samarbete med Stockholms stad och ABB för att utveckla smarta elnät – innovativt och framåtsyftande. De har lärt av historien. De har tagit till sig av det framgångsrecept som har varit för svensk industri och svensk välfärd och lärt av det och satsat på det. Det är skillnaden mellan Alliansens brist på

energipolitik och brist på näringspolitik och det som vi från De rödgröna ser som en möjlighet inför framtiden. Den här bristen är allvarlig.

Carl B Hamilton svarar aldrig på mina frågor. Vad är det för investeringar som Vattenfall har gjort som kanske inte har varit så lönsamma? Jag ställer en konkret fråga: Är det köpet av Nuon som belastar balansräkningen på ett sådant sätt att Vattenfall inte når upp till de avkastningskrav som finns, eller är det något annat?

Prot. 2009/10:131
3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

Anf. 76 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Svaret på den sista frågan låg väl i det som jag tidigare sade, att nu är det inte dags för mer expansion av företaget utan det är fråga om fokusering på konsolidering.

När Eon och Fortum ingår avtal med Stockholms kommun och kanske med andra kommuner om att hjälpa till att bygga ut infrastrukturen för elbilar och kanske också rabattera priset på elbilar, gör de det utifrån perspektivet att det blir en lönsam affär för dem så småningom. Vi har ingenting emot att Vattenfall gör samma sak, men det är då inte fråga om att politiker styr Vattenfall. Det är det som är skillnaden. Vattenfalls styrelse fattar sådana beslut på egen hand. Det är inte regeringen eller Sveriges riksdag som ska besluta om att Vattenfall ska göra det ena eller det andra. Det är det som är skillnaden. Vattenfall är helt fritt att agera precis som de andra två om de finner att det ligger i linje med deras långsiktiga intressen på miljöområdet, på klimatområdet och i fråga om ekonomisk lönsamhet.

Anf. 77 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Nu blir jag faktiskt riktigt orolig. Inte trodde jag att det var ett så fritt fall när det gäller ambitioner och styrning av Vattenfall. Det är väl ändå riksdagen och regeringen som har det yttersta ansvaret för Vattenfalls styrning. Det är väl ändå riksdagen som ska tala om vad Vattenfall ska göra, inte hur, för det är styrelsens uppdrag. Det kan väl inte vara upp till styrelsen i Vattenfall att fatta avgörande investeringsbeslut som strider mot den ägarpolicy som riksdagen har fastställt när det gäller miljömässig verksamhet. Denna styrning måste komma från regeringen.

Jag kan se att det i förlängningen kommer att bli en diskussion om huruvida svenska folket ska äga Vattenfall om bolaget bedriver en verksamhet som går stick i stäv med de ambitioner som EU har fastställt i 2020-målen. Vad ska vi med ett sådant företag till?

Det här är konspirationsteorier, och det borde vi inte syssla med. Men bristen på vilja, insikt och förståelse för vad som behöver göras för att använda våra gemensamma resurser till en önskvärd utveckling gör mig djupt orolig för Sverige. Regeringen måste fatta beslut och tala om vad som ska ske. Företagen rättar sig efter och gör sedan det.

Anf. 78 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Det som gör mig bekymrad och orolig, för att använda Kent Perssons ord, är tanken att Kent Persson skulle hamna i beslutsfattande situation efter valet. Då skulle Vattenfalls styrelse fyllas med politiska byråkrater. Ni ska ha politisk styrning av Vattenfall. Det ligger i

Kent Perssons beskrivning att det ska vara betydligt hårdare politisk styrning.

Vi har en rollfördelning. Riksdagen fastställer direktivet, och regeringen följer det och utser styrelsen. Sedan görs en kontinuerlig utvärdering mellan regeringen som ägare och Vattenfalls styrelse och i sista hand riksdagen.

Men Kent Persson vill att riksdagen till exempel ska fatta beslut om att Vattenfall ska syssla med elbilar eller inte.

Förlåt, jag ser på Kent Persson att det var en övertolkning, och jag ber om ursäkt för det. Det var dock innebörden av det Kent Persson sade för han började med elbilarna. Han sade att det måste vara mer styrning mot elbilar, som ett exempel.

Jag menar att det här är den rollfördelning vi måste ha. Riksdagen fattar ett beslut som regeringen har att tillämpa. Regeringen får sedan se till att Vattenfall har en styrelse som gör som regering och riksdag vill.

Anf. 79 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag hör att Carl B Hamilton sätter ett lika-med-tecken mellan förnybar energi och olönsamhet för bolaget. Det skulle alltså vara bättre lönsamhet i att fortsätta satsa på fossil energi. Jag tolkade det så då Carl B Hamilton ansåg att eftersom jag inte nämnde ordet lönsamhet var jag ute efter att bolaget skulle få lägre lönsamhet, för om vi satsar på förnybar energi skulle lönsamheten sjunka i bolaget.

Jag delar absolut inte den uppfattningen. Jag är tvärtom övertygad om att en satsning på förnybar energi och en övergång från fossila bränslen till förnybar energi kommer att visa sig vara mycket lönsam på längre sikt. Tror man på klimatpolitiken och en styrning bort från ökade koldioxidutsläpp kommer det att bli lönsamt att göra en sådan här övergång. Då kommer de bolag som ligger efter i omställningen att straffas. Med regeringens styrning kommer Vattenfall tyvärr att vara ett av dem.

Carl B Hamilton sade att det viktigaste för honom är att koldioxidhalten i atmosfären sjunker. Det är positiva ord, men ord räcker inte i politiken. Det krävs även handling. Vad har Carl B Hamilton gjort för att dessa ord ska förverkligas när vi ser att Vattenfall år efter år har ökat sina utsläpp under den borgerliga regeringen?

På vilket sätt har Carl B Hamilton sett till att orden om att det viktigaste är att koldioxidhalten i atmosfären sjunker har förverkligats när det bolag som regeringen har ansvar för ser till att den hela tiden ökar?

Vattenfall bygger nya kolkraftverk med den sittande regeringens goda minne. På vilket sätt sänker det koldioxidhalten i atmosfären, Carl B Hamilton?

Vattenfall lägger fram investeringsplaner med kraftigt ökade investeringar i fossil energi och minskade investeringar i förnybar energi. På vilket sätt sänker det koldioxidhalten i atmosfären, Carl B Hamilton?

Man köper Nuon för 100 miljarder kronor. Det är ett bolag med stor fossil el- och värmeproduktion. På vilket sätt sänker det koldioxidhalten i atmosfären, Carl B Hamilton?

Anf. 80 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att det kan finnas en målkonflikt. Per Bolund brukar i andra sammanhang argumentera för att certifikatsystemet ska

skruvas upp och statliga subventioner utgå till stöd för förnybara energikällor. Det vore inte nödvändigt om det var så lönsamt som Per Bolund nyss sade.

Per Bolund får välja spår. Antingen är det olönsamt och behöver statligt stöd, vilket det finns goda skäl för. Eller så är det lönsamt, och då kan vi ta bort stöden. Det tror jag dock inte att Per Bolund skulle acceptera.

Det finns en fråga som ingen har tagit upp men som är viktig. Ska Vattenfall sälja sina tyska brun- och stenkolsanläggningar? Vill man ha händerna rena kan man argumentera för det. Då får man kanske ett renare samvete, vad vet jag? Risker är dock att köparna, alltså de nya ägarna, är mindre intresserade av miljö och klimat än statligt ägda Vattenfall med dess instruktioner, direktiv och miljö- och klimatambitioner.

Det är en svår fråga, men jag har landat i att det nog är bättre att dessa anläggningar stannar i Vattenfalls ägo tills vidare och att man som ägare driver på för att Vattenfall ska investera och försöka få kolkraftverken att agera mer miljövänligt än vad de för närvarande gör.

Per Bolund hade ytterligare frågor. Jag tänker dock vara fräck och ställa en fråga till honom. Jag vet att Per Bolund är känslig på denna punkt och inte vill få frågor, men just därför är det så lockande. Är Per Bolund med på att Vattenfall ska användas för att bekämpa arbetslösheten?

Anf. 81 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag börjar med att svara på den sista frågan. Det vi kallar en green new deal, det vill säga investeringar i en omställning till förnybar energi och ett klimathållbart samhälle, kommer att generera många arbetstillfällen. Att det skulle finnas någon konflikt där håller jag inte med Carl B Hamilton om.

Carl B Hamilton försöker smita från frågan om Vattenfalls utveckling och den ambition som Carl B Hamilton ger uttryck för, nämligen att det viktigaste är att koldioxidhalten i atmosfären sjunker. På vilket sätt minskar utsläppen i atmosfären av att Vattenfall håller på att öppna en ny brunkolsgruva i Tyskland med regeringens stöd?

Man kan tala om att fortsätta äga och göra investeringar för att sänka utsläppen, men Carl B Hamilton måste väl kunna hålla med om att en ny brunkolsgruva i Tyskland kommer att öka utsläppen ganska kraftigt. Det säger Vattenfall självt, så det kan väl inte Carl B Hamilton stå här och förneka.

Min fråga till Carl B Hamilton kvarstår. På vilket sätt anser Carl B Hamilton att man har följt upp ambitionen att det viktigaste är att koldioxidhalten i atmosfären sjunker?

Vi är överens om målsättningen. Skillnaden är att vi på den rödgröna sidan har lösningar för hur det kan förverkligas medan man på Carl B Hamiltons sida inte har några sådana lösningar. Tvärtom ser vi att det som sker i praktiken är att Vattenfall ökar sina utsläpp år för år. Efter vad jag har sett har Carl B Hamilton inte gjort något för att försöka ändra det.

Vattenfall investerar i nya kolkraftverk utan insamling av koldioxid. Vattenfall investerar i nya brunkolsgruvor som kommer att öka utsläppen kraftigt. Om det viktigaste är att sänka koldioxidhalten i atmosfären, hur kan man då stillatigande acceptera den utvecklingen, Carl B Hamilton?

Prot. 2009/10:131
3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

Antingen står man för sitt ord, och då måste handlingen följa efter. Annars är orden bara ord, och då har de inte någon större betydelse, Carl B Hamilton.

Anf. 82 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Oj, det var högstämda ord. Per Bolund säger att jag inte gjort något. Har Per Bolund inte observerat att jag har varit aktiv i kärnkraftsdebatten under många år? Det kanske mest effektiva sättet att få ned koldioxidhalten är att satsa på kärnkraft och byta ut de nuvarande kärnkraftverken mot nya. Jag har inte med mig min kalkyl, men jag tror att vi hade haft 16 miljarder ton mer koldioxid i atmosfären om vi hade följt Per Bolunds recept och aldrig haft kärnkraft i Sverige. Det är alltså en enorm vinst ur koldioxidaspekt att vi har kärnkraft. Det är det absolut viktigaste.

Jag välkomnar att Per Bolund gav mig tillfälle att understryka detta faktum. Därför tycker jag att det är bra om Vattenfall deltar i ersättningsutbyggnaden av kärnkraften i Sverige. Jag tror att det också är väldigt viktigt att man får ordning på kärnkraften i Tyskland och sina anläggningar där ur många aspekter. Det kommer att ha stor betydelse för hela Europas energiförsörjning och koldioxidutsläpp att man lyckas på den punkten.

Så har vi frågan om hur man kan minska koldioxidutsläppen i Tyskland. Jag har varit engagerad i gasledningen i Östersjön. Jag var då i Tyskland. Inom den tyska miljörörelsen finns det två linjer. Den ena säger att det är bra med gas eftersom det ersätter stenkol. Den andra säger: Vi ska ha händerna helt rena. Vi ska inte ha gas och inte kol. Vi ska inte ha någonting.

Jag tror att den andra linjen – den som Per Bolund företräder i debatten – är omöjlig om man vill vara realistisk. Den är möjligen möjlig om man vill vara visionärt orealistisk.

Anf. 83 HANS ROTHENBERG (m):

Fru talman! Vattenfall AB omsätter drygt 200 miljarder kronor. Det är en koncern med 40 000 anställda – 75 procent av dem finns utanför Norden. Mer än hälften av produktionen och intäkterna kommer från marknader utanför Sverige. Utvecklingen går mot ytterligare internationalisering. Bolaget svarade förra året för närmare hälften av den svenska, ungefär en fjärdedel av den nordiska, 5 procent av den europeiska och 1 procent av den globala elproduktionen. Vattenfall är ett gigantiskt bolag. Det kräver ansvarsfullt ägande och tydliga direktiv. Det är viktigt att komma ihåg att Vattenfall verkar på denna konkurrensutsatta marknad och att svenska folket som ägare förväntar sig en avkastning på sitt kapital.

Under den tidigare socialdemokratiska regeringen tog Vattenfall det stora internationella klivet genom förvärv och genom egen expansion. Om man internationaliserar ett bolag som Vattenfall betyder det att man också köper både kärnkraft och kolkraft. Det som händer under alliansregeringens tid är att man sakta men säkert byter ut en del av kolkraften mot biomassa och biobränsle.

Fru talman! Nu går Vattenfall in i ett nytt skede. Det är därför viktigt att staten som ägare har en klar idé om vad man vill med bolaget. Vatten-

fall ska inte styras med informella signaler. Det är därför viktigt att man förtydligar uppdraget i ett ägardirektiv.

Vattenfall ska nu fokusera på tre områden. Det första är lönsamheten. Det andra är den gröna omställningen. Vattenfall ska ta en ledande roll i arbetet med att nå EU:s klimatmål 2020. Det tredje området är att vårda varumärket.

År 2006 hade de tio största energibolagen i Europa 38 procent av sina intäkter utanför sina respektive traditionella hemmamarknader. Går man tillbaka tio år var det ungefär 10 procent. Detta är en marknad som är under ständig omvandling och som har ständiga behov av förnyelse.

Vad gör då Vattenfall? Man är tredje största aktör när det gäller förnybar energi. Man har i dag 40 biobränslade värme- och kraftvärmeverk och är en av världens största köpare och användare av biomassa. Inom vindkraft är Vattenfall det sjätte största företaget i Europa. I offshore är man störst av alla, med andra ord ledande. Man driver i dag 700 vindkraftverk som tillsammans producerar över två terawattimmar. Därmed har Vattenfall fler vindkraftverk än Norge och Finland tillsammans.

Fru talman! Vattenfall satsar i dag även på biomassa och är Europas tredje största aktör när det gäller förnybar energi. De investeringar som Vattenfall nu gör i vindkraft och annat är och ska vara marknadsmässiga. Det har aldrig någonsin gjorts så stora investeringar i vindkraft i Sverige som nu och vi har aldrig haft så stora investeringar i elnätet som nu. Vi kan konstatera att Vattenfall i dag satsar mer pengar på forskning i förhållande till sin omsättning än sina konkurrenter.

Fru talman! Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Genom att nu ge de förtydligande ägardirektiven undanröjs många av de oklarheter som tidigare har funnits. I fråga om uppföljningen av Vattenfalls roll i energiomställningen är EU:s 2020-mål den referenspunkt som är given. Det är en mycket bra sådan. Det kommer att bli möjligt att utvärdera om Vattenfall verkligen är ett av de bolag som leder utvecklingen mot minskade utsläpp av klimatgaser med en ökad andel förnybar energi samt om man verkar för en effektivare energianvändning. Därför kommer Vattenfall att tillhöra de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

De utmaningar som Vattenfall nu står inför kräver, som sagt, fokus på konsolidering och effektivisering och att man därigenom skapar värden och möter en ljus och renare framtid.

Carl B Hamilton aktualiserade begreppet lönsamhet. Lönsamhet och en ledande position inom en hållbar energiproduktion är grundläggande för att Vattenfall ska kunna vara långsiktigt värdeskapande. Det är också en förutsättning för att Vattenfalls varumärke ska kunna inge det förtroende som krävs av en internationell koncern med verksamheter på många olika marknader.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet om ägardirektiv till Vattenfall.

I detta anförande instämde Maria Plass, Cecilie Tenfjord-Toftby och Marie Weibull Kornias (alla m).

Prot. 2009/10:131

3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

Anf. 84 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Det var mycket statistik och många uppgifter om bolagets verksamhet. Jag reagerade när Hans Rothenberg sade att det tack vare regeringen har fasats ut mycket kolkraft ur Vattenfalls verksamhet under den här mandatperioden. Det finns kanske statistikuppgifter också på hur mycket kolkraften har minskat i Vattenfalls verksamhet under den här mandatperioden.

Huvudfrågan i de nya direktiven är tolkningen av miljömässigt hållbar energiproduktion. Det begreppet är väl det viktiga – utöver att de ska leverera pengar. Vi har hört Carl B Hamiltons tolkning av begreppet. Vilken är Hans Rothenbergs och Moderaternas tolkning?

Är kärnkraftsproduktion en miljömässigt hållbar energiproduktion eller inte? Vilken inriktning ska bolaget ha? Ska man satsa på det förnybara eller på kärnkraften?

Anf. 85 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågorna. Vi kan konstatera vad som har hänt under de senaste åren med Vattenfall. Det må vara under alliansregeringens period. Men allting behöver inte regeringen ta åt sig äran av. Även Vattenfalls mycket väl lämpade personal och ledning står bakom detta. Man har bland annat infört biomassateknik i kolkraftverken i Tyskland. Det är ett viktigt steg att ta med i sammanhanget som visar att Vattenfall som svenska folkets gemensamt ägda bolag kan vara med och ta ansvar, både inom landets gränser och utanför landets gränser. Frågan är om det hade skett om det hade varit en annan ägare till kolkraften i Tyskland.

Som jag nämnde tidigare i mitt inlägg är det EU:s 2020-mål som är den bästa referenspunkten för vad som är hållbart. I denna mix finns Vattenfalls kärnkraftverk. Där finns även vindkraftverken där man är klart ledande. Tillsammans med Sveaskog planerar man 500 nya vindkraftverk. Detta är en väldigt bra expansion.

Men vi ska också vara medvetna om, vilket jag tycker att Alf Eriksson som socialdemokrat bör ta till sig, att Vattenfalls stora expansion på den internationella marknaden skedde genom förvärv och uppköp av kärnkraft och kolkraft i Tyskland. Vilket ansvar anser Alf Eriksson att den dåvarande regeringen hade för detta? Uppenbarligen är det den nuvarande regeringen som har allt ansvar för att Vattenfall driver kolkraftverk utomlands.

Anf. 86 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Under den tid som vi satt i regeringsställning framförde ni mycket kritik – inte Rothenberg, för han satt inte i riksdagen då. Men nu har ni suttit i regeringsställning i fyra år, och det har inte hänt någonting. Vattenfalls kolkraftsberoende har ökat och inte minskat. Förvärvet av Nuon är det största kolkraftsförvärvet i Vattenfalls historia. Det som sägs är alltså inte riktigt sant.

Det är riktigt att Vattenfall är duktigt på att utveckla ny teknik. Det gör man utifrån de ägardirektiv som man fick 2005. Men man kan bli ännu bättre. Det är det som vi ställer krav på, och vi vågar prioritera. Vi talar om att det är det hållbara som man ska satsa på, och där ingår inte kärnkraft.

Men jag fick inget klart besked angående det miljömässigt hållbara. Jag kunde i alla fall inte i Rothenbergs svar uttolka om kärnkraftsproduktion är en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Prot. 2009/10:131
3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

Anf. 87 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Fru talman! Kärnkraft är en betydligt bättre energikälla än kolkraft. Det är viktigt att Vattenfall är aktivt i alla delar av energimarknaden. Det är också viktigt att Vattenfall får möjlighet att vara en seriös spelare på den moderna kärnkraftsmarknaden, vilket regeringen öppnar upp för i en framtid där det snarare handlar om att se möjligheter med teknik än enbart hot.

Vattenfall har under de senaste åren bytt ut en hel del av kolkraften mot bioenergi. Det är den stora omställningen. Trots att man totalt sett har investerat – då är det inte bara Vattenfall – mer i kolkraft använder man just nu mindre kol därför att man byter ut en del av denna kolkraft mot bioenergi. Det är det som är den gröna omställningen, och den råkar sammanfalla med att vi har en alliansregering. Det är det som leder till att vi för närvarande minskar koldioxidutsläppen.

Vad är hållbart, och vad är förutsättningarna för att någonting ska kunna vara hållbart? Då får man använda begreppet lönsamt. Ett Vattenfall som levererar avkastning är det starka bolag som också kan leverera morgondagens effektiva och smarta lösningar. Då duger det inte, som de rödgröna säger, att plocka 5 miljarder ur denna russinkaka för att investera i någon form av riskkapitalfond. Samtidigt vill De rödgröna införa förmögenhetsskatten igen. Det är lönsamhet som är grunden för hållbarhet.

Därmed ber jag att få tacka Alf Eriksson för god kamp. Kampen går vidare.

Anf. 88 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Hans Rothenberg ger i sitt anförande sken av att lönsamhet och en satsning på förnybar energi inte går att kombinera. Han säger att med en rödgrön politik skulle det inte vara möjligt för Vattenfall att få lönsamhet. Det är en åsikt som jag absolut inte delar. Det vore intressant att få höra vilka belägg som finns för synen att förnybar energi skulle vara en dyrare investering än andra alternativ, till exempel kärnkraft eller fossila bränslen, särskilt på längre sikt.

Sedan säger Hans Rothenberg att det är viktigt att vårda varumärket Vattenfall. Det kan jag hålla med om. Det tycker jag hade varit viktigt. Tyvärr kan jag se att det är lite sent att komma med dessa synpunkter nu när man har styrt Vattenfall på ett sådant sätt att en kvarts miljon kunder i Tyskland har lämnat företaget för att de har varit så missnöjda med just varumärket och det som Vattenfall står för. Hade det inte varit klokare att komma med dessa synpunkter om att vårda varumärket i början av mandatperioden så att man hade kunnat undvika de fadäser som Vattenfall har stått för både när det gäller att öka kolkraftsintensiteten, att öppna nya brunkolsgruvor och samtidigt missköta kärnkraftverken på ett sätt som har gjort att man har fått ha dem avställda under lång tid?

Avslutningsvis vill jag ställa en fråga till Hans Rothenberg. Han säger att det blir en klarare och tydligare styrning med det som regeringen föreslår, att Vattenfall ska vara ett av de bolag som är bäst på omställ-

ning, än med det som vi rödgröna föreslår, att Vattenfall ska vara det ledande bolaget. Det får jag inte alls ihop. På vilket sätt skulle det vara tydligare att man skulle vara ett av de bolag som är ledande i omställningen? Då hamnar man i något slags jämförelse där man inte vet hur man ska förhålla sig. Ska man vara på andra plats, på sjunde plats eller på fjortonde plats? Ledande är ett väldigt tydligt begrepp. Då är man nummer ett.

Anf. 89 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Fru talman! Det ligger lite grann av motsägelens paradox i det som Per Bolund säger. Man kommer för sent med ägardirektivet. Samtidigt vill oppositionen avstyrka det. Det innebär åtminstone enligt min logik en viss fördröjning av det hela.

Vad har regeringen gjort? Regeringen har bytt styrelse i Vattenfall. Regeringen har agerat under hela mandatperioden. De incidenter som har skett på bland annat den tyska marknaden har varit händelser som har skett under denna mandatperiod och som också har lett fram till att regeringen har haft anledning att se över hur bolaget leds och vilka villkor som man ska ställa krav på att bolaget styrs under framöver.

Jag kommer med tacksamhet tillbaka till att diskutera lönsamhet och att vara ledande. Det finns gängse och vedertagna definitioner av vad det innebär att vara marknadsledande. Man brukar säga att ett bolag ska ha 25 procent av en marknad och att inget annat bolag ska kunna vara större. Säg att Vattenfall har 25 procent eller kanske 30 procent av marknaden. Men det finns två andra bolag som har 35 procent av marknaden. Det är alltså två andra bolag som är större än Vattenfall. Vad är problemet? Vad är problemet om Vattenfall är ett föredöme på energieffektivitet och ren energiproduktion och om det råkar vara några andra bolag som också är det?

Den missunnsamheten, att bara för att någon annan råkar vara bättre är det inte gott nog, ska vi inte behöva ägna oss åt.

Anf. 90 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Det verkar som att Hans Rothenberg blandar ihop begreppen marknadsledande och att vara ledande i omställningen. Jag pratar om att vara ledande i omställningen till förnybar energiproduktion.

Jag måste säga att jag inte riktigt förstår Hans Rothenbergs fråga. Det vi diskuterar i den här debatten är vilken syn vi som ägare har på Vattenfalls verksamhet. Då är den brännande frågan som skiljer de båda sidorna åt följande: Har vi så höga ambitioner för Vattenfalls verksamhet att vi anser att de ska vara bäst och dra resten av marknaden framför sig mot ett förnybart energisystem eller anser vi att de ska vara ett i mängden av de bolag som ska bidra till omställningen?

Vi anser att vi ska använda Vattenfall som ett kraftfullt verktyg i omställningen av energisystemet. Därför oroas vi av regeringens väldigt låga ambitioner. Tittar man på den europeiska marknaden ser man att det är en handfull bolag som i storlek är jämförbara med Vattenfall, och inget av dem är något föredöme ur miljösynpunkt.

Om man har den här jämförelsen, relativiteten, som finns med i den borgerliga styrningen kommer man inte heller att få någon utveckling i miljömässig riktning. Man kommer framför allt inte att få utvecklingen

att Vattenfall kan bli det bolag som bidrar till att verkligen ställa om marknaden och som tvingar med sig de andra konkurrenterna. Det är det som vi tycker är så väldigt tråkigt. Om Vattenfall verkligen är det ledande bolaget är det precis det som Hans Rothenberg pratar om, nämligen ett sätt att vårda varumärket och se till att varumärket Vattenfall betyder någonting för människor även nere i Tyskland och Polen där Vattenfall är verksamt.

Tyvärr kan vi konstatera att med regeringens styrning kommer det inte att hända, och varumärket Vattenfall kommer inte att vårdas i framtiden.

Anf. 91 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Fru talman! En av de förändringar som görs i och med det nya direktivet till Vattenfall är att ta bort den geografiska begränsningen. Tidigare gällde att Vattenfall skulle vara ledande i Sverige vad gäller energiomställningen. Precis som jag beskrev i mitt anförande och som vi kan konstatera när vi ser på bolaget Vattenfall är det en gigantisk internationell spelare. Därför har den geografiska aspekten att bolaget ska vara ledande i Sverige tagits bort.

Att vara ett av de ledande bolagen på en internationell marknad förpliktar. Då måste man också se att här finns flera delmarknader. Några exempel är vindkraft, kolkraft, kärnkraft, vattenkraft och bioenergi. När det gäller vindkraften har man nästan hälften av den nordiska marknaden och 30 procent av världens havsbaserade vindkraft. Där är man verkligen ett av de ledande bolagen. Tyvärr finns inte förutsättningarna för havsbaserad vindkraft i Bayern. Att ersätta de tyska brunkolsverken med det som för svenska förhållanden kan vara mer intressant går inte.

Jag undrar – det kanske jag får möjlighet att diskutera i nästa replikskifte, för jag vet att jag inte kan ställa en fråga till Per Bolund – vad oppositionen vill göra med Vattenfalls verksamhet i Tyskland. Ska man sälja den, och finns det då någon garanti att någon annan ägare kommer att ta större ansvar för kolkraften? Ska man lägga ned den? Det skulle vara en gigantisk kapitalförstörelse, och då kan ni inte plocka ut de 5 miljarder från Vattenfall som ni har tänkt använda för att skapa en riskkapitalfond.

Anf. 92 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Det är väldigt mycket prat om Vattenfalls avkastningskrav och lönsamhet. Det finns också en diskussion om att Vattenfall inte har varit lönsamt de två senaste åren, men det är en bild som inte är riktigt sann. Det som står i kraven är att Vattenfall ska vara affärsmässigt drivet och ha ett avkastningskrav på 15 procent av eget kapital under en konjunkturcykel. Under de senaste tio åren har Vattenfall uppfyllt detta mål. Däremot har de haft problem 2007 och 2008. Man har inte nått upp till de 15 procenten, utan det fattas 7 miljarder per år. Nu råkar det vara så att en del av de här förlusterna kommer från kärnkraften i Tyskland och Sverige. Det handlar totalt om 10 miljarder, vilket står tydligt i propositionen.

Vattenfall är i dag ett lönsamt företag. De når också upp till avkastningskraven om man har en konjunkturcykel som utgångspunkt.

Hans Rothenberg säger att Vattenfall ska vara ledande i klimatomställningen. Hur rimmar det med Vattenfalls investeringsplaner för framtiden? Man ska öka satsningen på fossilkraft. Ola Alterå har beklagat detta senast nu under våren. Men av det ser vi ingenting i propositionen – ingenting, inte ett ord finns med om det i det nya ägardirektivet. Man gör det faktiskt sämre, för man ska inte ens vara ledande längre, utan nu ska man vara en av de ledande bland jämförbara europeiska bolag. Jämförbara är ett ord som Hans Rothenberg med flera faktiskt utelämnar.

Anf. 93 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Fru talman! Jag kan upprepa EU:s 2020-mål som är en väldigt tydlig målsättning och ett tydligt direktiv för Vattenfall att leva upp till. Det är en målsättning som Sverige står bakom tillsammans med många andra länder i Europa, och det är ett tydligt direktiv till Vattenfall att leva upp till, nämligen: Bedriv er verksamhet så att den svarar upp mot de här målen! Därmed är svaret på Kent Perssons fråga också givet.

När det gäller avkastningskraven kan man fråga sig hur man ska investera om inte bolaget ger någon avkastning. Hur ska bolaget ge avkastning? Jo, genom att vara lönsamt, göra smarta affärer och genom att ha en bra prissättning och en trygghet som energileverantör till basindustrin och mindre kunder både i Norden och utanför Nordens gränser. Det är det som är grunden.

Jag undrar, Kent Persson: På vad sätt anser ni på den rödgröna sidan att Vattenfall blir ett bättre bolag och får bättre möjligheter att ställa om till hållbarhetsmålen genom att plocka bort 5 miljarder kronor ur Vattenfall och satsa dem på helt andra saker som inte handlar om klimatsmart-
het eller energieffektivitet? Hur kan Vattenfall bli ett bättre bolag om man tar 5 miljarder? Jag tycker att det är som att skära ett stycke skinka ur grisen och ge den det att äta. Ingen gris blir fet på det, och risken är att den dör på kuppen.

Anf. 94 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Investeringar sker nu i stenkolsbrytning i Tyskland. Det är nya gruvor under er tid. Vattenfall är det bolag som under 2009 ökade utsläppen av koldioxid i Europa medan övriga minskade sina utsläpp. Är det att gå i linje med 2020-målen? Det var faktiskt ett par år sedan man fattade de besluten.

Jag upprepar frågan: Ligger investeringsplanerna som Vattenfall presenterade under våren på ökade satsningar och investeringar i fossila bränslen i linje med regeringens politik?

Det går inte att bara hänvisa till sådant som tydligen inte betyder någonting vad gäller 20-20-20-målen eftersom ni inte vill styra. Det räcker inte att som statssekreteraren säga ajajaj, det här var inte bra, det måste ändras, när ni sedan inte gör någonting.

Lev upp till de krav man kan ställa. Först då blir ni trovärdiga.

Anf. 95 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Fru talman! Ett bra sätt att leva upp till det är att bifalla de nya direktiven och uppdraget för Vattenfall, det som den rödgröna oppositionen nu vill avstyra trots att de anser det vara för sent. Det är ett bra EU 2020-mål

och ligger i linje med vad som kan anses vara rimligt för att sätta hållbarhetsmål för framtiden.

Jag vill återkoppla till Vattenfalls tre uppgifter. Den första är lönsamheten. Det är lönsamheten som ger förutsättningarna för att kunna göra den gröna omställningen, som är den andra. Den tredje uppgiften är att vårda varumärket. Varumärket vårdar man genom att vara ett föredöme på marknaden inte bara genom att tjäna mest pengar utan genom att tjäna mest pengar på fräschaste och bästa möjliga sätt. Då kommer varumärket att stärkas.

Jag fick en retorisk fråga, nämligen om vi på allianssidan inte känner en skammens rodnad över uppdraget. Nej, vi känner ingen skammens rodnad. Däremot känner jag att det finns en grön avund mot de tydliga direktiven och uppdraget, som jag ser fram emot att Vattenfall nu ska kunna leva upp till.

Anf. 96 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Dagens debatt har varit ganska klagande. Av oppositionen får man intrycket att Vattenfall och statligt ägande i Vattenfall är det främsta verktyget för att verkställa en hållbar energipolitik. För mig är det självklart att ett statligt ägt företag ska ligga i framkant. Det betyder dock inte att det är det främsta medlet vi har för att uppnå en långsiktigt hållbar energiproduktion.

För mig och Centerpartiet är det tveklöst så att energiomställningen i första hand ska ske via politiska styrmedel, till exempel elcertifikat, koldioxidskatter och utsläppsrätter. En förnybar kilowattimme fjärrvärme från statliga Vattenfall är ju inte varmare och goare än en förnybar kilowattimme fjärrvärme från Eon eller ett lokalt fjärrvärmebolag. Av oppositionens förhållningssätt får man lätt intrycket att det bästa är om det förnybara kommer från ett statligt bolag och att det som kommer från ett privat bolag inte är riktigt lika bra. Det är ett märkligt förhållningssätt.

Om vi tittar på den svenska förnybara elen ser vi att varenda investering som görs från Vattenfalls sida sker i kraft av att man drar nytta av elcertifikatssystemet, precis som det var tänkt när vi beslutade om det. Vattenfall existerar ju inte utanför de spelregler som gäller för andra bolag.

Så till ägarfrågan. Vattenfall är, som tidigare sagts, ett jätteföretag. Kritik har riktats mot att det tagit tid att ta fram de nya ägardirektiven. Jag kan hålla med oppositionen om att de av den förra regeringen antagna ägardirektiven verkligen behövde förändras. De var alldeles för snävt formulerade. Trots att Vattenfall var ett stort internationellt verkamt bolag var ägardirektiven bara specificerade till den svenska delen.

Jag vill också peka på det faktum att när man har med stora bolag och organisationer att göra – Vattenfall har 200 miljarder i omsättning och 40 000 anställda – är det oerhört viktigt att de nya ägardirektiven är väl genomtänkta. Det handlar inte om att bara krasa ned några meningar på ett papper och skicka ut med internposten. Vi har nu gjort en noggrann genomgång av bolaget. Därefter har vi formulerat väl avvägda ägardirektiv där vi tar upp såväl lönsamhetskraven som kraven på en omställning av energisystemet och energiproduktionen.

Låt mig även kommentera reservationen och de skrivningar som pekar på att vi politiskt ska besluta om till vilka kunder, och dessutom till

Prot. 2009/10:131
3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

vilket pris, ett statligt företag ska sälja sin produktion. I reservationen står i och för sig att det ska ske inom EU:s statsstödsregler. Om vi tittar på vad Socialdemokraterna säger i sina politiska riktlinjer antagna av jobbkongressen 2009 ser vi att där står följande: "Staten kan genom sitt ägande spela en viktig normsättande roll i näringslivet." Ja. "LKAB, Sveaskog, Telia Sonera, SBAB och andra företag med statligt ägande ska vara förebilder." Ja. Sedan kommer det intressanta: "Detta gäller även Vattenfall, som dessutom ska vara en strategisk partner till basindustrin och kunna erbjuda Europas lägsta elpriser."

Tycker Alf Eriksson att det är seriöst av ett statsbärande parti, eller ett parti som säger sig vara statsbärande, att anta skrivningar där det föreskrivs vilket pris statliga företag ska sätta när de agerar på en konkurrensutsatt marknad?

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till majoritetens förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 97 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag har en mycket kort fråga till Jan Andersson. I februari 2005 skrev Maud Olofsson i egenskap av centerledare i en debattartikel i Svenska Dagbladet: Jag kan inte tolerera att statligt ägda Vattenfall investerar i den smutsigaste energiproduktion vi känner till, även om det sker i andra länder. Det var tydliga besked till väljarna, och jag tror att många väljare uppfattade den signalen.

Hur tycker Jan Andersson att Maud Olofsson har följt upp det ställningstagandet nu när hon är ansvarig minister för Vattenfall och energifrågan? Vattenfall investerar under Maud Olofssons ledning i nya brunkolsgruvor och i nya kolkraftverk. Vattenfall investerar 100 miljarder – den största affären i svensk affärshistoria – i Nuon, ett bolag som är kraftigt beroende av just kolkraft, den smutsigaste energiproduktion vi känner till.

Tycker Jan Andersson att Maud Olofsson har levererat till sina väljare det som hon lovade i valrörelsen?

Anf. 98 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Man kan läsa de nya ägardirektiven där det står att Vattenfall ska vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Det står inte att Vattenfall ska vara ett av de bolag som investerar i den smutsigaste tekniken, utan här handlar det om att investera för att leda omställningen. Det tycker jag är ett mycket tydligt besked.

När vi lyssnar på oppositionen kan vi fråga oss om det alltid är dåligt att investera i ett kolkraftverk. Om vi gör en investering i ett efterkrigsverk, från 50-talet, och höjer energieffektiviteten med låt oss säga 30 procent, är det då per automatik en dålig investering, Per Bolund?

Anf. 99 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Det är intressant att se vad man faktiskt gjort som minister när man haft fyra år på sig. När man i valrörelsen kommer med tydliga och klara uttalanden anser jag att man som minister har ett ansvar att också följa upp dem och se till att orden på något sätt närmar sig verk-

ligheten. Jag kan konstatera att under Maud Olofssons ledning har vi rört oss åt rakt motsatt håll jämfört med vad hon sade i valrörelsen.

Om man säger att man inte ska investera i den smutsigaste elproduktion vi känner till och sedan gör precis det har man vilselett väljarna. Det går inte att tolka det på något annat sätt än så.

Svepskälet att man skulle effektivisera kolkraften genom att bygga ny kolkraft tycker jag är väldigt oroande. Jag har hört det från Vattenfall självt, men jag trodde inte att det hade spritt sig även till Centerpartiet. Motfrågan är självklar: Vilka kolkraftverk är det Vattenfall planerar att lägga ned när man nu investerar i nya kolkraftverk? Svaret är att man inte planerar att stänga några kolkraftverk. Man tänker köra vidare. Effekten kommer att bli att man får en totalt sett ökad kolproduktion i Europa med ökade utsläpp som följd.

Det är lite grann som att försöka släcka en eldsvåda genom att spruta bensin på den. Det får inte elden att minska; tvärtom kommer den att tillta. Man ökar problemet i stället för att minska det.

Problemet är också att man genom att göra stora investeringar i fossilkraft drar undan resurser från investeringar i förnybar energi, som är det relevanta alternativet. Men regeringen med Centerpartiets ledare Maud Olofsson som energiminister och ansvarig för Vattenfall har hela tiden bejakat investeringar i den smutsigaste energiproduktion vi känner till. Jag tycker att det är djupt bekymrande när ledande politiker säger en sak och sedan gör precis det motsatta. Det tror jag inte leder till ökat förtroende vare sig för varumärket Vattenfall eller för politiken i stort.

Anf. 100 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag upprepar vad som står i de nya ägardirektiven: Vattenfall ska vara ett av de ledande bolagen när det gäller omställningen. Det är det som vi levererar. Det ges mycket tydliga signaler till Vattenfall om vad det handlar om i fortsättningen.

När vi diskuterar Vattenfall som bolag – detta har jag pratat om tidigare i talarstolen – finns det anledning att vara aningen ödmjuk inför vilken energimix andra länder i Europa har. Det är så himla lätt att stå här och tala om att man minsann ska ha det som i Sverige, för här har vi det bra. Men de förutsättningar vi har skiljer sig lite åt. Tyskland är oerhört beroende av kolkraften. Det finns andra länder i Europa som inte riktigt har de naturgivna förutsättningar som Sverige har. Att till exempel tänka sig något större bidrag från vattenkraft i ett land som Holland är inte gångbart. Med det vill jag ha sagt att det skiljer sig åt ute i Europa. Låt oss inte lägga det svenska kalkerpapperet på Europa och tro att allt kommer att kunna bli likadant som i Sverige!

Ska man inte befatta sig med fossil energi måste det i förlängningen betyda att man ska sälja de här anläggningarna. Alternativet att bara lägga dem i malpåse och låta dem rosta eller murkna ned kan inte finnas. Jag drar slutsatsen att oppositionen kommer att göra sig av med ett antal av de anläggningar i Europa som i dag producerar elenergi med kolkraft till exempel.

Anf. 101 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Det är trångt i oppositionsrollen, Jan Andersson. Nu var det till och med så att vi socialdemokrater i Jan Anderssons anförande

Prot. 2009/10:131

3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

blev placerade som statsbärande parti. Jan Andersson måste då förmodligen sitta i opposition. Det verkar i alla fall så på hans inlägg.

Våra kongressbeslut är fullt genomförbara. Men nu är det regeringens proposition som vi behandlar. Jan Andersson trodde jag hade lite ansvar för det. Det är faktiskt ännu värre än när vi satt i utskottet och behandlade detta. Dagens debatt har visat att det inte bara är låga ambitioner; regeringspartierna vet inte ens själva hur man ska göra en entydig tolkning av det man har lagt fram. Carl B Hamilton från Folkpartiet tolkar "miljömässigt hållbar" som att det går bra att bygga kärnkraft. Det inryms i det begreppet. Vad Moderaterna tycker fick jag inte riktigt fullt klart för mig. Nu går frågan till Jan Andersson. Tycker Jan att kärnkraft inryms i begreppet "miljömässigt hållbar energiproduktion"?

Anf. 102 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Det var intressant. Jag börjar med detta uttalande av Alf Eriksson: "Våra kongressbeslut är fullt genomförbara." Jag måste läsa meningen igen: "Vattenfall ... ska vara en strategisk partner till basindustrin och kunna erbjuda Europas lägsta elpriser." Ta 30 sekunder av din repliktid, Alf Eriksson, och förklara för kammaren och svenska folket hur detta ska vara genomförbart.

När det gäller huruvida Vattenfall kommer att kunna bygga kärnkraft är det så att vi om några veckor kommer att ha en behandling av de regelverk vi har för att ersätta gamla reaktorer. Är det så att Vattenfall kan ersätta gamla reaktorer inom det regelverket och dessutom klara att uppfylla de målsättningar som vi har som riktlinjer för Vattenfalls verksamhet på Europainivå med 20 procent förnybart kommer inte vi politiskt att säga: Det där är icke tillåtet!

Men åter till frågan! Är det seriöst, Alf Eriksson, att använda Vattenfall för att föreskriva vilka priser man ska ha och vilka kunder man ska använda i en konkurrensutsatt marknad? Det är det vi pratade om tidigare när vi debatterade televerk och annat. Det verkar inte som om oppositionen har förstått att vi är på en avreglerad marknad.

Anf. 103 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Jag trodde att debatten handlade om regeringens proposition om styrningen av Vattenfall, inte om de kongressbeslut vi fattade i november i höstas.

Jag uppehåller mig vid huvudbegreppet som Jan Andersson går runt, "miljömässigt hållbar energiproduktion". Om vi inte kan få ett tydligt besked av regeringspartiernas företrädare i riksdagen, hur ska då Vattenfall och alla andra aktörer på marknaden kunna tolka det här begreppet? Betänkandet heter *Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB*, men det blev en dimma.

Nu har Jan Andersson en replik till på sig att klart och entydigt uttrycka vad miljömässigt hållbar energiproduktion innebär. Är det förnybar energi? Är det förnybar energi och kärnkraft? Låt oss få höra!

Jag vill gärna höra Jan Anderssons och Centerpartiets uppfattning om det statliga ägandet av Vattenfall. Här har som bekant den ena efter den andra varit ute och haft synpunkter. Ni skriver i betänkandet att ni i alla fall ska ha kvar det i tre månader. Vilken är Jan Anderssons uppfattning om det statliga ägandet av Vattenfall efter valet i höst?

Anf. 104 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Svaret på vad som är hållbart gav jag i förra repliken. När det gäller ägandet i Vattenfall kommer väljarna definitivt inte att vara okunniga om vad Alliansen föreslår inför höstens val. Det kommer att vara väldigt tydligt.

Jag förstår, fru talman, om Alf Eriksson blir lite störd över att någon råkar läsa kongressbesluten. Men det är inte helt oviktigt vad det största partiet i er konstellation säger på kongresserna. Jag förstår irritationen, men det här är inte någon frågestund, utan en debatt. Då kan det vara relevant att ta upp de frågorna också.

Anf. 105 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Så har det äntligen kommit – förtydligandet av uppdraget för Vattenfall AB: ”Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.”

Det har tagit lång tid, och mycket vatten har runnit under broarna – eller kanske nedför älvarna. Men nu finns det ett förslag om ett tydligt uppdrag att vara både affärsmässig och miljövänlig. Helt avgörande är att det nu kommer att kunna mätas om Vattenfall verkligen lever upp till de hårda kraven.

Regeringen föreslår nämligen att EU:s 2020-mål sätts som referenspunkt för dessa mål. EU:s 2020-mål innebär minskade utsläpp av växthusgaser med 20 procent jämfört med nivån år 1990, en andel med minst 20 procent förnybar energi av den totala energianvändningen samt 20 procent effektivare energi till år 2020.

För första gången kommer vi nu att kunna mäta och utvärdera huruvida Vattenfall bland jämförbara bolag är ett av de bolag som leder utvecklingen i riktning mot minskade utsläpp av klimatgaser och en ökad andel förnybar energi samt aktivt verkar för en effektivare energianvändning.

Dessutom innebär förtydligande att det gamla uppdragets fokus på ”svensk energiförsörjning” försvinner och ersätts med en icke-geografiskt knuten formulering om ”hållbar energiproduktion”. Detta är viktigt eftersom Vattenfall är ett internationellt bolag med mer än hälften av produktion och intäkter från marknader utanför Sveriges gränser.

Den nordiska elmarknaden är dessutom så integrerad att det är svårt att definiera exakt vad som menas med svensk energiförsörjning.

Vattenfall ska förstås driva en ekonomiskt och ekologiskt hållbar verksamhet, oavsett på vilken marknad företaget verkar. Jag säger både ”ekonomiskt och ekologiskt hållbar”. Vissa skulle nog se en motsättning här, att det ekonomiskt hållbara står i direkt motsättning till det ekologiskt hållbara. Jag tror inte på en sådan automatisk motsättning. Visst finns det exempel även i Vattenfalls verksamhet på att ekonomin tycks ha gått före miljön. Men jag tror att affärsmässighet är en förutsättning för att ha råd att vara miljövänlig.

För att kunna spela en viktig roll i omställningen av energisystemet måste Vattenfall ha stabila ekonomiska resurser. Produktion och distribution av energi är helt enkelt kapitalintensiva verksamheter som kräver stora investeringar.

Hur ställer sig då oppositionen, De rödgröna, till förtydligandet av uppdraget till Vattenfall? Ja, de är förstås inte nöjda. Som det kanske ska vara ligger det väl i oppositionens intresse att inte vara överens. Det är ändå intressant att bena ut vad de har för kritik.

De tycker att det har dröjt. Det kan jag hålla med om. De tycker också att det när regeringen nu äntligen föreslår ett förtydligt uppdrag till Vattenfall blir till det sämre. Det håller jag inte med om.

De rödgröna hänger upp sig på formuleringen ”ett av de bolag”, vilket vi menar är en svagare skrivning än som det tidigare hette: att ”bolaget inom ramen för kravet för affärsmässighet ska vara ledande”.

Ytligt sett kan det se ut som en svagare ambitionsnivå. Men sett till hela det förslag som regeringen nu för fram är det en tydlig förstärkning.

När ni i oppositionen för fem år sedan genomförde ändringen av ändamålsparagrafen följdes inte de vackra orden på något sätt upp. En skrivning fanns om att vara ledande, men en skrivning om på vilket sätt och utifrån vilka kriterier saknades helt.

Riksrevisionen var tydlig med att formuleringen som sådan öppnade för olika tolkningar. Så här skriver Riksrevisionen i sin rapport *Vattenfall – med vind i ryggen?*:

”’Ledande’ tolkar Vattenfall som den som producerar mest förnybar energi. Flera andra tolkningar är dock möjliga, till exempel att bolaget ska ligga i framkanten för forskning och teknikutveckling.”

Denna kritik har varit utgångspunkten för den nuvarande alliansregeringens förslag om att knyta formuleringen om Vattenfalls uppdrag till EU:s 2020-mål. På så sätt minskar utrymmet för alternativa tolkningar. Styrningen blir därför mer konsekvent. Mot oppositionens vackra ord om en undermålig uppföljning ställer Alliansen en tydlig formulering som det går att mäta utifrån EU:s 2020-mål.

För övrigt är det inte första gången som vi kristdemokrater tillsammans med våra allianskolleger tar krafttag för att verkligen mäta hur väl vi når upp till högt satta mål på hållbarhetsområdet. Redan för tre år sedan, i november 2007, beslutade regeringen – Sverige var det första landet i världen som gjorde det – att alla företag med statligt ägande skulle presentera en hållbarhetsredovisning enligt Global Reporting Initiative och dess internationella riktlinjer.

Med dessa ord yrkar jag bifall till propositionen i dess helhet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 106 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Vi verkar vara överens om att det har dröjt *väldigt* länge för regeringen med att komma med en ny styrning, vilket är mycket sorgligt eftersom det har lett till att Vattenfall inte bara har fortsatt att under mandatperioden släppa ut hundratals miljoner ton koldioxid utan också till och med har ökat sina utsläpp. Under tiden har regeringen suttit på sin kammare och funderat och prioriterat andra uppgifter – Ola Alterås ord.

Det är, som sagt, väldigt tråkigt att det har dröjt så länge. Därigenom har vi tappat tid för den viktiga omställningen till ett klimatsmart samhälle.

Mikael Oscarsson säger att det utåt sett tycks vara en svagare ambitionsnivå. Det kan jag verkligen hålla med om. Det är precis det vi kritiserar. Jag kan konstatera att vi inte är ensamma om att göra den tolkningen.

Även miljörelsen har väldigt hårt kritiserat regeringen för det här förslaget och sagt att det inte kommer att leda till någon förbättring. Vi verkar vara överens om att det helt enkelt inte är en tillräckligt hög ambitionsnivå.

När det gäller tolkningen av Riksrevisionens skrivelse kan det också konstateras att Riksrevisionen är tydlig om att den styrning som genom Miljöpartiets hårda arbete ändå infördes under förra mandatperioden har fått en tydlig effekt. Den har även bidragit till att en omställning gjorts av det svenska energisystemet och till att Vattenfall har ändrat sin investeringsinriktning på den nordiska elmarknaden.

Vi har länge krävt en utvidgning av ägarstyrningen så att den gäller all verksamhet. Det är ett genomgående krav i alla 20 nämnda motioner som vi väckt under mandatperioden. Vi har länge kämpat för att det ska vara en generell princip.

Mikael Oscarsson säger att det är lättare att mäta och utvärdera den här styrningen genom att tala om ett av de ledande bolagen. Hur kan det därigenom vara lättare att mäta och utvärdera? Vad är definitionen på detta med att vara bland de ledande bolagen? Är det att vara nummer ett, nummer två, nummer tre eller nummer sju?

Anf. 107 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Först och främst är det viktigt att konstatera att det som här föreslås är mätbart. Vi har lagt oss på samma nivå som EU:s 2020-mål. Här kan vi se problemet med den förra definitionen.

Därför undrar jag: Vad är Miljöpartiets ansvar för att de tillägg som gjordes 2005 inte var mätbara, och vad gjorde Miljöpartiet ”i regeringsställning” – med tanke på det inflytande som Miljöpartiet under förra mandatperioden hade – för att tilläggen skulle kunna vara mätbara? Det är en viktig fråga som Per Bolund bör svara på.

Det är tragiskt med den motsättning som Miljöpartiet hela tiden ser mellan vinst och miljö. Det är viktigt att lyfta blicken och se att vi för att ha råd med vindkraft och med forskning måste ha ett lönsamt bolag.

Det är förutsättningen för att vi ska kunna ha en bra energiproduktion.

Jag tycker att det är beklagligt med den negativa inställning som Miljöpartiet har till kärnkraften. I själva verket är kärnkraften förutsättningen för att vi ska kunna göra en offensiv satsning på alternativen. Som vi ser det är det omöjligt att klara energiförsörjningen inom en överskådlig framtid utan kärnkraften. Det skulle få stora konsekvenser för miljön, för vår basindustri och för konsumenterna.

Anf. 108 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Till att börja med måste Mikael Oscarsson ha tagit fel på mig och någon annan när han menar att jag säger att det finns en motsättning mellan vinst och miljö. Jag har vid ett flertal tillfällen i den här debatten sagt att det är tvärtom – om man inte satsar på förnybar energi och på en hållbar energiproduktion kommer man inte heller att kunna göra någon vinst i förlängningen. Det där måste vara en missuppfattning, som jag kan rätta med en gång.

Prot. 2009/10:131

3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

Jag kan konstatera att vi inte behöver välja mellan kärnkraft och kolkraft. Det finns stora möjligheter att förse både Sverige och hela Europa med förnybar energi. Det finns också många studier som har visat att det finns mycket förnybara energiresurser som man kan utnyttja för produktion. Det är också det som är vår målsättning; vi vill att man ska fasa ut kolkraften ansvarsfullt som ägare i Tyskland och Polen och ersätta den med förnybar energi. Det är det som vi anser att regeringen borde ha tagit ställning för i sin ägarstyrning, vilket den inte gör. Det är tråkigt.

Mikael Oscarsson frågar vad vi gjorde för att ställa om styrningen av Vattenfall. Vi kämpade länge. I början av vårt samarbete handlade det inte om ägande utan om att starta bolag. Men efter hand utvidgades vårt samarbete, och då fick vi möjlighet till insyn. Då fick vi också in en styrning i riktning mot att Vattenfall ska vara ledande i miljöomställningen.

Detta har fått tydliga effekter, vilket inte minst Riksrevisionen konstaterar i sin rapport. Det är någonting som vi är stolta över. Sedan är ju en överenskommelse mellan partier alltid en kompromiss, och vi kom inte så långt som vi hade velat göra i överenskommelsen. Därför har vi hela tiden fortsatt att jobba politiskt också under den här mandatperioden för att försöka påverka regeringen att ta steg mot en mer hållbar styrning av Vattenfall. Tyvärr har vi talat för döva öron.

Jag kan konstatera att när vi nu står här i dag efter snart fyra år av borgerlig majoritet får vi en ägarstyrning som inte uppfyller måttet och som inte kommer att leda till en hållbar energiproduktion från Vattenfall i framtiden. Det kan jag bara beklaga.

Anf. 109 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag håller inte med om att det skulle vara ett otydligt mål och direktiv. Jag tycker att det är väldigt tydligt: Företaget ska leva upp till 2020-målet. Det är mätbart, till skillnad mot de vackra ord och utfästelser som förut har gjorts. De har varit omöjliga att mäta.

Som har påpekats tidigare i debatten är Vattenfall ett bolag som redan har kommit långt. Man satsar mer på forskning än något annat jämförbart bolag. Man har 700 vindkraftverk. Man är ledande på vattenkraft. Man är den tredje största producenten vad gäller förnybar produktion.

Bolaget har alltså redan gjort mycket, men naturligtvis finns det mer att göra. Jag är övertygad om att målen kommer att ge råg i ryggen när det gäller att fortsätta att se till att man producerar el på bästa möjliga sätt.

Per Bolund säger att vi inte behöver välja. Det är väl en inställning att kärnkraften ska bort så fort som möjligt. Faktum är att de kärnkraftverk vi har blir uttjänta i slutet av 2020-talet. Om vi inte gör någonting utan fattar ett sådant beslut skulle vi snabbt tappa bort en stor del av vår energiproduktion. I dagens läge kommer nästan 50 procent av elproduktionen från kärnkraften.

Vi satsar i lanseringen kraftfullt på alternativen. Men det är orealistiskt att tro att man på så kort tid skulle kunna göra sig av med kärnkraften. Den behövs för överskådlig framtid.

Anf. 110 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Nu har vi ytterligare en som redan har placerat sig i oppositionsrollen, Mikael Oscarsson! Mikael pratar om de vackra orden i 2005 års direktiv och att vi inte har följt upp dem. Vi hade ett år på oss. Sedan var det regeringsskifte. Nu har vi efterlyst ett förtydligande av detta. Men det har tagit fyra år innan det kom någonting. Och när det nu kom upplever vi att det bara har blivit dimmigare.

Kan Mikael Oscarsson förklara det begrepp som ni uppenbarligen inte är överens om – miljömässigt hållbar elproduktion? Ni kanske inte vet vad innebörden är. Jag kan nästan räkna ut att för Mikael Oscarsson är det i stort sett bara kärnkraft. Men hur är det mätbart? Mikael Oscarsson säger här inför kammaren att de förra direktiven inte var mätbara, men att de här är det. Hur mäter man då detta med miljömässigt hållbar energiproduktion?

Anf. 111 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är intressanta frågor som Alf Eriksson tar upp. När vi pratar om miljömässigt hållbar produktion tycker jag att en viktig aspekt är koldioxidutsläpp. Det finns inget energiproduktions-sätt som är perfekt. Varje energislag har fördelar och nackdelar.

Om vi ska se strikt på koldioxidutsläppen menar Vattenfall i sina beräkningar att om man ser på hela livslängden för ett vindkraftverk – både med produktionen, byggandet och rivningen – släpper det ut mer koldioxid än kärnkraften.

Jag tror att det är viktigt att se att det inte finns något energislag som är perfekt på något sätt. Men vi behöver mixen, och i Sverige har vi en bra mix. Vi är lyckligt lottade i och med den vattenkraft vi har. Vi har också kärnkraften, och vi satsar kraftfullt på alternativen.

Vi kommer aldrig till det läge där vi får en energiproduktion som inte har några biverkningar. Men det gäller att använda det mest effektiva och att ha en bra mix.

Anf. 112 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Min fråga var på vilket sätt detta nya begrepp var mätbart. Då får jag svar på hur mycket koldioxidutsläpp olika energislag ger. Det var inte det jag frågade om.

Är begreppet mätbart? Och vad är det man ska mäta? Vad innehåller det? Finns det plats för någon förnybar energiproduktion i begreppet, enligt Mikael Oscarssons tolkning? Jag fick ju nyss höra att kärnkraften släppte ut mindre koldioxid än de förnybara energislagen. Innebär det att Mikael Oscarssons tolkning är att det är kärnkraft som är miljömässigt hållbar, och inte biobränsle?

Jag har några sekunders talartid på mig, och tänker därför be om ett besked från Mikael Oscarsson om detta stora företags framtid. Det går väl an att säga att man kommer med besked om några månader, som vi har fått höra här tidigare. Marknaden har under hela mandatperioden efterfrågat långsiktiga spelregler. Man vill veta vad som kommer att hända framöver. Nu är det tre månader kvar till valet, och vi har fortfarande inte fått besked om vem som ska äga detta stora bolag om ni skulle få en majoritet i höstens val. Mikael Oscarsson har möjlighet att svara på frågan nu. Ska vi avhända oss detta verktyg, eller ska också detta ut på

marknaden? Då får vi sitta med händerna bakbundna på ryggen utan att kunna använda Vattenfall som ett verktyg för att ställa om energiproduktionen i en hållbar riktning.

Anf. 113 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Beskedet när det gäller den sista frågan är att Vattenfall inte finns på någon försäljningslista. Vi har inte heller några planer på att sätta upp det på någon försäljningslista. Man måste naturligtvis kunna ha en diskussion här i kammaren i framtiden om huruvida det alltid ska vara så att vi ska äga varje del av Vattenfalls verksamhet som nu sträcker sig allt längre bort från Sveriges gränser. Men jag säger det igen: Det finns inte på vår försäljningslista, och vi har inte för avsikt att sätta upp det på den heller.

Sedan frågade Alf Eriksson om de här målsättningarna. Jag tror att Alf Eriksson är mycket väl medveten om vad EU 2020-målet betyder. Det betyder minskade utsläpp av växthusgaser med 20 procent jämfört med nivån 1990. Det ska vara en andel på minst 20 procent förnybar energi av den totala energianvändningen, och det ska vara 20 procent effektivare energi till 2020. Det är de mål som EU har antagit.

Som jag ser det kommer vi första gången att kunna mäta och utvärdera huruvida Vattenfall tillhör de bolag som leder utvecklingen mot minskade utsläpp av klimatgaser och en ökad andel förnybar energi och huruvida man också verkar för att vi ska ha en effektivare energianvändning. Det tycker jag är betydligt bättre än det nuvarande.

Anf. 114 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! De svenska kärnkraftverken stod för 36 procent av elproduktionen 2009. Det var inte några 50 procent. Det var 36 procent. Vattenfalls ägande i Tyskland stod stilla även under 2009.

Sedan tog Mikael Oscarsson upp ett verktyg här och framhöll hållbarhetsredovisningen som ett bra exempel på vad de statliga företagen ska rätta sig efter. Menar Mikael Oscarsson att Vattenfall har levt upp till regeringens klimatambitioner att vara ett föredöme när det gäller miljömässigt och socialt ansvarstagande? Det är den ägarpolicy som staten har antagit för de statliga företagen.

Låt oss titta på vad som har hänt de här tre senaste åren. Vattenfall är ett av de ledande företagen när det gäller utsläpp av koldioxid. De har ökat markant under de senaste åren, medan man i övriga EU-länder har minskat utsläppen av CO₂ under 2009. Menar Mikael Oscarsson att Vattenfall har levt upp till regeringens ägarpolicy?

Anf. 115 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Kent Persson hade en anmärkning om kärnkraftens andel av elproduktionen. Under det senaste halvåret har det som bekant varit väldiga produktionsproblem. Man har genomfört renoveringar som har tagit alldeles på tok för lång tid. Men året före det ligger det på ungefär 46 procent. Det är en väldigt stor och viktig del. Ungefär varannan gång man tänder ljuset i normalfallet är det vattenkraften och varannan gång är det kärnkraften som står för energin.

Alliansregeringen satsar som bekant kraftfullt på alternativen. Men förutsättningen för att vi kan göra det är att vi säkrar energiproduktionen. Kärnkraften behövs för överskådlig framtid för att klara basindustrins behov och energiproduktionen för hushållen.

Lever man upp till kraven? Det har varit omöjligt att mäta. Nu blir det däremot på ett helt annat sätt möjligt att utvärdera i framtiden. Det ser jag fram emot med tillfredsställelse.

Prot. 2009/10:131
3 juni

*Förtydligande av
uppdraget för
Vattenfall AB*

Anf. 116 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Låt oss reda ut vilket år vi har. Nu har det passerat ett halvår av 2010. Jag refererade till vad den svenska kärnkraften presterade under 2009. Det var 36 procent. Det blir fel, fel, fel hela tiden när Mikael Oscarsson ska tala om kärnkraftens effektivitet här i Sverige.

Jag fick inget svar på frågan om Vattenfall har levt upp till regeringens ägarpolicy när det gäller miljömässighet. Svaret var att det blir bättre nu med de nya ägardirektiven. Men ägardirektiven har ingen direkt koppling till ägarpolicy. Det är ett policydokument som gäller samtliga statliga företag.

Tar de sociala hänsyn? Är de ledande när det gäller både socialt ansvar och miljömässighet? Det måste väl ändå vara ganska lätt att svara på det. Har man levt upp till detta eller inte? Det går väl ändå att utvärdera?

Det som står i förslaget till beslut är ganska intressant. Där står följande: "Riksdagen godkänner att uppdraget för Vattenfall förtydligas i enlighet med följande. Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion."

Det är vad som står och ingenting mer. Det är förslaget till förtydligande.

Anf. 117 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Kent Persson tar upp diskussionen om hur många procent som kärnkraften står för. Vi kan kanske gemensamt efter debatten leta upp de senaste tre fyra åren. Då ska vi nog få se att om det inte var 2009, så ligger det där 2008. Om du inte visste det, Kent Persson, är det ett av de huvudsätt som vi producerar el på i det här landet.

Det som blir fel, fel, fel är den väg som vi skulle välja om ni skulle komma till makten. Ni har ju fått med er övriga partier på er sida att säga att man ska utvärdera kärnkraften varje mandatperiod. Så kortsiktigt kan man inte ha elproduktion. Det krävs betydligt längre horisont än så. Jag tycker att det är tragiskt. Det skulle vara väldigt negativt för svenska konsumenterna och för vår basindustri.

Som förut har nämnts är Vattenfall redan nu ledande inom produktionen av förnybar el. I många stycken har man kommit väldigt långt. Man är ett jättebolag som satsar starkare i Sverige, men man satsar också på andra ställen.

Det är också värt att påpeka att den kärnkraft och brunkolskraft som finns i till exempel Tyskland köptes under den förra regeringen. Det är väldigt lätt att skylla allting på den här regeringen, men jag tycker att Kent Persson ska titta sig själv spegeln och att ni ska ta ert ansvar.

Jag tycker att de mål som nu är satta på ett helt annat sätt ger förutsättningar för oss i Sveriges riksdag att utvärdera Vattenfalls elproduktion.

Anf. 118 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! För sex år sedan fick den här kammaren en första påminnelse om regeringens försumlighet när det gällde styrningen av Vattenfall. Det var ett resultat av en granskning från Riksrevisionen där man pekade på att regeringen inte hade omsatt riksdagsbeslutet från 1997 till vägledning för Vattenfall.

På sju år hade regeringen inte gjort ett dugg. Statsminister då var Göran Persson.

Efter Riksrevisionens kritik och efter KU-granskning kom äntligen regeringen till skott och lyckades pressa fram ett litet embryo till ägardirektiv, som var så urvattnat till sitt innehåll att det inte gick att styra efter det. Det tog åtta år från beslut i riksdagen till ägardirektiv.

Den här regeringen har klarat motsvarande sak på fyra år. Den måste därför rimligen vara dubbelt så bra som den förra regeringen. Likväl kritiserar man från oppositionens sida regeringen.

Dock kan jag hålla med oppositionen i ett avseende. Jag tycker inte att det här ägardirektivet heller är så lyckat; det är bättre än det tidigare, men det är inte så lyckat. Det jag tycker är tråkigt är att regeringen inte tog tillfället i akt att en gång för alla göra sig kvitt den olyckliga formulering som har funnits med under Vattenfall AB:s hela livstid, en formulering som är sanktionerad av näringsminister efter näringsminister, att Vattenfall ska vara ett ledande bolag på den europeiska energimarknaden.

Fru talman! Den som orkat läsa Vattenfalls årsredovisningar skulle ha funnit att vd varje år i sina skrivningar pekat på att Vattenfalls uppdrag är att bli en ledande spelare i Europa. Det är detta uppdrag som har satt Vattenfall i den situation det hamnat i, det vill säga att inte bara bli ledande i Europa utan också kommit att bli en leverantör av el som i mycket stor utsträckning grundar sig på fossil kraft. Om man vill bli stor i Europa måste man nämligen vara stor i den fossila kraften. Det finns ingen annan kraft att förvärva i Europa. Ja, det skulle vara tysk kärnkraft, men den har också sina sidor. Inom parentes kan jag påpeka att för blott en årsvinst satte Vattenfalls vd hela bolaget i pant för den säkerhet och det ansvar man har på den tyska marknaden.

Inte heller har den här strategin varit särskilt lönsam. Ni som läser årsredovisningarna skulle efter diverse räknearbete finna att den vinst som Vattenfall har levererat är obetydligt större, eller kanske till och med mindre, än vad den skulle ha varit om Vattenfall över huvud taget inte varit verksamt i Europa.

Fru talman! Den som tycker att staten inte ska ägna sig åt företagande har på nytt fått rätt. Låt mig därför i all enkelhet som avgående riksdagsledamot ge regeringen och nästa riksdag ett råd: Dela Vattenfall i två delar, en svensk eller möjligtvis nordisk del och en internationell del. Sälj den internationella delen. Har man tur får man tillbaka lika mycket som man en gång har gett för verksamheten.

Det kan aldrig ligga i svenska skattebetalares intressen att äga ett bolag som ska vara en stor spelare på den internationella marknaden. Om-

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

12 § Vissa konkurrensfrågor

*Vissa
konkurrensfrågor*

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2009/10:NU24
Vissa konkurrensfrågor (prop. 2009/10:196).

Anf. 119 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Vi ska gå över till att diskutera det andra viktiga ben som näringsutskottet har att stå på, nämligen näringspolitiken och en av grunderna för näringspolitikens område, konkurrensrätten. Vi ska egentligen behandla tre saker i detta ärende. Det ena är en proposition som handlar om ett gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn. Vi ska dessutom diskutera den redovisning som regeringen gör och ett tillkännagivande angående konkurrensproblem mellan offentlig och privat sektor. Därutöver ska vi behandla ett antal motioner från den allmänna motionstiden om konkurrenspolitiken.

Fru talman! Låt mig inledningsvis få yrka bifall till reservationen och anmäla det särskilda yttrande vi från s, v och mp har beträffande konkurrenssituationen mellan offentlig och privat sektor.

Fru talman! Vad gäller propositionen är utskottet enigt och tillstyrker regeringens proposition som tar upp vissa jämförande uppgifter, till exempel en sådan enkel sak som vi alla hållit på med när vi tecknat en försäkring att kvinnorna har en medellivslängd och männen en annan. Detta ska kunna användas åt båda håll så att säga.

Det är sådana grundläggande saker som denna proposition handlar om. Det är till stora delar en ganska teknisk proposition, och det finns som sagt ett enigt utskott bakom den. Därför vill jag yrka bifall till propositionen.

När det gäller regeringens redovisning över konkurrensförhållandena mellan privat och offentlig sektor blir det smått komiskt att man ytterligare en gång ska behöva bli påmind i kammaren om den ganska bristfälliga lagstiftningen.

Låt mig först säga att vi i den samlade rödgröna oppositionen anser att det ska finnas en lag när det gäller konkurrensen mellan offentlig och privat sektor. Men har man lagar måste de vara förutsebara, de måste vara begripliga och de måste vara tydliga. Ingenting av detta uppfylls av denna lagstiftning. Denna lagstiftning är ganska ny, så någon riktig utvärdering har man inte kunna göra av den. Beslut om den fattades under hösten 2009, och den började gälla den 1 januari 2010.

Det är en lagstiftning som är väldigt otydlig. Förutsättningarna för att man ska kunna ha en rättssäker lagstiftning är att det finns möjlighet att bedriva processer på ett bra sätt men också möjlighet att uttolka vad som står i lagen. Det är ganska svårt i det här sammanhanget. När jag säger

detta menar jag att det gäller alla aktörer som är inblandade, kommuner, landsting och stat och inte minst företagarna.

I dagsläget har man till Konkurrensverket anmält 20 ärenden, ett har avgjorts. I det fallet fick inte det företag som det gällde ett bifall, utan man ansåg att det var en verksamhet som det inte kunde ha. Det var ett traditionellt resonemang som har funnits i kommuner länge, nämligen om kommuner ska kunna bedriva hotell- och restaurangverksamhet.

Vi vill ha tydliga och rejäla regler som skapar förutsebarhet åt alla parter. Land ska med lag byggas, heter en gammal svensk devis. Men lagstiftningen måste kunna överblickas. Man måste kunna se vad som kommer att ske om man bryter mot lagen. Det kan man tyvärr inte med den lag som vi har i dag.

Fru talman! Vi föreslår inte att några av de motioner som har inlämnats ska bifallas. Däremot är vi väldigt tveksamma till den politik som den nuvarande regeringen bedriver när det gäller det vi hade bekymmer med under hela perioden 1994–2002, nämligen att ställa till rätta de avregleringar som i många fall blev ganska fel.

Det fanns en stor regelutredning, där man gick igenom bransch för bransch som avreglerades. Det som var bra med den utredningen var att avregleringsivrarna inte fick rätt men heller inte de som tyckte att man skulle gå tillbaka till det som en gång var. Man kunde konstatera att här fanns det stora problem. Det gällde konsumenternas möjligheter att få rätt gentemot de nya aktörer som hade dykt upp. Det handlade om verksamheter som från att ha varit överreglerade i stället blev ett trask av ekonomisk brottslighet. Allt fanns däremellan, och vi kunde se att väldigt mycket behövde regleras. En del behöver säkert regleras i dag också, men det är så den utredningen såg ut.

Men nu fortsätter ju den här regeringen med tokavregleringarna, skulle jag vilja uttrycka det som.

Just nu har man en proposition på gång som handlar om Posten därför att regeringen har fått för sig att man inte har genomfört EU:s postdirektiv i Sverige. Det stämmer ju inte med vad kommissionen sade redan för ett antal år sedan – det har man visst genomfört. Men den här regeringen anser sig tydligen vara mer kunnig om EU:s regelverk än vad EU självt är. Vi kan bara konstatera att det finns ytterligare ett exempel på att man gör ganska oöverbägda avregleringar.

Vi har också sett ytterligare avregleringar: järnvägen, bilprovningen, apoteket och kassaservicen. Alla dessa avregleringar har följts av en gemensam nämnare, nämligen att det alltid blir bättre om man avreglerar och om det kommer in fler aktörer. Hur det ska bli bättre har man sällan några idéer om, men man vet att det blir bättre.

Vid ett tillfälle handlade det om avregleringen av järnvägen, och då påstod infrastrukturministern att det minsann fanns möjlighet att få olika former av service om man avreglerade järnvägen, för så hade det blivit på flyget. Ja, jag kan konstatera att jag på inrikesflyget i Sverige bara har sett en skillnad, och det var att det på flyget till Torsby fanns en kaffekorg i kabinen. Det har jag inte sett någon annanstans. Skulle det vara en skillnad i service?

När man tittar på det här med lite neutrala ögon, och inte bara har tokavregleringsglasögonen på sig, kan man tyvärr konstatera att det brukar bli ganska likriktat i de avreglerade branscherna.

Regelutredningen konstaterade att endast en enda sektor hade uppfyllt nästan allt detta, och det var den fasta telefonin. Den hade blivit billigare och fått högre kvalitet. Där fanns det också en reell konkurrens. Det var den enda delen som man kunde säga fick godkänt – man kunde pricka av att det hade gjorts på ett korrekt sätt. I alla andra delar hade avregleringen inte skett på ett korrekt sätt.

Vi kan också konstatera, som man ibland brukar säga, att vi har en avreglerad elmarknad. Ja, det tog väldigt många år innan man lyckades få regler som var acceptabla inte minst från ett konsumentperspektiv. För att uppehålla mig just vid elen, som vi har diskuterat här i flera timmar, kan jag konstatera att antalet utförare minskade när man avreglerade elmarknaden. Det var ju raka motsatsen till vad det skulle bli.

Fru talman! Med detta sagt finns det ändå mycket mer att säga. Det är väldigt intressant att se att den regering som satt i tre år förra gången inte lärde sig ett dugg av vad som hände på de avreglerade marknaderna. Det är beklagligt att man inte tar lärdom. Det är beklagligt att man inte försöker göra det bättre den här gången utan bara löper på i samma gamla hjulspår.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 120 KENT PERSSON (v):

Fru talman! När jag lyssnade på Börje Vestlund kände jag igen det, och jag instämmer i princip i det han sade. Det finns ingen anledning för mig att stå här i talarstolen och upprepa vad föregående talare har sagt.

Jag nöjer mig med att yrka bifall till reservationen och det särskilda yttrandet.
(Applåder)

Anf. 121 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Det var ett föredömligt kort anförande. Inte heller jag ska göra så mycket för att förlänga denna debatt, utan jag ska hålla mig väldigt kort.

Jag vill konstatera att konkurrens är väldigt viktigt för att vi ska ha en fungerande marknadsekonomi, och Miljöpartiet ställer sig bakom den tanken. Genom konkurrens ökar valmöjligheterna för konsumenterna. Man kan välja bort dåliga producenter, dåliga produkter och tjänster. Man kan välja miljösmarta och bra produkter och tjänster. Det är därför som vi inte yrkar avslag på regeringens proposition utan stöder den.

Däremot oroas vi över de avregleringar som Börje Vestlund har nämnt, att man gör dem av strikt ideologiska skäl och inte med en tanke på att det ska vara det bästa för konsumenterna. Det är därför som vi i vår reservation vill ha en rejäl utvärdering och uppföljning av de avregleringar som har gjorts innan man vidtar nya om- och avregleringar. Vi ser med oro på de förslag som finns när det gäller Posten och det som har genomförts när det gäller apoteket. Vi tror att det kan få konsekvenser för konsumenterna i form av både risk för bristfällig information och risk för att priserna stiger. När det gäller Posten är vi oroliga för att möjligheterna att få bra tjänster utförda över hela landet kommer att bli mindre om man inte har den i statlig regi.

Fru talman! Jag yrkar bifall till den rödgröna reservationen.

Anf. 122 MARIA PLASS (m):

Fru talman! Jag ska inte vara lika snabb.

Jag är inte ens överens med Börje Vestlund om hur många delar detta betänkande innehåller, utan jag ser det som att det är i två delar. Del 1 är regeringens proposition, och del 2 är behandlingen av motioner från allmänna motionstiden.

Regeringens proposition består i sin tur av tre delar.

Den första delen är en anpassning till EU-kommissionens förordning och innebär en ändring av vår lag om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn. Genom denna anpassning kommer samma materiella regler att gälla för bedömningen av konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn, oavsett om det är svensk eller EU:s konkurrensrätt som är tillämplig i det enskilda fallet.

Den andra delen är en anpassning till Lissabonfördraget och innebär konsekvensändringar i lagarna om näringsförbud, om tillämpning av EG:s statsstödsregler, om insyn i vissa finansiella förbindelser med mera samt om ändring i konkurrenslagen. Båda dessa är en anpassning till EU och är av mer teknisk art.

Den tredje delen i propositionen är en redogörelse, utan förslag till riksdagsbeslut, för regeringens åtgärder för att komma till rätta med konkurrensproblemen mellan privat och offentlig sektor. Detta är med anledning av ett tillkännagivande från näringsutskottet år 2005, det vill säga för fem år sedan, som tog sin utgångspunkt i frågeställningar i en rapport från Konkurrensverket.

Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder på området konkurrens på lika villkor för offentlig och privat sektor. I propositionen redovisar regeringen sex åtgärder som har vidtagits. Dessa handlar om

- regler för konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden
- kommunala kompetensfrågor
- allmännyttiga bostadsföretag
- offentlig förvaltning för demokrati delaktighet och tillväxt
- PSI-direktivet och
- utredning om statligt stöd.

Regeringen gör den bedömningen att de regler i konkurrenslagen om konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet som riksdagen behandlade i november 2009 har relevans, i större eller mindre grad, för samtliga de frågeställningar i Konkurrensverkets rapport som jag tidigare har nämnt.

Detta gäller

- att tillförsäkra sig att gällande lagar och regler följs
- när offentlig näringsverksamhet får bedrivas
- frågan om subventioner, till exempel underprissättning av offentlig aktör, och
- tillhandahållande av information och villkor för detta.

Vi kan då konstatera att med alliansregeringen har något hänt.

Den andra delen av betänkandet behandlar motioner från allmänna motionstiden, och de handlar dels om konkurrensfrågor, dels om av- och omregleringar.

Alliansen anser att det behövs en ökad avreglering för att göra konkurrensen mer effektiv. Men man bör i detta sammanhang uppmärksamma fortsatta konkurrensförhållanden på de marknader som har haft starka regleringar eller en monopolställning men som har avreglerats.

Här vill jag lyfta fram omregleringen av apoteksmarknaden som ett bra exempel på vad som kan bedömas ha medfört bättre service, utökat tjänsteutbud genom fler apotek, ökat öppethållande och bättre kundanpassning. Även utbudspunkterna för receptfria läkemedel har ökat väsentligt. Detta kallar oppositionen för en omreglering av rent ideologiska skäl. Jag skulle vilja säga att den har inneburit en klar förbättring för dem som är sjuka och behöver läkemedel, för föräldrar med sjuka barn och för andra som behöver hjälp på apoteket.

Det är viktigast att försäljningar, konkurrensutsättningar och omregleringar följs upp. I apotekets fall kommer Konsumentverket, Konkurrensverket och Myndigheten för tillväxtanalys att göra en uppföljning av omregleringen.

Uppföljning, analyser och utvärderingar av de marknader som reformeras ska framför allt göras ur ett konsumentperspektiv. Konsumentverket har fått i uppdrag att utveckla en metod för att följa upp konsumenternas ställning på marknaden. Metoden ska bidra till att systematisera Konsumentverkets val av marknader för fördjupad analys och kunna användas för prioriteringar inom andra verksamheter hos myndigheter. I avvaktan på en etablerad metod ska Konsumentverket analysera elmarknaden ur ett konsumentperspektiv. Uppdraget görs i samråd med Konkurrensverket och Energimarknadsinspektionen. Detta uppdrag anser vi i Alliansen vara mycket angeläget.

Fru talman! Därmed vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.
(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 17.51 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

*Vissa
konkurrensfrågor*

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU22 Fiskeripolitik

Punkt 2 (Grönt kort för yrkesfiskare)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

135 för utskottet

131 för res. 1

83 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 22 c, 19 fp, 18 kd, 1 -

För res. 1: 103 s, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 27 s, 21 m, 7 c, 9 fp, 6 kd, 6 v, 7 mp

Anna Lilliehöök (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 8 (Utkast av fisk m.m.)

1. utskottet

2. res. 6 (s, v, mp)

Votering:

137 för utskottet

131 för res. 6

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 76 m, 22 c, 19 fp, 18 kd, 1 -

För res. 6: 103 s, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 26 s, 20 m, 7 c, 9 fp, 6 kd, 6 v, 7 mp

Anna Lilliehöök (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU27 Skogsskydd och skoglig information i EU

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

KU37 Regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Punkterna 1 och 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU23 Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

133 för utskottet

131 för res.

2 avstod

83 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 77 m, 19 c, 18 fp, 18 kd, 1 -

För res.: 103 s, 16 v, 12 mp

Avstod: 2 c

Frånvarande: 27 s, 19 m, 8 c, 10 fp, 6 kd, 6 v, 7 mp

Margareta Israelsson (s) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Per Åsling (c) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

14 § (forts. från 12 §) Vissa konkurrensfrågor (forts. NU24)

Vissa

konkurrensfrågor

Anf. 123 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Maria Plass.

Först handlar det om den lagstiftning med anledning av offentlig säljverksamhet som Maria Plass är lite stolt över att man har lyckats åstadkomma. Det är möjligen bra att man har åstadkommit en lagstiftning; vi är överens om att vi behöver någon form av reglering av detta. Men varför inte göra allt brett, samtidigt? Det är uppenbarligen förhållandevis få ärenden som har inkommit, trots att detta har efterfrågats av näringslivet under många år. De har sagt att det är väldigt viktigt för att ha rätt konkurrensförhållanden.

Vi är för att vi ska ha en sådan här lagstiftning, men jag är tveksam till hur den ser ut. Den har inte blivit rätt. Det är få ärenden som har kommit in, och det är än så länge bara ett som har avgjorts. Det kan visserligen ha med Konkurrensverket att göra, så man kanske inte ska säga att det är fel på lagstiftningen i det avseendet.

Sedan kan vi ta upp många olika branscher som har avreglerats på olika sätt, och det finns säkert många frågor att reda ut där. Jag tänkte dock haka på Maria Plass. Hur kan Maria Plass veta att just avregleringen av apoteksmarknaden kommer att bli så lyckad? Hur kan man veta det? Såvitt jag förstår ligger det lite grann i propositionens natur att man inte får göra så mycket när det gäller att öka tillgängligheten och så vidare. Det ligger i affärsavtalen. Men hur kan Maria Plass veta att denna reform kommer att bli så lyckad?

Jag kan ta taximarknaden, finansmarknaden och så vidare som exempel och hålla på i all oändlighet och räkna upp. Där vet vi att vi efteråt har varit tvungna att gå in och vidta åtgärder, som dessutom ofta har antagits i stor enighet här i kammaren.

Anf. 124 MARIA PLASS (m) replik:

Fru talman! Ja, Börje Vestlund, när det gäller konfliktlösning och ofentlig säljverksamhet är vi tydligen överens om att behovet av att få en lag verkligen fanns. Jag måste säga att jag tycker att det är bättre att ha den lag vi har fått i dag. Den prövar de enskilda konflikterna. Det är inte så att man går direkt till Stockholms tingsrätt och börjar, utan man börjar givetvis genom att se om man kan hitta en frivillig överenskommelse.

Detta kanske är svaret på frågan, att det inte har kommit in så många fall ännu. Det har inte varit så många månader heller. Som Börje Vestlund säger är det svårt att utvärdera någonting som har haft så kort tid på sig. Det är faktiskt så att detta är något som hjälper småföretagen när de drabbas. Det kanske inte är främst storföretagen som använder sig av detta. Vi kan dock konstatera att osund konkurrens är företagshämmande, och detta har också en avhållande effekt om en kommun har tänkt gå in och konkurrera ut ett mindre, privat företag.

När det gäller apoteken har vi i utskottets ställningstagande skrivit ”såvitt i dag kan bedömas”. Det är samma sak där; det har varit alldeles för kort tid att göra någonting. Men jag kan ändå ge Börje Vestlund några siffror att fundera på. I dag har vi totalt ungefär 1 000 apotek. Det är ungefär 130 apotek mer än vad som fanns innan omregleringen. 670 av dem är privatägda apotek. 330 drivs av statliga Apoteket.

Anf. 125 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Jag har för mig att 63 procent av energiföretagen har försvunnit. Det försvann naturligtvis inte de första månaderna.

Det återstår att se, men erfarenhetsmässigt vet vi att det alltid uppstår problem som man är tvungen att efteråt gå in och hantera. Det är det som är så beklagligt. Återigen använder man det enkla argumentet: Det blir alltid bättre i alla sammanhang om konkurrensen ökar.

Vi tror att det blir bättre om konkurrensen ökar. Men om inte rätt förutsättningar ges för att konkurrensen ska kunna öka blir det ofta fel. Jag kan upprepa det med flyget, taxi, elen, och så vidare som man avreglerade förra gången. Det har varit ett litet helvete på jorden – förlåt mig, fru talman – att rätta till så här i efterhand.

Anf. 126 MARIA PLASS (m) replik:

Fru talman! Det är verkligen lustigt att höra hur positiv Börje Vestlund är. Det uppkommer alltid problem. Det är ett helvete på jorden. Man målar fan på väggen, om man säger så. Ursäkta svordomen!

Jag tror på fullaste allvar att Socialdemokraterna också vill ha konkurrens. Det lustiga i det här är att man alltid först säger nej, nej och nej till det som har med konkurrensen att göra.

Man sade nej till omregleringen. I dag är man väl mer vacklande. Det är väl endast Vänsterpartiet som har tagit ett beslut om att återinföra det här till statlig ägo om det skulle bli så illa att det blir en rödgrön regering.

Ingen av oss, varken Börje Vestlund eller jag, kan någonsin garantera att någonting blir det ena eller det andra. Men vi kan konstatera att det är bättre för medborgarna med konkurrens. Vi kan konstatera att det har blivit fler företag.

Regelutredningen sade också att produktiviteten ökade. Det var kostnader, och det var intäkter, men det hade blivit fler företag och produktiviteten hade ökat. Det gjorde det 2005, så det är ganska många år sedan.

Vi ser framåt från Alliansens sida. Oppositionen tittar bakåt. Det kanske är det som är den stora skillnaden. Vi kan väl enas om att konkurrens på marknaden är bra, även om Börje Vestlund tycks måla upp det hela i svarta färger.

Anf. 127 EVA JOHNSON (kd):

Fru talman! Vilken härlig avslutning på den här underbara sommardagen i kammaren och vissa konkurrensfrågor! Kan det bli bättre än så? Knappast.

Vi har att debattera vissa konkurrensfrågor i kväll. Jag ska inte vara föredömligt kort, utan jag ska vara föredömligt svenskt lagom, tänkte jag, i mitt anförande.

Jag vill börja med att tala om vad konkurrens innebär med ett exempel hämtat direkt från verkligheten. I Ludvika kommun finns det sedan många år tillbaks en bowlinghall. Det är inget konstigt med det. Bowlinghallar finns det i många svenska städer.

Men bowlinghallen i Ludvika är ändå av de mer speciella slagen. Den drivs nämligen av kommunen.

Enligt en undersökning som organisationen Skattebetalarna gjorde för några år sedan subventionerades varje bowlingserie i Ludvika med 4–5 kronor av skattepengar. Det kanske låter lite, men vilket småföretag, annat privat företag, kan konkurrera med en verksamhet som finansieras med 5 skattekronor per bowlingserie? Vi kristdemokrater talar gärna om verklighetens folk, men den småföretagare som kan konkurrera med sådana villkor finns knappast i verkligheten.

Fru talman! Vi har fått en ganska bra genomgång, tycker jag, av det här betänkandet. Jag tänker därför avstå från att i detalj gå igenom det. Jag utgår från att samtliga ledamöter har all detaljkunskap på plats när det gäller betänkandets utformning.

Däremot kan jag inte låta bli att stanna vid några av de motioner som Socialdemokraterna har väckt. Där framkommer nämligen kravet på utvärdering och att man ska dra lärdom av för- och nackdelar med de privatiseringar, bolagiseringar och avregleringar som har genomförts de senaste åren. Det handlar bland annat om avregleringar som har skett

inom posten, taxibranschen, telefonin, energi, flyg, järnväg och apotek, som vi tidigare har kunnat notera i debatten.

Det är naturligtvis viktigt att fråga sig hur avregleringarna har påverkat de här marknaderna. En del av dem domineras fortfarande av hel- eller halvstatliga företag. Det kan finnas risk för att en marknadsaktör är totaldominerande, det vill säga monopol ersätts av oligopol.

Redan 2005 kom emellertid Regelutredningen som innebar en samlad analys och utvärdering av de långsiktiga effekterna för konsumenterna, näringslivet, arbetsmarknaden och samhällsekonomin i olika delar av Sverige.

Konkurrensverkets rapport *Konkurrensen i Sverige* från 2007 gav en bred överblick av konkurrenssituationen på den svenska marknaden med särskilt fokus på energi- och byggmarknaden och övriga marknader med bristfällig konkurrens. Rapporten lämnade två generella rekommendationer. Dels skulle Konsumentverket ges i uppdrag att följa upp regelförandet på marknaden ur ett konsumentperspektiv, dels bör lagstödet för Konkurrensverkets uppgiftsinsamling moderniseras.

Som ett svar, eller som ett brev på posten om vi vill det, har Konsumentverket på dessa rekommendationer i regleringsbrevet för 2010 getts i uppdrag att utveckla en metod för att följa konsumenternas ställning på marknaden. Som en självklar följd av det kom i våras regeringen med en lagrådsremiss om en ny lag om uppgiftsskyldighet. Den syftar till att tillgodose de behov av uppgifter rörande marknads- och konkurrensförhållanden som Konkurrensverket behöver för att främja en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv upphandling.

Dessutom ska Konkurrensverket analysera elmarknaden för konsumenterna. Det handlar bland annat om att identifiera och förklara de hinder som finns för att konsumenterna ska kunna göra rationella val på marknaden.

Det handlar helt enkelt om att stärka konsumenternas roll på elmarknaden. Det är för mig och för oss kristdemokrater oerhört viktigt. Jag är mycket glad för att vi tillsammans med våra allianskolleger i regeringen har tagit det här steget.

Fru talman! För att göra konkurrensen mer effektiv krävs det ibland annat än ökad avreglering. Att vrida klockan tillbaka till ett Sverige där det som i Kuba eller Nordkorea bara finns ett statligt apotek är knappast möjligt.

Den så kallade Regelutredningen som presenterades under förra regeringen drog också den slutsatsen att återreglering varken var önskvärt eller möjligt. På pappret ser jag att oppositionen delar den uppfattningen. De skriver: Vi menar också att det inte är möjligt eller önskvärt att gå tillbaka till den situation som rådde före en om- eller avreglering.

Men hur går detta ihop med exempelvis Vänsterpartiets kongressbeslut för några veckor sedan? Då beslöt kongressen att partiet skulle gå till val på att återförstatliga apoteken. De menar alltså att Sverige åter ska sälla sig till den exklusiva skara av länder där staten äger apoteken och där ingen konkurrens tillåts.

I Vänsterpartiets Sverige kommer stressade föräldrar inte längre att ha möjlighet att handla Alvedon till sin febersjuka son eller dotter på Ica eller Willys. Det vore intressant att höra hur Socialdemokraternas och Miljöpartiets representanter ställer sig till en sådan politik. Är det en gemensam rödgrön politik att återförstatliga apoteken?

Med dessa ord, fru talman, vill jag gärna yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

I detta anförande instämde Anders Andersson (kd).

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

15 § Räddningstjänst och skydd mot olyckor m.m.

Föredrogs

försvarsutskottets betänkande 2009/10:FöU9

Räddningstjänst och skydd mot olyckor m.m. (skr. 2009/10:124 och framst. 2008/09:RRS22).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

16 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2009/10:224 Ett sammanhängande system för geografisk miljöinformation

Skrivelser

2009/10:221 Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning

2009/10:229 Handlungsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja

Motioner

med anledning av skr. 2009/10:213 Åtgärder för levande hav

2009/10:MJ14 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v)

2009/10:MJ15 av Tina Ehn (mp)

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 3 juni

2009/10:862 Problematiken med båten Seasides placering och tillstånd i Ekerö

av *Mats Pertoft* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:863 Problematiken kring utbildningen av svenska Waldorflärare

av *Mats Pertoft* (mp)

till statsrådet Tobias Krantz (fp)

2009/10:864 Ägarstyrning och kvalitetskontroll av SJ

av *Ameer Sachet* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:865 Gaza och likabehandling av flyktingar

av *Kalle Larsson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2009/10:866 Gårdsförsäljning av alkohol

av *Egon Frid* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:867 Avvisningar till Egypten av flyktingar från Gaza

av *Kalle Larsson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2009/10:868 Rättsligt efterspel i Haag

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:869 Diplomatiska reaktioner på Israels bordning

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:870 Myndigheters tillämpning av LOU gentemot småföretag

av *Karin Nilsson* (c)

till statsrådet Mats Odell (kd)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 juni.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 3 juni

2009/10:838 Frysning av tillgångar vid misstänkt penningtvätt

av *Birgitta Eriksson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 juni.

19 § Kammaren åtskildes kl. 18.21.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 10 §
anf. 35 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 77 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 17.51,
av tredje vice talmannen därefter till och med 13 § och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Val av justitieombudsman	1
Anf. 1 BERIT ANDNOR (s).....	1
2 § Ansvar för Riksrevisionens administrativa ledning	2
3 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 2 juni	2
UbU20 Fokus på kunskap – kvalitet i den högre utbildningen	2
UbU22 Bidragsvillkor för fristående verksamheter	3
4 § Justering av protokoll	4
5 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	4
6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	4
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	9
8 § Fiskeripolitik	9
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10: MJU22	9
Anf. 2 JAN-OLOF LARSSON (s)	9
Anf. 3 TINA EHN (mp)	12
Anf. 4 RUNE WIKSTRÖM (m)	14
Anf. 5 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	16
Anf. 6 RUNE WIKSTRÖM (m) replik	16
Anf. 7 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	17
Anf. 8 RUNE WIKSTRÖM (m) replik	17
Anf. 9 TINA EHN (mp) replik	17
Anf. 10 RUNE WIKSTRÖM (m) replik	18
Anf. 11 TINA EHN (mp) replik	18
Anf. 12 RUNE WIKSTRÖM (m) replik	18
Anf. 13 ERIK A ERIKSSON (c)	19
Anf. 14 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	21
Anf. 15 ERIK A ERIKSSON (c) replik	22
Anf. 16 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	22
Anf. 17 ERIK A ERIKSSON (c) replik	22
Anf. 18 LARS TYSKLIND (fp)	23
Anf. 19 IRENE OSKARSSON (kd)	26
Anf. 20 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	28
Anf. 21 IRENE OSKARSSON (kd) replik	28
Anf. 22 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	28
Anf. 23 IRENE OSKARSSON (kd) replik	28
Anf. 24 JACOB JOHNSON (v)	28
Anf. 25 RUNE WIKSTRÖM (m) replik	29
Anf. 26 JACOB JOHNSON (v) replik	30
Anf. 27 RUNE WIKSTRÖM (m) replik	30
Anf. 28 JACOB JOHNSON (v) replik	30
Anf. 29 LARS TYSKLIND (fp) replik	30
Anf. 30 JACOB JOHNSON (v) replik	31
Anf. 31 LARS TYSKLIND (fp) replik	31
Anf. 32 JACOB JOHNSON (v) replik	31
(Beslut fattades under 13 §.)	31

9 § Skogsskydd och skoglig information i EU	32	Prot. 2009/10:131
Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2009/10:MJU27	32	3 juni
(Beslut fattades under 13 §.)	32	
10 § Regionalt utvecklingsansvar i vissa län.....	32	
Konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU37	32	
Anf. 33 PHIA ANDERSSON (s)	32	
Anf. 34 MARIANNE BERG (v)	33	
Anf. 35 PER BILL (m)	34	
Anf. 36 PHIA ANDERSSON (s) replik	36	
Anf. 37 PER BILL (m) replik	36	
Anf. 38 PHIA ANDERSSON (s) replik	36	
Anf. 39 PER BILL (m) replik	36	
Anf. 40 STEFAN TORNBERG (c)	36	
Anf. 41 PHIA ANDERSSON (s) replik	38	
Anf. 42 STEFAN TORNBERG (c) replik	38	
Anf. 43 PHIA ANDERSSON (s) replik	38	
Anf. 44 STEFAN TORNBERG (c) replik	39	
Anf. 45 HELENA BARGHOLTZ (fp)	39	
Anf. 46 INGVAR SVENSSON (kd)	40	
Anf. 47 HANS WALLMARK (m)	41	
Anf. 48 CHRISTER ENGELHARDT (s)	43	
Anf. 49 STEFAN TORNBERG (c) replik	44	
Anf. 50 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	44	
Anf. 51 STEFAN TORNBERG (c) replik	44	
Anf. 52 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	45	
Anf. 53 ANNE MARIE BRODÉN (m)	45	
Anf. 54 PHIA ANDERSSON (s) replik	46	
Anf. 55 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	46	
Anf. 56 PHIA ANDERSSON (s) replik	47	
Anf. 57 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	47	
Anf. 58 MIKAEL JOHANSSON (mp)	47	
Anf. 59 STEFAN TORNBERG (c) replik	48	
Anf. 60 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	48	
Anf. 61 STEFAN TORNBERG (c) replik	49	
Anf. 62 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	49	
Anf. 63 HANS WALLMARK (m) replik	49	
Anf. 64 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	50	
Anf. 65 HANS WALLMARK (m) replik	50	
Anf. 66 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	51	
(Beslut fattades under 13 §.)	51	
11 § Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB.....	51	
Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU23	51	
Anf. 67 ALF ERIKSSON (s)	51	
Anf. 68 KENT PERSSON (v)	54	
Anf. 69 PER BOLUND (mp)	56	
Anf. 70 CARL B HAMILTON (fp)	59	
Anf. 71 ALF ERIKSSON (s) replik	62	
Anf. 72 CARL B HAMILTON (fp) replik	62	

Anf. 73	ALF ERIKSSON (s) replik	62
Anf. 74	CARL B HAMILTON (fp) replik	63
Anf. 75	KENT PERSSON (v) replik	63
Anf. 76	CARL B HAMILTON (fp) replik	64
Anf. 77	KENT PERSSON (v) replik	64
Anf. 78	CARL B HAMILTON (fp) replik	64
Anf. 79	PER BOLUND (mp) replik	65
Anf. 80	CARL B HAMILTON (fp) replik	65
Anf. 81	PER BOLUND (mp) replik	66
Anf. 82	CARL B HAMILTON (fp) replik	67
Anf. 83	HANS ROTHENBERG (m)	67
Anf. 84	ALF ERIKSSON (s) replik	69
Anf. 85	HANS ROTHENBERG (m) replik	69
Anf. 86	ALF ERIKSSON (s) replik	69
Anf. 87	HANS ROTHENBERG (m) replik	70
Anf. 88	PER BOLUND (mp) replik	70
Anf. 89	HANS ROTHENBERG (m) replik	71
Anf. 90	PER BOLUND (mp) replik	71
Anf. 91	HANS ROTHENBERG (m) replik	72
Anf. 92	KENT PERSSON (v) replik	72
Anf. 93	HANS ROTHENBERG (m) replik	73
Anf. 94	KENT PERSSON (v) replik	73
Anf. 95	HANS ROTHENBERG (m) replik	73
Anf. 96	JAN ANDERSSON (c)	74
Anf. 97	PER BOLUND (mp) replik	75
Anf. 98	JAN ANDERSSON (c) replik	75
Anf. 99	PER BOLUND (mp) replik	75
Anf. 100	JAN ANDERSSON (c) replik	76
Anf. 101	ALF ERIKSSON (s) replik	76
Anf. 102	JAN ANDERSSON (c) replik	77
Anf. 103	ALF ERIKSSON (s) replik	77
Anf. 104	JAN ANDERSSON (c) replik	78
Anf. 105	MIKAEL OSCARSSON (kd)	78
Anf. 106	PER BOLUND (mp) replik	79
Anf. 107	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	80
Anf. 108	PER BOLUND (mp) replik	80
Anf. 109	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	81
Anf. 110	ALF ERIKSSON (s) replik	82
Anf. 111	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	82
Anf. 112	ALF ERIKSSON (s) replik	82
Anf. 113	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	83
Anf. 114	KENT PERSSON (v) replik	83
Anf. 115	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	83
Anf. 116	KENT PERSSON (v) replik	84
Anf. 117	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	84
Anf. 118	ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	85
	(Beslut fattades under 13 §.)	86
12 §	Vissa konkurrensfrågor	86
	Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU24	86

Anf. 119 BÖRJE VESTLUND (s)	86	Prot. 2009/10:131
Anf. 120 KENT PERSSON (v)	88	3 juni
Anf. 121 PER BOLUND (mp)	88	
Anf. 122 MARIA PLASS (m)	89	
(forts. 14 §)	90	
Ajournering	90	
Återupptagna förhandlingar	90	
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	91	
MJU22 Fiskeripolitik	91	
MJU27 Skogsskydd och skoglig information i EU	91	
KU37 Regionalt utvecklingsansvar i vissa län	91	
NU23 Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB	92	
14 § (forts. från 12 §) Vissa konkurrensfrågor (forts. NU24)	92	
Anf. 123 BÖRJE VESTLUND (s) replik	92	
Anf. 124 MARIA PLASS (m) replik	93	
Anf. 125 BÖRJE VESTLUND (s) replik	93	
Anf. 126 MARIA PLASS (m) replik	94	
Anf. 127 EVA JOHNSON (kd)	94	
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)	96	
15 § Räddningstjänst och skydd mot olyckor m.m.	96	
Försvarsutskottets betänkande 2009/10:FöU9	96	
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)	96	
16 § Bordläggning	96	
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	97	
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	97	
19 § Kammaren åtskildes kl. 18.21	98	

